

Document de treball FUNDACIÓ JAUME BOFILL

AlterBeques

Entrades al blog de www.alterbeques.cat
i bibliografia general del projecte

Claudia Vallvé, investigadora

GENER 2017

Les publicacions de la Fundació Jaume Bofill
estan disponibles per a descàrrega al web
www.fbofill.cat.

Primera edició: gener de 2017

© Fundació Jaume Bofill, 2017
Provença, 324
08037 Barcelona
fbofill@fbofill.cat
<http://www.fbofill.cat>

Aquesta obra està subjecta a la
licència Creative Commons de
Reconeixement-NoComercial-
SenseObraDerivada (by-nc-nd). Es
permet la reproducció, distribució i
comunicació pública de l'obra sempre
que se'n reconegui l'autoria. No es
permet l'ús comercial de l'obra ni la
generació d'obres derivades.

Autora: Clàudia Vallé
Coordinació de continguts: Laura Morató i Vázquez
Disseny: Amador Garrell
Fotografia de la coberta: Lluís Salvadó

Amb la col·laboració de

Índex

EL PROJECTE	6
Per què un projecte sobre models alternatius al finançament de la educació i la formació?..	6
Abast del projecte: a quins nivells educatius fa referència AlterBeques?	7
Quines preguntes ens fem?	9
Aprenentatges sobre el sistema de beques i ajudes a l'estudi	10
INVERSIÓ EN EDUCACIÓ I IGUALTAT D'OPORTUNITATS	11
Invertir en educació infantil és molt rendible	11
Les diferències en els privilegis educatius. Reflexions d'una mestra	12
Reflexions entorn als bolquers i la relació entre "bona criança" i renda familiar	13
XECS ESCOLARS I PRIVATITZACIÓ	14
Privatitzar el finançament de l'educació és la solució?. El model dels xecs escolars.	14
Xecs escolars. No és només el què sinó també el com.	16
Les Free Schools al Regne Unit. Un exemple de privatització de l'ensenyament, finançat amb fons públics.	17
AJUTS DE MENJADOR	18
La Fapac impulsa una campanya per demanar més beques menjador	18
El parlament aprova per unanimitat garantir les necessitats alimentàries dels menjadors escolars	20
EDUCACIÓ POST OBLIGATÒRIA	21
Principals lliçons de la recerca sobre finançament de la formació	21
Diagnòstic del sistema general de beques en relació amb l'accés equitatiu a l'educació	23
Les beques poden ajudar a evitar l'abandonament escolar prematur?	26
L'impacte de les beques en la continuïtat dels estudis post-obligatoris	29
Reflexions entorn a la motivació: els diners serveixen per motivar als estudiants?	30
Las beques 6000 a examen: de la obtenció d'una beca	33
Ajuda econòmica i seguiment personalitzat a joves ex-tutelats que volen fer estudis post-obligatoris	36
MODELS DE FINANÇAMENT DE L'EDUCACIÓ SUPERIOR	39
Quant paguen els Europeus per anar a la Universitat?	39
Infografia Qui paga la Universitat a Europa: l'Estat o els estudiants?	41

Qui ha de pagar els costos de l'Educació Superior?.....	42
Quin és l'impacte de l'augment de les matrícules universitàries?	44
El Ceucat presenta les seves propostes per a la millora del decret de preus i beques	48
DEBATS ENTORN AL FINANÇAMENT DE L'EDUCACIÓ SUPERIOR.....	50
El debat sobre el finançament de la Universitat: models i propostes	50
Propostes per al finançament de la formació universitària: pujar taxes i augmentar beques?	53
Propostes per al finançament de la formació universitària: finançament per a tothom?	54
Factor Universitario 2015: ¿QUÉ UNIVERSIDAD QUEREMOS? ¿DÓNDE ESTÁN NUESTROS MODELOS?	55
Xavier Grau en Factor U: concebimos la Universidad como un bien público o como un servicio público.....	56
José Antonio Perez García en Factor U: la Universidad española no es insostenible	58
Debate en Factor U: Wagner Kamakura, Daniel Peña y Vera Sacristan hablan sobre los precios públicos de matrícula y los sistemas de ayuda a los estudiantes.....	60
Qui hauria de pagar la Universitat? Relat sobre el debat a twitter llançat per #AlterBeques 65	
La Universitat en venda? Debat sobre el 3+2 al programa L'alternativa.....	66
La universitat en venda? Relat del debat a twitter arrel de l'emissió del programa L'alternativa.....	67
MODEL ANGLOSAXÓ DE FINANÇAMENT DE L'EDUCACIÓ SUPERIOR	68
Invertir en educació superior és rendible. Els arguments de la Lumina Foundation.....	68
Infografia: 100 estudiants comencen la universitat, qui es graduarà?	69
Universitats riques i estudiants pobres. Un estudi de l'American Institute for Research	70
La història dels préstecs bancaris als EEUU	71
Les mesures del govern d'Obama per facilitar l'accés de la població als estudis superiors ...	72
America's College Promise. Un nou pla d'Obama aposta per repensar el finançament de la formació superior.....	73
American Opportunity Tax Credit. Beneficis fiscals per cursar estudis superiors als EE.UU. ...	78
First in the world grants	79
College ratings program	80
Comptes individuals de formació: El pla 529	81
Solucions alternatives al finançament de la formació: el cas de Lumni	82
La loteria pot ser una alternativa de finançament dels ajuts a la formació?.....	83
Com afecta el preu de la matrícula a la demanda d'educació superior?.....	84

El Regne Unit debat sobre preu de la matrícula universitària	86
L'efecte dels préstecs en l'augment de les taxes universitàries.	88
Dues visions oposades sobre el finançament de la matrícula universitària	89
La Casa Blanca recull signatures per protegir als estudiants que demanen préstecs	90
La ASU ofereix el primer any de llicenciatura on line i a crèdit	92
Una bona eina per reflexionar: com creus que afecta la renda familiar en les possibilitats d'anar a la Universitat?	93
ENTREVISTES I APORTACIONS	94
Entrevista amb Miquel Gené sobre la campanya #bequesmenjador	94
Entrevista amb Lluís Forcadell, coordinador del Ceucat	95
Entrevista amb Xavier Martínez sobre l'informe: "Les Beques a exàmen"	96
Entrevista amb Eduard Clariana: El crowdlending com a alternativa de finançament de l'educació	97
Entrevista amb Vera Sacristán	99
Helena Troiano: Aportacions de lectures i recerques més recents	104
BIBLIOGRAFIA	107
Tots els nivells educatius	107
Educació superior	107
Educació post-obligatòria	108
Educació obligatòria	109

EL PROJECTE

Per què un projecte sobre models alternatius al finançament de la educació i la formació?

El context actual de restriccions pressupostàries, el creixement de les demandes en l'àmbit educatiu (0-3, formació al llarg de la vida,...) en la societat del coneixement així com l'increment de la precarietat econòmica de sectors socials vulnerables, demana repensar si el sistema d'ajuts a la formació actual és suficient per donar-hi resposta. Volem revisar el sistema de beques de suport a la formació o altres modalitats de finançament individual (crèdits, subvencions, etc.) actual, explorar models provats amb èxit en altres indrets per proposar modalitats alternatives més ajustades a la necessitats actuals.

Sospitem que hi ha terrenys no explorats en la lluita contra les desigualtats d'accés a l'educació formal, contra els grans desequilibris en la formació al lloc de treball i al llarg de la vida, que fomentin un accés de qualitat i equitatiu, que fomentin l'ocupabilitat i l'autoocupació.

El projecte AlterBeques té com a objectiu explorar els diferents models i experiències existents sobre ajuts a la formació, analitzar la seva viabilitat en el context català i proposar models alternatius de finançament de la formació per donar resposta als principals problemes detectats en l'àmbit educatiu català.

Creiem que encara hi ha espai per a la creativitat a l'hora d'explorar nous models per fer assequible la formació a diversos col·lectius i en diferents àmbits.

Abast del projecte: a quins nivells educatius fa referència AlterBeques?

L'abast de la recerca són totes les etapes, des de 0-3 a Universitat i màsters o FP i formació al llarg de la vida.

Cal establir certes diferenciacions sobre el tipus de finançament que s'analitzarà, en funció dels moments educatius concrets. Les prioritats, les necessitats i les tipologies d'ajuts varien sensiblement entre la educació pre-escolar, la obligatòria, la post-obligatòria i la formació al llarg de tota la vida.

Durant l'etapa **d'educació pre-obligatòria** l'accés a l'educació es reconeix, cada vegada més, com un factor decisiu per a l'èxit educatiu¹. En tractar-se d'una etapa d'educació no obligatòria, és fonamental analitzar com des de la finançament de la formació es pot ajudar a que les famílies decideixin escolaritzar als seus fills en detriment d'altres opcions. Per tant, cal examinar diferents fórmules que permetin finançar tant el cost de l'escolarització (en els casos en què la oferta pública sigui insuficient per a cobrir les necessitats), i els costos complementaris a l'educació (alimentació, transport, etc.) com d'altres costos relacionats amb la conciliació de la vida familiar i laboral (com per exemple la cura dels fills quan es posen malalts o la seva cura fora de l'horari escolar) que sovint decanten les famílies en contra d'escolaritzar els seus fills.

Durant l'etapa **d'educació obligatòria** els àmbits d'ajut a explorar tenen a veure, fonamentalment, amb els costos complementaris a l'educació però no amb el cost de l'educació en si. Es parteix de la base que el sistema públic finança el cost de l'educació per a tothom. Està clar que, per garantir l'ideal d'una educació de qualitat, no segregadora i accessible pot ser necessari introduir millores en el sistema, i que un model d'escola

¹ XAVIER BONAL SARR. **L'estat de l'educació a Catalunya. Anuari 2005**. Fundació Jaume Bofill. Col·lecció: Polítiques núm. 53

comprensiva i integradora és un model d'èxit². Però la equitat i la no segregació dins el sistema d'educació obligatòria no es resoldrà a través del finançament del cost de la formació fora del sistema públic. Per aquest motiu, els ajuts al cost de la escolarització en la etapa d'educació obligatòria no s'inclouen dins l'àmbit d'estudi.

En canvi, tal i com s'ha demostrat³, durant aquesta l'etapa i, sobre tot, durant la **educació secundària obligatòria** es produeixen importants diferències degut al procés de compactació de la jornada escolar experimentat en molts centres. Les diferències d'accés a les activitats extraescolars (formació en idiomes, esport, formació musical, etc.) en funció del nivell de renda són un element clau per a explicar les desigualtats creixents que s'estan produint en aquesta etapa educativa i per tant caldrà dedicar un especial esforç a cercar estratègies que permetin lluitar contra aquests elements de desigualtat.

Igualment, durant l'etapa d'educació obligatòria cal atendre també al finançament de despeses complementàries a l'educació com poden ser l'alimentació o el transport, o el material requerit per a la formació (ordinadors, llibres, equipament, etc.).

A la **formació post-obligatòria** el cost de la formació torna a ser un element clau, que pot determinar el futur professional d'alumnes capacitats però sense recursos per fer front a les despeses que suposa una educació superior. I, juntament amb el cost de la formació, cal analitzar altres elements i fórmules que permetin garantir una certa autonomia financera i vital als estudiants de batxillerat, cicles formatius o Universitat.

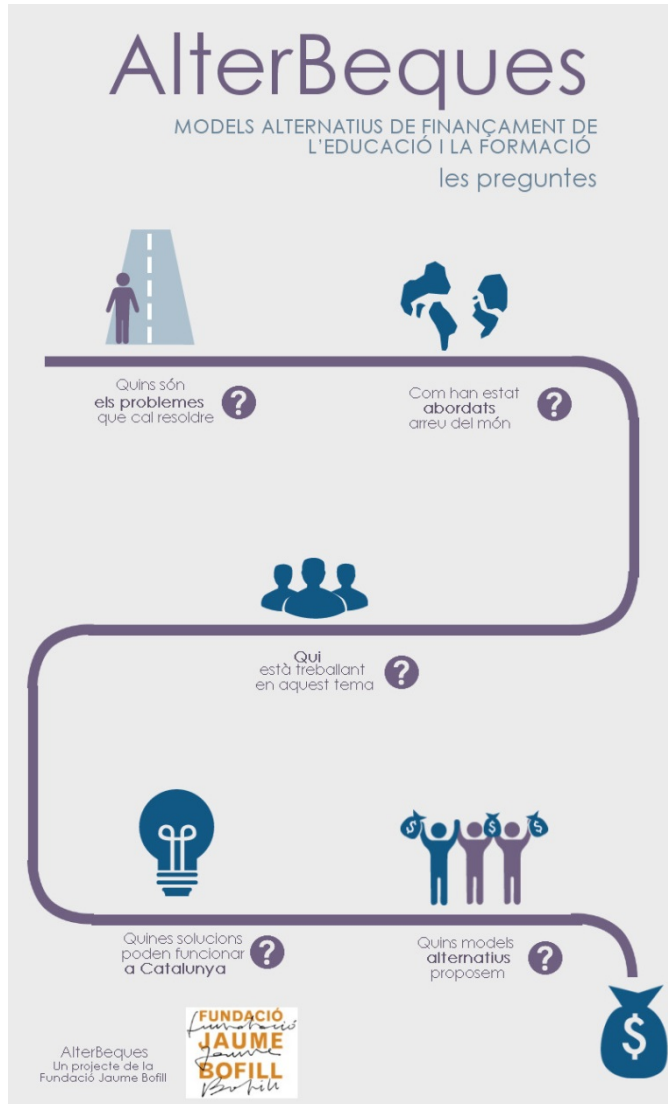
Finalment, pel que fa a la **formació continuada**, cal tenir en compte també, a més dels elements relatius al cost directe de la formació, altres qüestions com poden ser les relatives a les càrregues familiars de les persones que decideixen aprofundir els seus estudis en edats adultes.

² RICARD AYMERICH, JOSEP M. LLURÓ I ENRIC ROCA. **Junts a l'aula? Present i futur del model d'educació comprensiva a Catalunya**. Fundació Jaume Bofill. Col·lecció Polítiques núm. 73

³ ELENA SINTES. **A les tres a casa?** L'impacte social i educatiu de la jornada escolar contínua. Fundació Jaume Bofill. Col·lecció Informes Breus Núm. 40

Quines preguntes ens fem?

Com a bon projecte de recerca, el punt de partida d'AlterBeques és un munt de preguntes.

A mesura que vagi evolucionant el projecte, mirarem de contestar-les una a una.

Aprenentatges sobre el sistema de beques i ajudes a l'estudi

En el marc de la primera fase del projecte AlterBeques, de diagnosi i exploració del sistema de beques i ajudes a l'estudi, hem constatat que:

- **No existeix un sistema de beques coherent i estructurat** que doni resposta a les necessitats de la població d'una manera sistemàtica. Les solucions existents són parcials, fragmentàries i en ocasions contradictòries entre si.
- Tot i que en el seu moment es va optar per un model centralitzat que garantís els mateixos criteris per a tot l'estat espanyol, **existeixen importants diferències entre comunitats autònomes** tant pel que fa al tipus de mesures de finançament de la formació com a l'abast del finançament o als criteris per accedir-hi.
- **L'actual sistema de beques resulta insuficient per cobrir les necessitats bàsiques** dels infants i joves en situació de vulnerabilitat. Les mancances en les condicions socials, escolars i familiars per a que aquests infants i joves puguin fer un ús adequat dels recursos educatius afecten negativament la seva educabilitat.
- L'evidència demostra que **les beques i els ajuts a l'estudi poden resultar especialment útils per lluitar contra l'abandonament escolar prematur** en les etapes post-obligatòries.
- Estem assistint a un **canvi de model en el finançament de la formació superior que està afectant negativament l'accés a la Universitat**, tant pel que fa al volum d'estudiants que hi accedeixen com al perfil i les opcions d'estudis dels universitaris.

A més, la [Clàudia Vallvé](#), investigadora del projecte, ha fet fitxes dels principals tipus d'ajudes a l'estudi i ha detectat les institucions privades que donen beques.

T'interessa? Mira't aquest [document](#) de treball, amb el recull de tota la informació que s'ha generat i les reflexions que se'n deriven.

INVERSIÓ EN EDUCACIÓ I IGUALTAT D'OPORTUNITATS

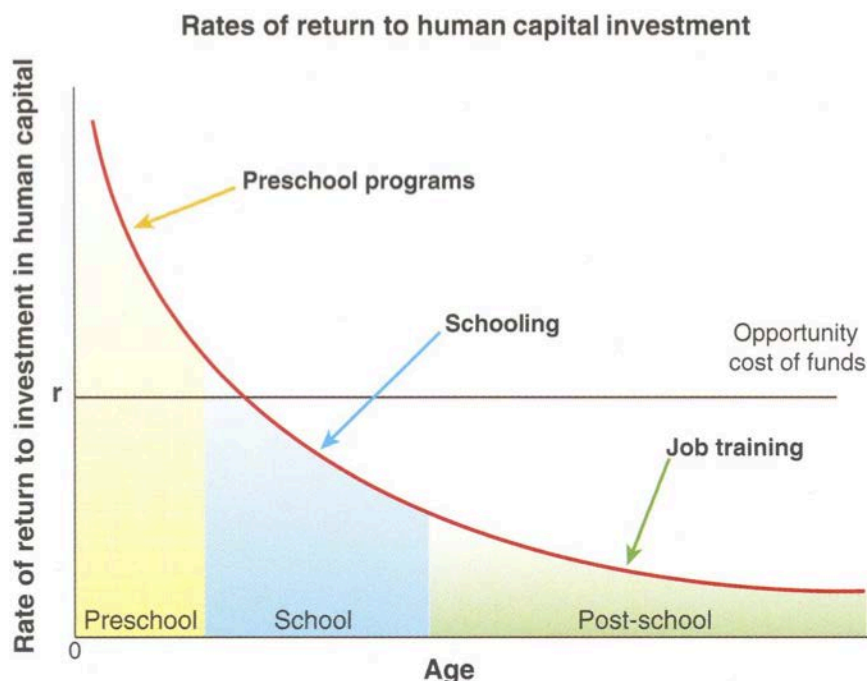
Invertir en educació infantil és molt rendible

Rodrigo Azuero, estudiant de doctorat en economia a la Universitat de Pennsylvania, reflexiona sobre la importància del desenvolupament infantil per a la economia al blog Politikon. Azuero defensa que invertir en educació infantil és rentable i que, si no es fa, la conseqüència és la perpetració de les desigualtats socials.

A banda dels arguments per defensar la importància de la educació infantil per al desenvolupament de les habilitats, tant cognitives com no cognitives, que determinen els resultats en la vida adulta, Azuero fa una reflexió especialment interessant en termes de polítiques públiques.

Segons ell, pensant en termes de disseny de programes de polítiques públiques, els programes de primera infància són els únics que permeten complir, al mateix temps, amb els objectius d'eficiència i d'equitat. Un cop finalitzada aquesta etapa educativa, les polítiques públiques es troben amb el dilema entre eficiència i qualitat, com, per exemple, els programes de millora de la qualitat de la educació superior, que compleixen amb l'objectiu de la eficiència però no amb el de la equitat.

En canvi invertir en el desenvolupament infantil de la població més vulnerable és, al mateix temps, eficient i equitatiu. I ho il·lustra amb aquesta gràfica, coneguda com la corba de Heckman, que mostra com el retorn de les inversions en primera infància són molt més rentables que altres inversions.

Accés a l'article complet: <http://politikon.es/2014/12/02/que-sabemos-sobre-el-desarrollo-infantil-temprano-desde-la-economia/>

Les diferències en els privilegis educatius. Reflexions d'una mestra.

Shakespeare sister es una professora de llengua i composició de l'àrea de Denver que reflexiona, anònimament, sobre la seva feina.

En un dels seus posts parla de les diferències entre els estudiants privilegiats, que tenen tots els recursos per ser excel·lents, i els seus alumnes, que han de dedicar les seves energies a sobreviure cada dia. Els diners, diu, importen, i molt. Perquè mentre els fills i filles de les classes acomodades tenen al seu abast tots els recursos i ajuts per poder desenvolupar-se personal i professionalment, per posar en marxa projectes d'emprenedoria o per fer-se activistes en defensa del medi ambient, els seus alumnes han de preocupar-se per menjar, per cuidar dels seus germans o per amagar la seva desnutrició sota samarretes XXL.

Aquesta constatació li porta a parlar d'un nou camp de desigualtats, derivat de les diferències en els privilegis educacionals:

There has been plenty of talk about privilege lately: the difference in racial privilege, the difference in gender privilege. There's a difference in educational privilege, too. I see it every day. I live it. I am disgusted by it.

[Teacher: I see the difference in educational privilege every day. I live it. I am disgusted by it. - The Washington Post.](#)

Reflexions entorn als bolquers i la relació entre "bona criança" i renda familiar

Interessant article avui al Washington Post, sobre la relació entre **pobresa i èxit escolar**.

L'autora, treballadora social i directora d'una ONG que distribueix bolquers gratuïtament entre les famílies amb dificultats econòmics (National Diaper Bank Network), reflexiona entorn als conceptes de "bona" i "mala" mare, i apunta a que **els diners hi poden tenir més a veure del que ens pensem**.

La seva experiència distribuint bolquers n'és un bon exemple. Els bolquers, diu, costen una mitjana de 18\$ la setmana, 936\$ l'any; un pressupost que, per una família que cobra el salari mínim, representa **el 6% dels seus ingressos**. Per altra banda, els ajuts públics han disminuït substancialment, i moltes famílies tenen el just per cobrir les seves necessitats bàsiques. Això s'agreuja perquè a moltes escoles bressol les famílies han de portar els seus propis bolquers i hi ha famílies que, en no poder assumir aquest cost, no porten els fills a l'escola bressol i es queden a casa cuidant els seus fills.

I aquestes circumstàncies es van repetint al llarg de tota la vida escolar dels nens. Els fills de famílies amb baixos nivells d'ingressos no van a l'escola perquè els pares no poden netejar el seus uniformes, o perquè han de cuidar els seus germans petits mentre els pares busquen una feina.

En definitiva, diu l'autora de l'article:

"si no envien els seus fills a l'escola potser no és perquè siguin mals pares sinó perquè tenen males opcions".

I, seguidament, afirma que:

"aquests problemes no són evidència d'una mala criança sinó de una mala política pública".

[Stop judging poor moms. Bad policies hurt their kids – not bad parenting.](#)

XECS ESCOLARS I PRIVATITZACIÓ

Privatitzar el finançament de l'educació és la solució?. El model dels xecs escolars.

En Henry Levin, professor d'Economia i Educació al Teachers College de la Universitat de Columbia, i professor emèrit de la Universitat de Stanford, fa reflexions interessants sobre el finançament de l'educació i, més en concret, sobre el model basat en xecs escolars proposat per Milton Friedman al 1955.

Ens ha semblat interessant recuperar les seves idees clau que, tot i referir-se a l'educació en general, són del tot rellevants per al debat sobre les beques, els préstecs i els ajuts a la formació.

EMBED: <iframe width="560" height="315" src="//www.youtube.com/embed/dhLg8dQBr7o" frameborder="0" allowfullscreen></iframe>

Una **primera reflexió** que volem destacar de Levin té a veure amb la irrupció de fons privats en l'àmbit del finançament de l'educació. El finançament de l'educació s'està fent **cada cop més complex**, doncs estem passant d'un model suportat fonamentalment amb fons públics, per les famílies o per les organitzacions religioses, a un altre en què les fonts públiques i privades coexisteixen, i això succeeix tant en el finançament institucional com en el finançament estudiantil.

Històricament, la majoria dels països finançaven els seus sistemes educatius amb recursos públics, tot i que les famílies i les organitzacions religioses podien utilitzar els seus recursos per a l'educació privada. Avui, ens movem ràpidament cap a un sistema de finançament educatiu molt més divers on les fonts públiques i privades financien l'educació tant a nivell institucional com estudiantil. Hi ha tres raons que expliquen aquesta tendència: recursos públics insuficients per a l'expansió de l'escola; insatisfacció envers els sistemes públics d'educació; i noves formes d'educació que competeixen amb les escoles tradicionals.

Una **segona reflexió** interessant és la que té a veure amb el **conflicte** inherent a qualsevol tema relacionat amb el finançament de l'educació (tant si és finançament institucional com si es tracta de finançament a les persones).

L'educació, segons Levin, té dos funcions clarament diferenciades: una funció pública i una funció privada. La funció pública es centra en transmetre a la població una sèrie de valors indispensables per al bon funcionament de la societat (idioma, coneixement sobre la realitat social de cada lloc...). La funció individual, en canvi, es proporcionar un benefici a l'alumne que redunda en el seu benestar i el seu desenvolupament personal i professional. Aquestes dues funcions no són del tot complementàries ni compatibles entre si, i necessàriament es generen tensions.

Per això, la pregunta "Qui ha de finançar l'educació?" resulta tan difícil de respondre. Fins i tot Milton Friedman, els postulats del qual varen ser la base de les polítiques neoliberals

instaurades durant els anys 80 en diversos països, considera que l'Estat té una responsabilitat en el finançament de l'educació (tot i que la seva proposta és que ho faci a través de xecs a les famílies, per així garantir la capacitat d'elecció de centre educatiu i promoure el llibre mercat i la competència entre les escoles).

Una **tercera reflexió** té a veure amb la importància del context i amb les polítiques que hi ha darrera d'una determinada mesura. Henry Levin compara els models de privatització implantades en alguns estats dels EE.UU, a Xile, a Holanda i a Suècia. Quatre sistemes amb característiques molt diferents i amb resultats també diversos. En cada un d'ells varia la manera de plantejar el finançament, la regulació que hi ha darrera i els serveis de suport que es mobilitzen.

En funció de com es combinen aquests diferents elements es produeixen diferents resultats. Per exemple, no és el mateix un xec modest, que cobreixi els costos educatius bàsics, i deixar que les famílies puguin afegir recursos privats si volen una millor educació per als seus fills – com proposava Friedman – o un xec variable en funció de la renda de cada família – com es fa als Països Baixos o a Xile – de manera que les llars més pobres obtinguin un major finançament. El plantejament dels xecs també varien substancialment si es deixa que les escoles escullin als seus alumnes – com succeeix a Xile o a Holanda – de si s'instaura un sistema de sorteig per als casos en què la demanda de places excedeix a l'oferta – com es fa en alguns estats dels EE.UU -.

Levin personalment no defensa la privatització, tot i que en països amb un alt nivell de corrupció en el sistema educatiu - com Índia, Pakistan o Bangladesh - un sistema de xecs podria ser una bona solució ja que podria ajudar a eliminar pràctiques ineficients i poc equitatives i milloraria el dret a triar escola. Per contra, en països com Suècia o Holanda el xec no ha millorat el nivell educatiu ni la cohesió social i ha fet créixer la segregació i la variabilitat dels resultats als tests educatius entre escoles.

Voldria acabar amb una **darrera reflexió** de Henry Levin, que crec que val la pena tenir en compte:

“Qualsevol solució serà imperfecte. Mentre hi hagi conflicte entre les funcions públiques de l'educació i les funcions privades, hem d'acostumar-nos a viure amb això i no pretendre trobar una solució perfecte sinó la millor solució que podem obtenir, a partir d'allò que sabem”

Aquest post s'ha escrit arrel de les reflexions d'en Henry Levin a “les 3 coses que he après” i a la conferència que va donar en el marc dels Debats d'Educació del dia 6/6/2013.

Més informació:

<http://www.debats.cat/ca/ponents/henry-levin>

<http://www.debats.cat/ca/debats/privatitzar-es-la-solucio-reptes-i-tensions-del-financament-de-leducacio>

<http://www.debats.cat/sites/default/files/debats/pdf/levin.pdf>

Xecs escolars. No és només el què sinó també el com.

La Comunitat de Madrid finança, des de 2002, les escoles bressol privades amb xecs-escolars. El pressupost d'aquesta mesura per al 2015-2016 és de 34 milions d'euros. Se'n beneficien 31.000 nens, que obtenen beques que oscil·len entre 1.100 i 1.760 €.

El diario.es explica com el disseny d'aquesta mesura fa que es produeixin errors o contradiccions en la seva aplicació.

- Per poder accedir al xec, les famílies han d'haver matriculat als seus fills en una escola bressol privada. Si no se'ls concedeix el xec, o si entren en una escola pública, no poden recuperar l'import de la matrícula
- La resolució de places de les escoles bressol públiques surt dos dies després de que s'acabi el termini per demanar el xec. Donada l'escassetat de places, moltes famílies opten per les dues vies, encara que això impliqui perdre els diners de la matrícula en el centre privat
- Un dels requisits per accedir a les places és que el nen hagi nascut abans del 1 de juny. Els nascuts després d'aquesta data no poden accedir a l'ajut fins l'any següent
- Si una família marxa del centre privat ha de comunicar al govern aquesta decisió per que es deixin d'ingressar els diners al centre. Però les famílies no tenen aquesta informació, i, si no fan cap comunicació, els diners continuen arribant al centre.

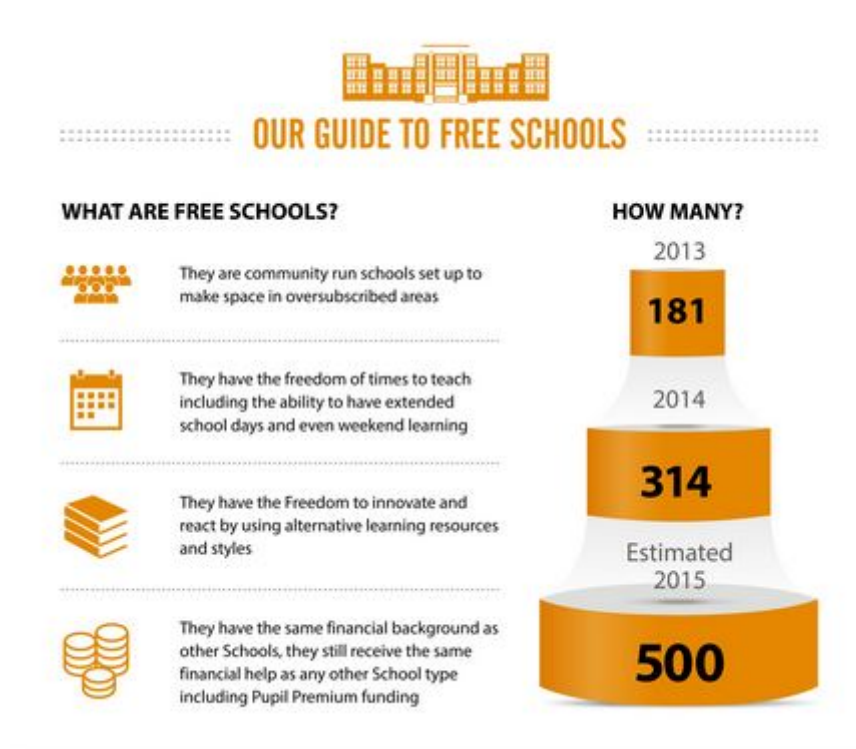
És un exemple de la importància del disseny de les mesures de finançament de la formació. Tal com explicava [Henry Levin](#), una mateixa mesura pot tenir externalitats positives o negatives en funció de com està dissenyada.

Les Free Schools al Regne Unit. Un exemple de privatització de l'ensenyament, finançat amb fons públics.

Les free schools són escoles finançades per l'Estat i gratuïtes, però que no estan controlades per les Autoritats Locals.

Les free schools estan dirigides per entitats sense ànim de lucre, impulsades per pares, ONGs i grups religiosos. Aquestes escoles tenen llibertat per escollir el seu professorat (que no ha de complir els requisits de titulació acadèmica exigits a les escoles estatals) i per determinar el seu currículum.

Aquest model es va instaurar al Regne Unit al 2010 sota la coalició de govern liberal-conservadora, i s'inspira en models similars existents als EE.UU i a Suècia. Des de 2010 s'han obert més de 300 escoles d'aquest tipus al Regne Unit, i David Cameron ha anunciat l'apertura de 500 escoles més si guanya les properes eleccions.

Segons els seus defensors, com en el cas dels xecs escolars, les free schools persegueixen garantir la llibertat d'elecció dels pares, però mantenint el finançament públic de la educació. Un altre dels arguments dels defensors d'aquest tipus d'escola és que la seva existència genera competència per a les escoles públiques, i contribueixen a una millora de la qualitat de tot el sistema.

Per contra, els seus detractors es manifesten en contra de la manca de regulacions estatals sobre aquestes escoles i les critiquen per generar segregació i per desviar els fons adreçats a l'educació pública en favor de les famílies afavorides.

AJUTS DE MENJADOR

La Fapac impulsa una campanya per demanar més beques menjador

La campanya beques menjador es va gestar arrel de les mobilitzacions convocades per somescola. Un grup de pares i de mares va decidir llençar una campanya per reclamar una solució a la manca de beques menjador. L'objectiu de la campanya és aconseguir que els nois i noies arribin a l'escola en condicions per poder aprendre, i que puguin satisfer les necessitats més bàsiques, com el menjar.

El passat dilluns 9 de març es va organitzar una trobada a l'escola Fort Pienc de Barcelona per presentar el projecte i recollir propostes i adhesions per col.laborar en la campanya.

A continuació fem un breu resum del que es va comentar.

Diagnòstic: Pobresa i beques menjador

La situació de moltes famílies s'ha empitjorat greument arrel de la crisi econòmica. Les beques menjador són, per a molts infants, la única garantia d'un àpat equilibrat. Tot i això, les dades mostren que les beques existents són insuficients.

Durant la reunió es fa referència als informes de la síndica de greuges alertat de les mancances en alimentació infantil

(http://www.sindicadegreugesbcn.cat/pdf/premsa/nota_261424243270.pdf), i a les notícies que apareixen darrerament als mitjans de comunicació on s'expliquen casos com el d'un institut de Girona on l'ajuntament ha hagut d'intervenir perquè els mestres havien detectat situacions de manca d'atenció, marejos, desmaigs o baix rendiment derivades d'una alimentació insuficient (<http://www.diaridegirona.cat/girona/2015/01/25/trenta-alumnes-families-pocs-recursos/707235.html>). Totes aquestes notícies i moltes més es poden trobar al facebook de beques menjador (<https://www.facebook.com/bequesmenjador>) on els impulsors de la campanya van penjant regularment informació sobre aquest tema (articles de premsa, informes, entrevistes, etc.).

També es van donar algunes dades rellevants per a contextualitzar la problemàtica (es varen presentar una sèrie de gràfics que il·lustren molt gràficament aquesta davallada, i que es poden consultar aquí:

<https://drive.google.com/file/d/0BWu6a0TuNQYjTFFwM0Z3aHc4TGs/view>) . A continuació resumim les més destacades:

- Al 2012 la pobresa infantil a Espanya estava 8 punts percentuals per sobre de la mitjana de la OCDE
- Segons l'IDESCAT, un 28% de nens viuen en famílies pobres. L'estudi realitzat per la Fundació FUCAS el 33% dels menors de 16 anys són pobres i segons l'informe FOESSA de 2014 un 67% de la població té algun element de risc de pobresa

- Hi ha al voltant de 1.000.000 d'alumnes (sumant educació infantil, educació primària, ESO i educació especial) i aquest any s'han donat 69.000 beques, la qual cosa representa un 6,9% del total de l'alumnat.
- Entre 2009 i 2015 els alumnes amb risc de pobresa han passat de 160.000 a 273.000, la qual cosa representa un augment de 100.000 alumnes en situació de risc en tan sols 6 anys.
- La cobertura de beques menjador a l'alumnat amb risc d'exclusió ha caigut en un 10% entre 2008 i 2015

Per altra banda, s'identifiquen les següents causes del dèficit de beques menjador d'aquests darrers cursos:

- Manca d'una política integral de pobresa adreçada a la infància i a les famílies. Només existeixen polítiques fragmentàries
- Gran davallada dels recursos dedicats a beques menjador en paral·lel a l'increment sostingut de la pobresa infantil
- Utilització de l'Índex de Renda de Sufficiència (IRSC) per definir els llindars d'accés a les beques menjador. Aquest índex es considera clarament insuficient ja que està per sota de l'estàndard europeu utilitzat per al càlcul del risc de pobresa i exclusió, l'indicador AROPE
- Cobertura insuficient de moltes de les beques de menjador assignades (degut a la utilització del IRSC com a referència) que porta a que moltes famílies rebin un ajut de tan sols el 50% i hagin de renunciar a la beca per no tenir capacitat econòmica de pagar el 50% restant.
- Compactació horària als centres de secundària, que ha implicat el tancament dels menjadors dels centres i ha deixat a molts nois i noies joves sense el suport de la beca menjador que, per a molts, era l'única garantia de poder fer un àpat diari equilibrat.
- Lentitud en la resposta de l'administració sobre la resolució de les beques, porta a moltes famílies a no saber fins a ben entrat l'any si tindran dret a l'ajut
- Diferències entre territoris, derivades de les diferents regulacions sobre la política de beques dels diferents consells comarcals
- Utilització de les dades de la declaració de renda de l'any anterior, la qual cosa deixa fora a moltes famílies amb una situació de pobresa sobrevinguda i sense recursos per fer front a la despesa de menjador dels seus fills

Davant aquesta situació, la proposta de la Fapac és aconseguir que les beques menjador s'incorporin a l'agenda política a fi de que s'impulsin mesures per a corregir aquesta situació. Per a fer-ho, es planteja la necessitat d'implicar a tots els agents directa o indirectament involucrats en una campanya col·lectiva per a donar respostes a la qüestió de l'alimentació infantil a les escoles i es fa una crida a la col·laboració per a assolir aquest objectiu.

El parlament aprova per unanimitat garantir les necessitats alimentàries dels menjadors escolars

En el marc de la discussió que va tenir lloc ahir al Parlament sobre les desigualtats i el sistema educatiu es va aprovar per unanimitat la moció per garantir les necessitats alimentàries als menjadors escolars. Concretament, el punt de la moció referit a aquest tema era:

“Acomplir amb caràcter d’urgència els acords establerts al Pacte per la Infància de Catalunya. Dotant suficientment les partides destinades a la protecció dels infants, en especial aquelles que fan referència a garantir la seva alimentació, de forma que el 100% de famílies en situació de vulnerabilitat rebin el 100% de la beca”

Concretament, la moció insta al govern a acabar els treballs d'actualització de la normativa sobre menjadors escolars per aplicar-la durant el curs 2015-2016, incloent l'establiment d'una partida pressupostària oberta de beques menjador per donar resposta a totes les necessitats alimentàries de l'alumnat. També es demanava que en les sol·licituds en què la renda familiar hagi canviat respecte a l'any anterior, es tingui en compte un certificat oficial d'ingressos de l'any en curs, i no la declaració de l'IRPF de l'anterior. Així mateix, s'ha acordat garantir les inspeccions necessàries als menjadors per vetllar per la seguretat alimentària i la nutrició.

EDUCACIÓ POST OBLIGATÒRIA

Principals lliçons de la recerca sobre finançament de la formació

Susan Dynarski, professora d'Econòmiques, Educació i Polítiques públiques de la Universitat de Michigan i investigadora associada al National Bureau of Economic Research, reflexiona en aquest vídeo sobre **l'efecte de les beques i els ajuts a la formació en la decisió de realitzar estudis post-secundaris**.

Link a: <https://youtu.be/x2L-UW7gSgM>

Després d'una breu introducció per contextualitzar el sistema americà, Dynarski presenta un estudi realitzat per ella mateixa per tal d'analitzar aquest impacte. La pregunta que es fa té a veure amb l'efecte del cost de l'escolarització en la presa de decisions. Concretament, el que vol esbrinar si oferint ajuts als estudiants (be en forma de beques o be en subsidis a la matriculació) augmenta el nombre de persones que realitzen estudis superiors.

Per donar resposta a aquesta pregunta, Dynarski va realitzar un quasi-experiment a partir de les dades dels beneficiaris d'un programa adreçat a fills de pares que havien mort, que estaven discapacitats o amb invalidesa permanent. Es tractava d'un ajut d'entre 1.000 i 5.000 \$ anuals fins als 18 anys, que es continuava mantenint després d'aquesta edat sempre i quan el beneficiari continués estudiant. El programa es va instaurar al 1965 i es va aturar al 1981 fruit de la política d'estalvi fiscal de Reagan.

En el seu estudi, Dynarski va comparar la continuïtat en els estudis superiors dels joves que s'havien beneficiat del programa amb la dels que ja no varen arribar a rebre l'ajut perquè el programa havia finalitzat. Va establir per tant dos grups: el grup A, que va finalitzar la educació secundària entre 1979 i 1981 i el grup B, que va acabar entre 1982 i 1983. La part contrafactual estava formada per joves de les mateixes edats però que no eren beneficiàries del programa.

La conclusió a la que arriba Dynarski és que la existència d'ajuts econòmics augmentava la participació en estudis post-secundaris en 18 punts percentuals entre la població afectada. Com a resultat, beneficiaris dels ajuts tenien més probabilitats de continuar els estudis que la resta de la població, tot i que les seves condicions econòmiques solien ser pitjors (no només per la manca de la renda d'un dels progenitors sinó també perquè la mortalitat entre les classes baixes és més elevada que no pas entre les classes altes, i l'esperança de vida menor). Els resultats de l'estudi donaven un rati de continuïtat dels estudis del 56% entre els beneficiaris del programa versus 49% entre la resta de la població. En canvi, quan el programa es va aturar, la situació va canviar radicalment, produint-se un resultat molt diferent: entre la població general, el 46% de la població prosseguia els estudis mentre que entre els fills de pares que havien mort només el 36% realitzaven estudis post-secundaris.

La conclusió, per tant, és clara: el programa complia una funció compensatòria, i quan va ser eliminat la continuïtat en els estudis va baixar als nivells esperats.

En la segona part de la seva ponència, Dynarski reflexiona sobre aquesta temàtica i resumeix les principals lliçons que es poden extreure de l'evidència científica sobre l'efecte del preu en les decisions dels estudiants. Totes elles molt rellevants de cara a definir com ha de ser la política de beques i d'ajuts a la formació.

El preu afecta en la continuïtat en l'educació. L'evidència mostra que la decisió sobre continuar estudiant està directament relacionada amb el preu dels estudis, i que quan els preus de la formació baixen augmenten les matriculacions.

1. Si el sistema és complex, perd efectivitat. Als EE.UU el sistema per a accedir a finançament és extremadament complex. Els costos dels estudis varien molt entre Universitats, hi ha molts programes d'ajudes diferents, el sistema és difícil d'entendre i el procés de sol·licitud d'ajuts és complex. Això descoratja, sobre tot, a les famílies més pobres. La manca d'informació fa que, encara que existeixin ajuts financers, els elevats preus de la matriculació siguin un fre a l'hora de decidir continuar els estudis. Existeix també un gran desconeixement dels ajuts i es tendeix a subestimar l'ajuda financera disponible. Per aquest motiu, l'afany per simplificar el sistema és un dels objectius darrera els plans de reforma del finançament de l'educació superior presentats darrerament pel president Obama.

2. Els incentius fan més efectius els ajuts. Si es fixen condicions basades en els resultats, l'ajut és molt més efectiu. Els resultats dels estudis realitzats demostren que quan existeixen condicions (per exemple, obtenir un determinat resultat o finalitzar un determinat nombre de crèdits) es produeix un efecte positiu en la persistència i la finalització dels estudis.

3. Encara hi ha poca evidència sobre l'impacte dels préstecs. No hi ha prou evidència que pugui demostrar quin impacte tenen els préstecs a baix interès – molt populars als EE.UU. – en la decisió de continuar els estudis. El que sí que hi ha és un debat obert sobre els interessos que han de tenir aquests préstecs i també sobre el termini en què han de tornar-se els diners rebuts. Als EE.UU actualment els préstecs s'han de tornar en 10 anys, i aquest termini coincideix amb el període en què els graduats tenen sous més baixos i, per tant, majors dificultats per tornar el préstec. Aquesta situació ha portat a una crisi del deute, similar al de les hipoteques, i s'està plantejant la viabilitat d'altres models on l'import a retornar està vinculat al salari. En aquestes fórmules, el punt de partida és que qui aconsegueix guanyar un salari alt retorna més, i qui no, no té la pressió d'haver de tornar tot el préstec.

4. No hi ha evidència de l'impacte dels ajuts a la formació en els preus. Tot i que algunes veus han alertat que si el govern dona ajuts a la formació, els preus tendiran a pujar, Dynarski afirma que els estudis realitzats no han recollit evidència que ho pugui demostrar.

Diagnòstic del sistema general de beques en relació amb l'accés equitatiu a l'educació

Al 2008 el Consell de Ministres va encarregar a l'Agència Estatal d'Avaluació de les Polítiques Públiques i la Qualitat dels Serveis (AEVAL) un diagnòstic sobre la situació del sistema general de beques i un anàlisi de les principals alternatives per a millorar la seva eficiència. L'estudi va ser dirigit per Inés Pérez-Durantez i realitzat per María Luisa Merino, entre maig i desembre de 2008.

L'estudi es plantejava dos preguntes principals:

- En quina mesura el sistema general de beques compleix l'objectiu de garantir l'accés equitatiu a l'educació?
- En quina mesura el sistema està contribuint o pot contribuir a la reducció de l'abandonament escolar prematur?

Tot i haver estat realitzat en un moment polític i socioeconòmic força diferent a l'actual, l'estudi posa de manifest una sèrie de debilitats i ofereix una sèrie de recomanacions que continuen essent rellevants.

En aquest post resumim les principals conclusions del diagnòstic sobre el sistema general de beques en relació a l'accés equitatiu a l'educació i en un proper post ens centrarem en l'apartat dedicat a l'abandonament escolar prematur.

1. Despesa pública en educació, en beques i en ajuts a l'estudi.

L'anàlisi dels recursos destinats per l'Estat a aquest àmbit posa de manifest que, al 2008, Espanya se situava per sota dels països de l'OCDE no només pel que fa a la despesa en educació sinó també en relació als imports dedicats a beques i ajuts a l'estudi.

L'anàlisi de les darreres dades disponibles (--> [link a infografia](#)) ens mostra que aquesta situació es manté en l'actualitat: després d'una caiguda important del % del PIB destinat a educació, Espanya se situa actualment una mica per sobre del percentatge de despesa de 1995.

2. Beneficiaris del sistema de beques

A partir de l'anàlisi de l'Enquesta de Condicions de Vida sobre la probabilitat de gaudir d'una beca, l'estudi conclou que una part important de la població situada en les franges de renda més baixa no està percebent cap beca. Per contra, el percentatge d'estudiants del decil de renda més alta que reben beca és més elevada del que s'hauria d'esperar, doncs el percentatge de becaris sobre el total d'alumnes en els decils de renda més elevada és proper al 10%.

Les hipòtesis explicatives d'aquesta situació tenen a veure amb la quantia de les beques (massa baixes per resultar atractives per als estudiants amb menor renda), els requisits acadèmics exigits per a obtenir una beca (i que amb les darreres reformes del sistema de beques s'han endurit encara més) i manca de coneixement i accés a la informació sobre la possibilitat d'optar a una beca entre les famílies amb rendes més baixes.

L'estudi també alerta de la manca d'un sistema de seguiment que permeti obtenir informació estadística sobre el perfil dels receptors de beques. El MEPSYD disposa d'un registre de becaris però les dades no són accessibles, o no estan processades i – en el moment de realitzar l'estudi – no s'estaven utilitzant per valorar l'adequació del sistema de beques als objectius definits.

3. Impacte de les beques en la decisió de continuar estudiant

L'anàlisi de la literatura existent sobre la matèria, tant a nivell nacional com internacional, mostra que el nivell educatiu dels pares és el principal determinant en la decisió de seguir estudiant.

Tot i això, s'afirma que la política de beques i ajuts a l'estudi és fonamental per garantir l'equitat. En la mesura que les famílies amb menors ingressos han de fer un esforç addicional per que els seus fills realitzin estudis post-obligatoris, és socialment desitjable mantenir un sistema de beques que permeti compensar aquest esforç. Per altra banda, les beques poden influir en la decisió de continuar estudiant si, realment, aquestes tenen un efecte significatiu a l'hora de valorar els beneficis i els costos de la formació.

Aquest plantejament és reafirmat per l'estudi realitzat per Mauro Mediavilla (--> link a post: l'impacte de les beques en la continuïtat...) que demostra l'existència d'un efecte positiu de les beques i ajuts en la continuïtat dels estudis durant el nivell d'educació post-secundària.

Tot i això, cal implementar altres mesures complementàries que reforcin la continuïtat en els estudis, com ara la flexibilitat del sistema, el recolzament específic per als grups amb risc d'abandonament i el canvi en la valoració social de l'educació.

4. Els préstecs en condicions especials com a complement a les beques en l'educació superior

Una de les principals diferències entre Espanya i els països de l'OCDE té a veure amb els ajuts financers per a l'educació superior.

A Espanya el sistema públic de préstecs als estudiants es va crear l'any 2010 i, segons dades de la OCDE (Education at a Glance, 2014), tan sols un 0,1% dels estudiants universitaris espanyols rebien un préstec de l'Estat durant el curs 2010-2011. Una xifra que contrasta amb les d'altres països com els EE.UU i Regne Unit (84%), Austràlia (77%) o Noruega (70%).

Aquesta diferència s'explica perquè, tradicionalment, el model de finançament de l'educació superior a Espanya estava basat en una forta subvenció de l'Estat dels costos de matrícula i taxes universitàries, dedicant pocs recursos al suport directe a les famílies. No obstant, des de l'elaboració de l'estudi, al 2008, aquesta situació ha canviat doncs, les polítiques de retallades

han afectat negativament a les beques mentre que els costos de la matrícula universitària han augmentat significativament.

L'informe d'AEVAL conclou que el finançament a través de préstecs amb condicions especials és un instrument generalitzat en educació superior a la majoria dels països de la OCDE. I tot i que aquesta mesura no pot ser substitutiva de les beques per a la població amb menys recursos, sinó complementària, pot constituir una via general de finançament per als estudiants procedents de famílies amb majors ingressos. A més, existeixen experiències en què s'introdueixen condicions per a la devolució del préstec, condicionats a la situació econòmica del beneficiari, que poden ajudar a compensar la percepció de risc a l'hora d'optar per aquest tipus d'ajuts.

Les beques poden ajudar a evitar l'abandonament escolar prematur?

En el post “Diagnòstic del sistema general de beques en relació amb l'accés equitatiu a l'educació” (--> [link](#)) parlavem sobre el diagnòstic encarregat pel Consell de Ministres a l'Agència Estatal d'Avaluació de les Polítiques Públiques i la Qualitat dels Serveis (AEVAL).

Una de les preguntes de l'estudi era: en quina mesura el sistema està contribuint o pot contribuir a la reducció de l'abandonament escolar prematur?

A continuació resumim les principals conclusions sobre aquesta qüestió, actualitzant les dades en aquells apartats en què es necessari.

1. Necessitat de conèixer les causes subjacents a l'abandonament

Al 2011 l'abandonament educatiu prematur era del 26% quan l'objectiu de la UE pel 2020 és del 15%. Es tracta d'una dada prou preocupant, que porta a la necessitat de prendre mesures.

Tal i com senyala María Luisa Merino en el seu estudi, les beques no són el principal instrument per lluitar contra l'abandonament escolar prematur, sinó que són un instrument més i han d'anar coordinades amb altres actuacions per ser efectives. El coneixement sobre les situacions dels joves que abandonen els estudis i els motius d'aquest abandonament pot ajudar a estructurar actuacions efectives per lluitar contra els alts índexs d'abandonament.

Inicialment l'abandonament s'atribuïa a causes com inadaptació, capacitats cognitives, dissenys curriculars, qüestions relacionades amb la disciplina. L'anàlisi de les problemàtiques subjacents a l'abandonament ha desvelat que les seves causes són més complexes, i s'ha començat a parlar d'altres factors relacionats amb les condicions socials i econòmiques de l'alumne.

Merino distingeix dos grups clarament diferenciats dins el conjunt de població sense estudis post-obligatoris. Es tracta de dos col·lectius amb situacions de partida i necessitats molt diferents, la qual cosa porta a que l'abordatge i el tipus d'intervencions a portar a terme siguin necessàriament diferents en funció del grup.

2. Alumnes que estan dins el sistema educatiu, amb risc d'abandonament.

Tot i que aquest grup no es comptabilitza dins la taxa d'abandonament, a ells s'adrecen la majoria de les intervencions que es realitzen. L'objectiu d'aquestes intervencions és que el màxim nombre finalitzi els estudis amb èxit, i tenen a veure sobre tot amb el suport i l'acompanyament en els seus estudis. En aquest grup, el finançament via ajuts a la formació pot ser útil per ajudar a reforçar els valors de l'educació i per a retenir a la població amb més risc d'abandonament.

Segons les dades disponibles, els principals motius d'abandonament entre els alumnes que no han acabat la ESO i els que estan cursant el batxillerat són motius acadèmics (desmotivació, dificultat en els estudis, mals resultats...). En canvi, entre els alumnes que just havien acabat la ESO o els que estaven cursant un cicle formatiu de grau mitjà els principals motius eren que havien trobat feina o n'estaven buscant.

Per altra banda, els que abandonen per motius personals, ho fan a edats més avançades (CFGM o Batxillerat) i ho fan fonamentalment, per haver-se emancipat, embarassos, problemes econòmics, etc.

Nivell formatiu	Motius relacionats amb el mercat laboral	Motius relacionats amb els estudis	Motius relacionats amb la situació familiar i personal
ESO sense titulació	29%	49%	3,5%
Immediatament després de ESO	44%	22%	9%
Durant estudis de CFGM	44%	30%	15%
Durant estudis de batxillerat	31%	42%	17%

Font: AEVAL.

Val a dir que aquestes dades són les de l'enquesta de transició educativo-formativa i inserció laboral (ETEFIL), que data de 2005 (sense que hi hagi una nova enquesta posterior a aquesta data). Per tant no tenen en compte el canvi de conjuntura econòmica produïda a partir de 2008, que probablement hagi fet disminuir les motivacions relacionades amb el fet de trobar feina.

En qualsevol cas, atenent a aquestes dades, el diagnòstic fa les següents consideracions:

- Entre els alumnes que abandonen la ESO sense titulació per motius relacionats amb els estudis, les mesures haurien de centrar-se en el recolzament escolar, ajuts personalitzats, etc. I, en tot cas, en aquest grup les beques i els ajuts a l'estudi poden ser un instrument útil, així com les facilitats per compatibilitzar feina, estudis i treball.
- Entre els que ho fan per motius laborals, el que es posa de manifest és que el sistema de beques no està dissenyat per cobrir els costos d'oportunitat derivats de la

continuació dels estudis, ni estan suficientment relacionades amb el mercat laboral, doncs no aconseguen retenir a una major proporció de joves en els nivells educatius post-obligatoris.

3. Joves que ja han abandonat prematurament els seus estudis i que es troben fora del sistema educatiu.

Les accions adreçades a recuperar aquesta població estan sobre tot relacionades amb la vinculació entre el sistema educatiu i el productiu, sota modalitats com ara les beques-salari.

En aquest grup, l'efectivitat de les mesures variarà en funció de les causes d'abandonament, el temps transcorregut des que van abandonar els estudis, la trajectòria laboral i les responsabilitats personals.

També és clau un major coneixement dels factors que incideixen sobre el grau d'èxit o no dels que es reincorporen per tal de determinar si les beques o ajuts a l'estudi podrien jugar un paper de reforç.

4. Conclusió

A mode de conclusió, Merino afirma:

La capacidad de influir de las becas se canaliza a través de su contribución para cubrir los costes de la educación: directos (matrícula) indirectos (transporte, residencia, material) y de oportunidad (alternativa salarial que ofrece el mercado laboral), si bien el efecto económico también puede repercutir sobre el grado de independencia, motivación y autoestima. Aunque las becas y ayudas al estudio no sean el principal instrumento para el logro del objetivo señalado, resultarán útiles en la medida en que en su diseño se tengan en cuenta los factores económicos relacionados con el abandono.

L'impacte de les beques en la continuïtat dels estudis post-obligatoris

Un dels principals objectius de la política de beques és fomentar la igualtat d'oportunitats actuant directament sobre les persones amb menors possibilitats d'accedir al sistema educatiu degut a la seva situació econòmica i, d'aquesta manera, disminuir els desequilibris de partida.

Però, **és efectiva aquesta política?** O, en altres paraules, el fet d'obtenir una beca augmenta les possibilitats de continuar amb els estudis més enllà de l'escolarització obligatòria?

L'estudi "*Las becas y la continuidad escolar en el nivel secundario Post-obligatorio. Un análisis de sensibilidad a partir de la aplicación del Propensity score matching*" elaborat per Mauro Mediavilla Bordalejo del Grupo Interdisciplinar de Políticas Educativas (GIPE) e Instituto d'Economia de Barcelona (IEB), tracta precisament d'aquesta qüestió.

Mediavilla analitza les dades de l'enquesta de Condicions de Vida d'EUROSTAT i compara els resultats educatius d'individus amb la mateixa propensió per sol·licitar l'ajuda (aplicant el mètode de *Propensity Score Matching*), comparant els que han obtingut ajut i els que no (anàlisi contrafactual).

A partir de l'anàlisi de les dades, l'estudi permet demostrar l'efectivitat de les beques i els ajuts a l'estudi, que mostra un efecte positiu sobre el nivell educatiu assolit pels individus de 19 anys i conclou:

"se puede afirmar que existe un efecto "neto" positivo de las becas en las personas beneficiarias. (...), la interpretación de los resultados indica que las becas incrementan en más de un 20% las posibilidades de finalizar con éxito, y con la edad teórica esperada, el nivel secundario post-obligatorio, para el caso de dos individuos con similares características observables".

Font: <http://dialnet.unirioja.es/download/articulo/3630645.pdf>

Reflexions entorn a la motivació: els diners serveixen per motivar als estudiants?

Al paper *“Student motivation: an overlooked piece of school reform”*, disponible a la web del Center for Education Policy (CEP), de la George Washington University, Alexandra Usher i Nancy Kober reflexionen sobre diferents aspectes relacionats amb la motivació dels estudiants.

La motivació, diuen, és un element central de la experiència escolar. Tot i això, l’atenció que se li dona a aquesta qüestió, tant en la recerca com en la formulació de polítiques educatives és limitada. Per tal d’aprofundir en aquesta temàtica, proposen una sèrie de preguntes relacionades amb la motivació (per què és important?, quin paper juguen els pares en la motivació dels estudiants? i les escoles?, ...) entre les quals hi ha una que cau directament en l’àmbit d’anàlisi d’AlterBeques: **els diners serveixen per motivar als estudiants?**

A continuació resumirem breument les conclusions que traiem de l’anàlisi d’aquests articles, i reflexionem sobre l’impacte que pot tenir aquesta anàlisi en la definició de models alternatius de finançament de la formació.

Què és la motivació i per què és important?

Abans d’entrar en el tema, val la pena resumir els conceptes clau que plantegen Usher i Kober sobre motivació.

La motivació, diuen, és important no només perquè permet als estudiants aconseguir millors resultats acadèmics sinó per molts altres motius, entre els quals està el de disminuir el rati d’abandonament escolar, una de les grans amenaces del sistema escolar. En paraules textuais:

“Si els estudiants no estan motivats, és molt difícil, si no impossible, millorar el seu rendiment acadèmic, independentment de com sigui de bo el professor, l’escola o el currículum”

La motivació es difícil de definir, però es poden diferenciar dos tipus de motivacions: la intrínseca i la extrínseca. La **motivació intrínseca** ve donada pel desig d’aconseguir alguna cosa degut a que la persona veu el valor d’aquella cosa i l’activitat en si li produeix satisfacció. És a dir, en el cas dels estudiants, parlariem de motivació derivada de l’aprenentatge pròpiament dit. En canvi, la **motivació extrínseca** te a veure amb l’interès per aconseguir una cosa, no per la cosa en sí, sinó pels resultats que aquesta cosa genera. En el cas de l’educació, parlariem de motivació derivada dels resultats obtinguts com podria ser treure bones notes. La motivació econòmica recauria en aquest segon àmbit de motivacions.

Els diners, poden servir per motivar als estudiants?

Un cop aclarits els conceptes previs, l’anàlisi es centra en respondre la pregunta de si és una bona idea intentar motivar als estudiants amb diners. Les experiències que s’estudien tenen a veure amb la utilització de recompenses econòmiques (o d’altre tipus) per motivar als estudiants (per exemple, compensar amb diners l’obtenció de bones notes o oferir mòbils o Tauletes als estudiants que aconsegueixen bons resultats). Per tant, no es parla explícitament

de beques, però algunes de les conclusions que s'extreuen poden ser rellevants per a la nostra anàlisi.

En primer lloc, s'examinen els arguments a favor i en contra d'utilitzar els diners o les recompenses com a eina de motivació. Alguns d'aquests arguments poden ser també aplicables a les beques, i ens poden ser útils per a valorar si un sistema de beques pot resultar útil com a eina de motivació (i podem estar parlant tant de motivació cap a l'excel·lència com de motivació per a la continuïtat dels estudis i per a evitar el fracàs escolar).

El principal **argument a favor** d'utilitzar la recompensa econòmica com a eina de motivació és que el benefici de l'educació és a molt llarg termini, mentre que l'esforç exigít és a curt termini. Per tant, des del punt de vista de l'estudiant, els costos de l'educació venen primer – en forma de temps, diners i esforç – i el retorn a aquest esforç és llunyà, incert i de vegades difícil de visualitzar. En aquest sentit, una recompensa o benefici a curt termini pot ser un mecanisme efectiu per contrarestar aquest desequilibri.

Els defensors d'utilitzar aquest tipus de recompenses també opinen que, encara que els estudiants només estudiïn perquè volen obtenir una recompensa – és a dir, per una motivació extrínseca – el resultat serà positiu de totes maneres, doncs s'hauran esforçat més i hauran estudiant més a fons que si la recompensa no hagués existit. També afirmen que, el propi procés per a aconseguir la recompensa pot ser positiu, doncs pot servir als estudiants per aprendre tècniques d'estudi, o per guanyar més auto confiança, i això els serà útil posteriorment per modificar actituds i comportaments.

Per contra, els **detractors** d'aquest tipus de mesura opinen que el que s'ha de fomentar és la curiositat, l'interès per aprendre i la cerca de l'excel·lència, i que amb els premis i recompenses econòmiques l'únic que s'aconsegueix és ensenyar als estudiants a condicionar la seva actuació a l'existència d'una recompensa. A més, diuen, aquest tipus de motivacions tenen un efecte a curt termini, doncs no poden mantenir-se per sempre, i quan desapareix la recompensa els estudiants deixen d'estar motivats i ja no tenen cap raó per continuar amb el comportament. Finalment, assenyalen que les recompenses poden ser injustes perquè beneficien als estudiants amb talent, mentre que els que tenen dificultats per aconseguir bons resultats i no aconseguen cap recompensa poden frustrar-se fàcilment.

Conclusions rellevants

L'article analitza diferents experiències en què s'han utilitzat diners o altres recompenses com a eina per a motivar als estudiants. Es tracta de casos aïllats, que no permeten arribar a una conclusió global sobre aquest tipus de pràctiques, però que sí que llencen alguns indicis del què funciona i el què no en aquest tipus de polítiques.

En primer lloc, la **conclusió** a què arriben Usher i Kober és que les recerques realitzades suggereixen que **els sistemes basats en la recompensa poden tenir efectes positius en la motivació i en el rendiment acadèmic dels estudiants**. Ara be, els estudis demostren que les recompenses no sempre són efectives, i que **només són exitoses quan s'implementen de manera curosa i seguint una sèrie de pautes bàsiques**.

Des del punt de vista de l'articulació d'una política de beques, és important tenir en compte dues idees clau.

En primer lloc, els estudis realitzats mostren que és molt més motivador recompensar als estudiants pel domini de certes habilitats o continguts que no pas per aconseguir un nivell determinat de rendiment.

I, en segon lloc, es demostra també que les recompenses són més efectives si estan adreçades a premiar comportaments o tasques que els estudiants perceben com assolibles, clarament definides i dins el seu control (i, per tant, no sotmeses al judici de terceres persones).

Les beques solen incloure criteris associats al mèrit acadèmic com a requisits d'accés. Es tracta, però, d'un criteri que no està sota el control dels estudiants, doncs les notes depenen del judici d'un tercer i, per tant, estan sotmeses necessàriament a la subjectivitat del professor que puntua. En aquells casos en que es vulgui utilitzar les beques o els ajuts a la formació com a eina de motivació, cal tenir en compte que la seva efectivitat serà més alta si els criteris de mesura tenen en compte l'assoliment d'habilitats o tasques específiques per part de l'estudiant, i si aquests criteris estan clarament definits i depenen directament de l'actuació de l'estudiant.

Més info:

Web CEP (<http://www.cep-dc.org/displayDocument.cfm?DocumentID=405>)

What is motivation and why does it matter?

www.cep-dc.org/cfcontent_file.cfm?Attachment=UsherKober%5FBackground1%5FMotivation%5F5%2E2%2E12%2Epdf

Can money or other rewards motivate students?

www.cep-dc.org/cfcontent_file.cfm?Attachment=UsherKober%5FBackground2%5FMotivation%5F5%2E2%2E12%2Epdf

Las beques 6000 a examen: de la obtenció d'una beca

"Las becas 6.000 a examen. Resultados, prácticas, expectativas y oportunidades escolares de familias y estudiantes incluidos en el programa" és un interessant estudi elaborat per Miguel Angel del Rio i Maria Luisa Jimenez, de la Universitat de Sevilla, en el que s'analitza l'impacte de les beques 6000 en les estratègies, pràctiques i expectatives escolars de diferents perfils de becaris i de les seves famílies.

Les **beques 6.000** són beques adreçades a l'alumnat procedent de famílies amb baixos nivells d'ingressos que tenen com a objectiu que aquests estudiants continuïn els estudis de batxillerat o formació professional. A més de no treballar ni estar desocupats i reunir uns ingressos familiars inferiors per sota del llindar de pobresa (7.306,50 en una llar de 4 membres), l'obtenció de la beca per part de l'alumnat depèn de la seva assistència a classe i del seu rendiment acadèmic. L'import total de la beca és de 6.000€ per curs acadèmic, a raó de 600€ mensuals, i disminueix a menys de la meitat si l'alumne suspèn alguna matèria al juny.

Aquestes beques varen ser dissenyades en un moment d'expansió econòmica amb l'objectiu de prevenir l'abandonament escolar. Era una època en què per a molts joves provinents de famílies amb pocs recursos resultava més interessant treballar que continuar estudiant, i davant la promesa d'un sou i la possibilitat de contribuir a les despeses familiars optaven per treballar un cop finalitzada la ESO enlloc de continuar els seus estudis post-obligatoris. Per això la beca buscava compensar l'absència d'ingressos per no estar realitzant cap activitat laboral, i, d'aquesta manera, pretenia retenir als estudiants dins el sistema educatiu.

L'anàlisi de Del Rio, realitzant en un context socioeconòmic molt diferent, permet identificar altres impactes de la obtenció de la beca no previstos en el moment de dissenyar les beques 6000 i que són prou interessants per a ser tinguts en compte.

En un moment amb nivells elevats d'atur juvenil ha desaparegut la promesa del lloc de treball fàcil, però, tot i això, tal i com demostra l'estudi, **les beques continuen resultant útils per a prevenir l'abandonament escolar.**

En primer lloc, l'anàlisi d'altres recerques demostren que les beques són un al·licient per la continuïtat en els estudis, especialment entre l'alumnat amb escassos recursos econòmics. Així, entre els textos citats, fa referència a l'estudi realitzat per Mauro Mediavilla, que compara els rendiments acadèmics d'estudiants pre-universitaris amb característiques socioeconòmiques i edats similars i constata que els alumnes amb beca tenen un 20% més de possibilitats de finalitzar els seus estudis amb èxit i a l'edat requerida.

Per realitzar la seva recerca, del Rio i Jimenez diferencien **tres grups d'estudiants**:

- Els que es troben dins el que anomenen "Zona de seguretat", és a dir, l'alumnat que passa de curs sense cap assignatura pendent
- Els que es troben en una "zona de risc moderat" doncs finalitzen el curs amb una o dues assignatures pendents

- I els que es troben en una “zona de gran risc” doncs han finalitzat el curs amb tres o més assignatures pendents

A partir d'anàlisi quantitativa de la base de dades de becaris i d'entrevistes en profunditat amb estudiants dels diferents perfils, l'estudi mostra que **les beques tenen especial incidència** en el segon grup d'alumnat, és a dir, **els qui finalitzen el curs amb una o dues assignatures suspeses**.

Els alumnes del primer grup ja presentaven, abans de convertir-se en becaris, un nivell alt d'autoexigència i de dedicació escolar. Són estudiants acostumats a esforçar-se per seguir els seus estudis i que no es plantegen la possibilitat d'abandonament.

Pel que fa als alumnes del tercer grup, la beca es veu com “un regal” que no poden mantenir, degut a l'alt nivell d'exigència que comporta. Es detecta una certa resignació a la inevitabilitat de perdre la beca i una tendència més elevada a cercar altres vies d'obtenir ingressos, encara que comportin l'abandonament dels estudis.

En canvi, **entre els estudiants que es troben en la zona de risc moderat, la beca pot jugar un paper clau en la continuïtat dels estudis**. En aquests casos la beca es percep com una oportunitat que no es pot desapropiar i, davant el risc de perdre-la, aquests estudiants es mostren disposats a renuncies i a incrementar els seus esforços per tal d'obtenir les notes requerides. Entre aquest grup, la voluntat per conservar la beca promou **canvis positius en les maneres de viure el rol** d'estudiant i d'afrontar els estudis, i aquestes dinàmiques tendeixen a mantenir-se posteriorment.

A banda d'aquest grup d'estudiants, l'estudi també fa referència a dos col·lectius entre els que l'obtenció d'una beca constitueix un important reforç per continuar estudiant. Per una banda, **els fills de famílies que viuen en zones rurals**, on no hi ha oferta educativa i es veuen obligats a desplaçar-se per poder estudiar, la qual cosa genera uns costos indirectes molt més alts per a les famílies i poden portar a l'abandonament dels estudis per part de l'alumne. Per l'altra, **les filles de llars monoparentals**, que veuen en l'ajut com una manera de compensar a les seves mares pel sacrifici que implica costejar els seus estudis i, també, com una oportunitat per no repetir les trajectòries de les seves mares.

Així mateix, la concessió de la beca té un efecte important també en les **famílies**, que s'impliquen més en el seguiment dels estudis dels seus fills i que es mostren més disposades a acceptar apostes per estudis més llargs per part dels seus fills.

Del Rio i Jimenez finalitzen la seva anàlisi amb una interessant reflexió al respecte de les beques post-obligatòries, i és que

“El debate no debiera limitarse exclusivamente a cuestiones de eficiencia, como se ha pretendido en recientes reformas del sistema de becas justificadas mediante más adjetivos que datos. Correspondería a la ciudadanía posicionarse políticamente sobre una cuestión crucial que afecta al principio de equidad. La de si es de justicia redistributiva exigir académicamente más para poder optar a becas a una hija de jornalero que a un hijo de una cirujana sí

capacitada económicamente para afrontar los costes directos e indirectos de los estudios filiales sin necesidad de ayudas públicas.

Ajuda econòmica i seguiment personalitzat a joves ex-tutelats que volen fer estudis post-obligatoris

El Programa de Suport a Joves Extutelats que realitzen estudis de formació reglada (combina el suport econòmic amb el seguiment i orientació personalitzada a joves ex-tutelats que decideixen continuar amb els seus estudis.

Es tracta d'una iniciativa molt interessant, tant pel col·lectiu al què s'adreça com pel seu plantejament.

Model de col·laboració publico-privada

El programa es porta realitzant des de l'any 2009, com a resultat d'una col·laboració del Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya i la Fundació "la Caixa". A més, el programa està gestionat per una entitat sense ànim de lucre, la Federació d'entitats amb projectes i pisos assistits (FEPA). Cada un dels agents participants en el programa aporta la seva experiència i el seu saber fer, que, combinades, permeten oferir als joves no només suport econòmic sinó també un acompanyament personalitzat. Es tracta per tant d'un interessant exemple de **col·laboració publico privada**, un element clau que fa possible la existència del programa, doncs cap dels agents que hi participa seria capaç, per si sol, de la realització de les actuacions previstes.

Suport econòmic i acompanyament personalitzat

La combinació **suport econòmic i seguiment personalitzat** constitueixen un altra element clau d'aquest programa. Els programa ofereix als joves d'entre 18 i 24 anys la possibilitat de continuar els seus estudis reglats gaudint d'un ajut de 519,12€ mensuals. A més, els joves participants en el programa reben un acompanyament personalitzat per part d'una educadora social per tal de garantir que assoleixen els seus objectius i que finalitzen amb èxit els seus estudis.

Cada any hi participen del ordre de 45 joves cada any i en total, des de la creació del programa, uns 160 joves han rebut aquest ajut. Es tracta de joves que, d'altra manera, difícilment podrien continuar estudiant. Molts d'ells han deixat de rebre la prestació econòmica que atorga l'administració als joves ex-tutelats en el moment de la seva majoria d'edat, d'altres no compleixen els requisits per poder-la obtenir. Molts d'aquests joves no tenen cap suport familiar i depenen dels seus ingressos per poder-se mantenir, per la qual cosa, els que estaven estudiant es veuen obligats a deixar els estudis, i els que no, no es poden plantejar iniciar una formació reglada. Per altra banda, degut a l'alt grau de fracàs escolar entre aquest col·lectiu, les interrupcions dels estudis al llarg del seu itinerari educatiu i les dificultats per mantenir el mateix ritme d'estudis que els altres joves, és habitual que a l'edat en que deixen de rebre la prestació (21 anys) aquests joves no hagin pogut obtenir cap titulació que els qualifiqui per al mercat de treball.

El **suport econòmic** permet que receptors de l'ajut puguin seguir amb els seus estudis. Alguns viuen en pisos tutelats o amb la seva família, però molts d'altres han de pagar un lloguer i han de ser autosuficients. Si no reben cap ajut econòmic, el més probable és que es vegin obligats a abandonar els seus estudis per poder-se mantenir.

Però amb el suport econòmic no és suficient. L'acompanyament personalitzat de l'educadora social, que es reuneix periòdicament amb ells per fer seguiment de la seva situació personal i del seu treball és una peça clau del programa. Durant aquest acompanyament es dona suport als joves ex-tutelats, facilitant-los eines de gestió personal i fent el seguiment del seu pla de treball individual, però també s'assegura que els joves compleixen els seus compromisos amb el programa i que segueixen els seus estudis.

Garantia d'estabilitat

Per a aquest perfil de joves, iniciar uns estudis reglats (sigui la ESO, cicles formatius o estudis universitaris) constitueix un gran repte, i el cost d'oportunitat que representen els estudis és també molt elevat.

Per altra banda, molts d'aquests joves tenen dificultats per accedir a les beques ordinàries. Sovint l'accés a una beca està condicionat a un rendiment acadèmic superior a la mitjana, la qual cosa resulta especialment difícil per a aquest col·lectiu. A més, sol succeir que aquests joves no compleixen els requisits que s'estableixen per accedir a les beques, o, tot i que els compleixin, no poden demostrar-los. Per exemple, molts d'aquests joves viuen en pisos compartits i no disposen d'un contracte de lloguer, o no poden demostrar uns ingressos mínims que demostrin la seva capacitat per seguir uns estudis.

En aquest sentit, la participació en el programa ofereix a aquests joves una estabilitat i una seguretat que els permet "donar el salt" i decidir-se a invertir temps i esforç en la seva formació.

Coordinació amb altres programes

El programa de suport a joves ex-tutelats no és un programa aïllat, sinó que està acompanyat d'un conjunt de mesures destinades a facilitar la integració d'aquests joves i a promoure la seva autonomia. Des de serveis de pisos assistits, residències, itineraris educatius, participació en activitats de suport social i de lleure, etc. És el conjunt d'aquestes actuacions el que permet que aquests joves puguin assumir la seva emancipació des de l'estabilitat social i emocional i puguin, en conseqüència, afrontar el repte de continuar els seus estudis.

Conclusions

En definitiva, la iniciativa conjunta de la Fundació "la Caixa", el departament de Benestar i Família de la Generalitat de Catalunya i la FAPAE és un bon exemple de com una bona política de beques pot resultar útil per facilitar l'accés i el manteniment d'un col·lectiu de joves amb especials dificultats a la formació reglada, obligatòria o post-obligatòria.

Es tracta d'un programa que, per una banda, incideix en una major equitat del sistema educatiu, facilitant l'accés a la formació dels col·lectius més vulnerables, però que ho fa des d'una òptica d'apoderament i motivació d'aquests joves. La beca no constitueix únicament un

element facilitador per la continuïtat dels estudis sinó que el programa es planteja des d'una perspectiva integral, que motiva als joves a seguir estudiant i els ajuda a superar les barreres socials i psicològiques per seguir-se formant.

Desgraciadament, no disposem d'una mesura de l'impacte d'aquest programa que permeti conèixer com la participació en aquest tipus de programes incideix en la motivació per iniciar i continuar la formació i en la inserció social i laboral d'aquests joves. Un seguiment personalitzat dels itineraris joves ex-tutelats que han participat en el programa i una anàlisi comparativa del seu índex d'inserció laboral i social, ens permetria disposar d'arguments i valoracions sòlides sobre la efectivitat d'aquest tipus de programes.

MODELS DE FINANÇAMENT DE L'EDUCACIÓ SUPERIOR

Quant paguen els Europeus per anar a la Universitat?

La política de beques i ajudes als estudiants els diferents països europeus és molt diversa. Per tal de poder portar a terme una comparativa, resulta essencial l'estudi realitzat per la Comissió Europea "National Student Fee and Support Systems". Aquest estudi recull **dades comparatives de 39 països** tant en relació al cost de les matrícules universitàries i els ajuts existents per a aquest concepte com de l'import de les beques que reben els estudiants i el volum de població que se'n beneficia.

Pel que fa al sistema de matrícula, hi ha **molta varietat** entre els països europeus. A la majoria dels països nòrdics no es paga matrícula per accedir a estudis universitaris. En canvi, en països com el Regne Unit, Irlanda o Turquia les matrícules universitàries poden arribar als 5.000 €. Al Regne Unit, però, el cost de la matrícula es paga a partir del moment en que els graduats assolixen un determinat nivell d'ingressos a través dels impostos.

A Estònia, Lituània i Eslovènia el cost de les matrícules també se situa entorn als 5.000 € de mitjana, però la majoria dels estudiants reben ajuts de l'Estat en concepte de matrícula. Es tracta, però, d'ajuts directament lligats al rendiment acadèmic i, per tant, molt criticats perquè generen situacions d'inequitat.

Per la seva banda, Alemanya es mou en sentit invers i s'han eliminat les quotes d'accés a la Universitat. Al 2007 es va iniciar un moviment per que els "Lander" poguessin cobrar matrícules universitàries, però amb els anys s'han anat abandonant progressivament aquestes pràctiques. Avui en dia únicament la baixa Saxònia manté les matrícules però té previst abolir-les a partir del proper any.

A **Espanya**, el **70%** dels estudiants universitaris paguen matrícula per estudiar a la Universitat, i aquesta oscil·la entre els **713€** i els **4.734€**. Aquest import varia en funció del número de crèdits ECTS i dels exàmens suspesos en cada matèria. Existeixen exempcions a la matrícula basats en criteris de necessitat (en funció de la renda familiar) però s'exigeix igualment un determinat nivell de rendiment acadèmic. Degut al context de crisi, al 2012 el govern espanyol va aprovar un nou decret de mesures urgents per racionalitzar la despesa pública en educació, que es va implementar a partir del curs acadèmic 2012 – 2013. Una de les mesures adoptades en aquest decret és que els estudiants universitaris han de cobrir entre el 15% i el 25% dels costos dels seus estudis. Aquesta mesura ha suposat un important encariment de la matrícula universitària.

En l'àmbit del **suport financer** als estudiants per que puguin realitzar els seus estudis també existeixen important diferències entre països.

A tots els països europeus – excepte Islàndia i Montenegro – existeixen beques per facilitar l'accés a la Universitat dels estudiants procedents de famílies amb baixos nivells d'ingressos. En canvi, les beques basades en criteris d'excel·lència o mèrit són menys habituals, i tan sols

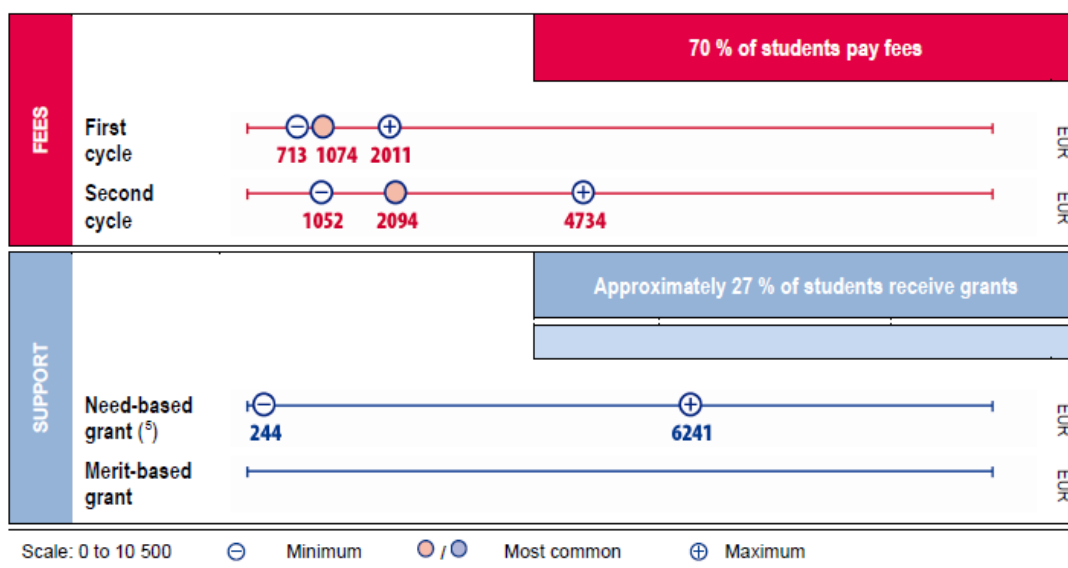
s'esmenten en 20 dels 39 sistemes educatius analitzats. A Espanya, les beques estan basades en la necessitat, tot i que també es requereix un nivell mínim de rendiment acadèmic.

Segons l'estudi, l'import mitjà de les beques a Espanya és de prop de 2.500 euros anuals, addicionals al cost de matrícula i al voltant del 27% dels estudiants universitaris reben algun tipus d'ajut.

La quantitat de les beques varia molt entre els països Europeus. Els imports màxims de les beques oscil·len des de menys de 1.000 euros anuals en el cas dels països procedents de les ex-repúbliques soviètiques (Bulgària, Txèquia, Hongria, Polònia i Romania) fins a imports propers als 10.000€ a Dinamarca, Àustria i Finlàndia o a més de 13.000€ en el cas de Suïssa. Espanya se situa en un punt intermedi-alt, oferint beques que poden arribar a superar els 6.000€ anuals.

A banda del les beques per estudis, a Espanya no existeixen altres mesures com ara sistemes de préstecs, desgravacions fiscals o ajudes familiars. Per contra, aquestes mesures si que existeixen a d'altres països, i aproximadament la meitat dels països de la UE ofereixen algun tipus d'ajuda a les famílies.

MAIN CHARACTERISTICS

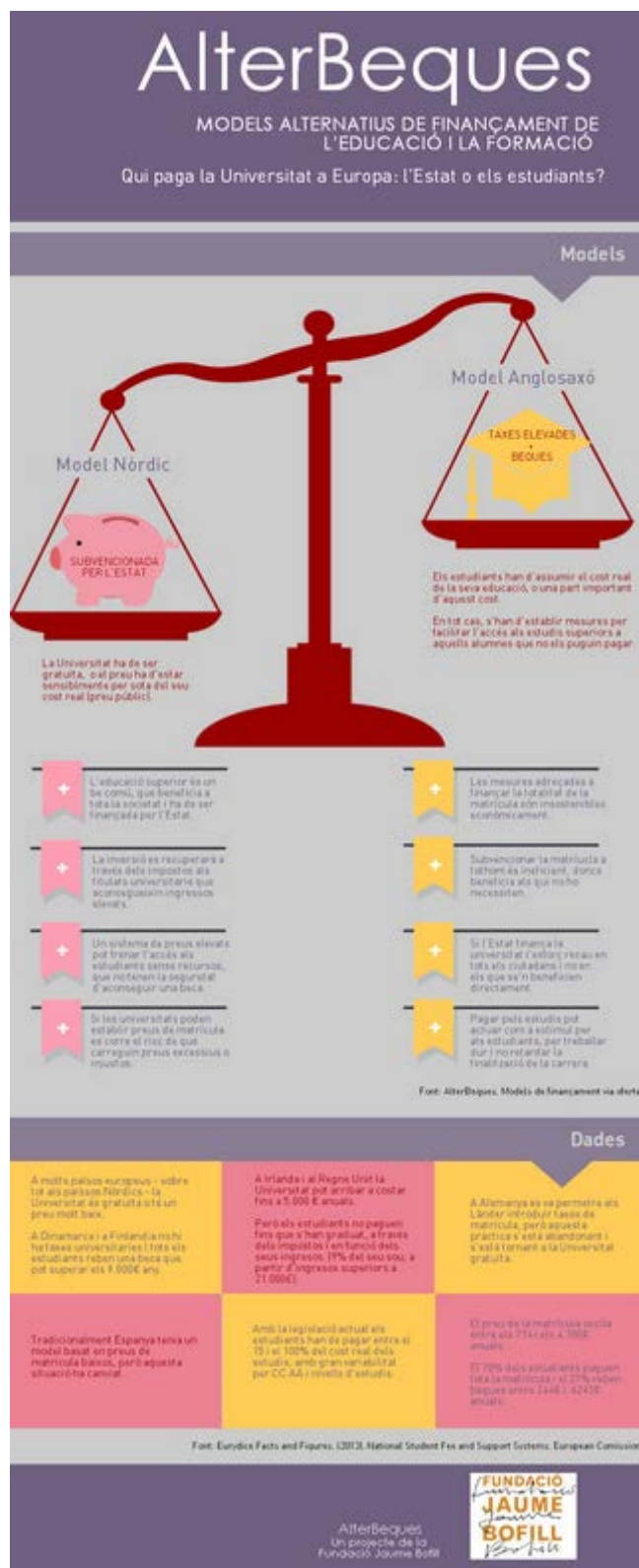

Link:

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/facts_and_figures/fees_and_support.pdf

CATEGORIES: Estudi. Formació universitària. Beques. Europa.

Infografia | Qui paga la Universitat a Europa: l'Estat o els estudiants?

Qui ha de pagar els costos de l'Educació Superior?

El debat sobre el pagament de l'educació superior s'ha convertit en notícia d'actualitat a **Espanya** (link a post), però també a d'altres països com EE.UU i el Regne Unit.

Als **EE.UU**, l'anomenada crisi del deute ha portat al Govern d'Obama al llançament d'un paquet de mesures (link a post) per tal de donar resposta a un problema d'ordre nacional, que amenaça amb situar-se en el mateix nivell que la crisi del dubte derivat de les hipoteques per la compra d'habitatge. Les principals mesures tenen a veure amb l'ampliació del sistema de préstecs a baix interès per poder anar a la Universitat, la vinculació del deute als ingressos del titular dels préstec, els beneficis fiscals per que les famílies estalviïn per pagar els estudis dels seus fills o la controvertida proposta d'Obama per que la matrícula dels community colleges (escoles universitàries de primer cicle) siguin gratuïts per a tots els estudiants amb una nota mitja de 7,5, independentment de la seva renda (link a post)

Al **Regne Unit** el Govern ha posat en marxa diverses reformes del sistema de finançament universitari que estan generant un debat intens al país (link a post). Per una banda, s'ha establert un límit màxim de matrícula molt superior al que existia fa uns anys, que permet a les universitats cobrar matrícules i taxes fins als 9.000 £ (una quantitat que ara el govern laborista planteja baixar a 6.000 £). Però, per altra banda, s'ha instaurat un sistema progressiu de devolució dels préstecs que vincula la obligatorietat de retornar els diners rebuts per realitzar els estudis universitaris als ingressos obtinguts un cop finalitzats aquests estudis, de manera que el cost de la matrícula es paga a través dels impostos a partir del moment en que els graduats assoleixen un determinat nivell d'ingressos.

Des de l'apartat Mesures d'aquest blog es pot accedir a la fitxa sobre Subvenció de matrícula. En ella s'analitzen els diferents models existents, així com els arguments a favor i en contra de subvencionar la matrícula dels estudis universitaris.

Està clar que aquesta és una decisió prou important des del punt de vista de la presa de decisions polítiques. Implica decidir entre un model en el que l'Estat facilita l'accés a l'educació superior i un model en el que són els estudiants i les seves famílies els qui carreguen la major part del cost. En el primer cas l'Estat es veu obligat a assumir un cost molt elevat a costa dels impostos de tota la població, i no es prioritzen els recursos en funció de les necessitats sinó que tots els estudiants es beneficien per igual de la subvenció de la matrícula universitària per part de l'Estat. En el segon cas, però, es corre el risc de barrar el pas a la Universitat a una part important de la població, que simplement no s'ho pot permetre o, si no s'estructura un sistema de beques molt potent, d'hipotecar el futur dels joves universitaris i obligar-los a endeutar-se pels propers vint o trenta anys com està passant a Anglaterra o als EE.UU.

Està clar que la decisió sobre com es finança la formació és rellevant i afecta a molts aspectes de la vida personal dels ciutadans i del esdevenir d'un país. És un debat que tot just estem obrint a Espanya, que, fins ara, gaudia de preus públics i matrícules semi-gratuïtes. Cal reflexionar sobre el que estem fent i les conseqüències que tot això pot tenir abans de prendre decisions que encareixin l'accés a la Universitat. No és només qui paga el cost dels estudis

superiors, és també què implica sobrecarregar a una generació sencera amb un deute que els hipotecarà per la resta de la seva vida.

Quin és l'impacte de l'augment de les matrícules universitàries?

Tradicionalment el model espanyol de finançament de la Universitat s'havia caracteritzat per un model de taxes de matrícules baixes, però darrerament aquesta situació està canviant.

Al 2012 es va aprovar un nou decret ("*Decreto de medidas urgentes de racionalización del gasto público en el ámbito educativo*") (Link a Boe: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2012-5337>) en el què, entre altres mesures, es modificava la regulació dels preus públics de les Universitats amb la finalitat d'aproximar-los al seu cost efectiu.

Segons un estudi elaborat per l'Observatori del Sistema Universitari (OU) (link: <http://www.observatoriuniversitari.org/es/files/2015/01/Financiacion.pdf>) aquest Decret ha significat un canvi profund en el model de finançament de les universitats catalanes, que ha abandonat el model de finançament pública predominant a la majoria dels països de la OCDE apropant-nos gradualment al model anglosaxó.

El contingut del decret:

A partir de l'aplicació aquest decret, el cost de la matrícula passa a cobrir entre el 15% i el 100% del cost real (el diari ABC, citant fonts universitàries, situa aquest cost entorn als 6.200€ anuals per estudiant). La quantitat a pagar per l'estudiant variarà depenent de diversos paràmetres, com ara el rendiment acadèmic (el percentatge a pagar augmenta significativament quan l'estudiant no supera el crèdit i s'ha de matricular per segona, tercera o quarta vegada a la mateixa assignatura) i del tipus d'estudis (els percentatges a pagar són més baixos pels estudis de Grau o de Màster que habiliten per a l'exercici d'una professió que pels dels Màsters no vinculats a l'exercici professional).

Així, entre els estudiants de grau, o de Màster que habilita per a l'exercici de professions regulades, el cost de la matrícula pot suposar entre el 15 i el 25% del cost en la primera matrícula, i anar pujant en matrícules successives podent arribar fins al 100% en la quarta matrícula. En el cas dels Màsters que no constitueixen una exigència per a l'exercici de la professió, el cost de la primera matrícula oscil·la entre el 40 i el 50% del cost real i a partir de la segona matrícula, entre el 60 i el 65% del cost.

	Grau o Màster Professional	Màster
1ª matrícula	Entre 15% i 25%	Entre 40% i 50%
2ª matrícula	Entre 30% i 40%	Entre 65% i 75%
3ª matrícula	Entre 65% i 75%	
4ª matrícula	Entre 90% i 100%	

Impacte en la matrícula universitària

Aquestes mesures es van començar a implementar l'any acadèmic 2012-2013 resultant en un augment substancial del preu de la matrícula universitària.

La calculadora de taxes desenvolupada pel Consell d'Estudiants de les Universitats Catalanes (CEUCAT) permet il·lustrar gràficament l'impacte del Decret en el cost que assumeixen els estudiants. Indicant la carrera i el número de crèdits en primera, segona, tercera i quarta convocatòria, calcula el preu que hauria pagat l'estudiant abans i després del canvi de taxes.

Així, per exemple, un estudiant que es matriculi a Dret, de 36 crèdits en primera matrícula, 18 en segona matrícula i 6 en tercera matrícula, amb una renda familiar entre 27.400€ i 34.878€ per una família de 3 persones passaria de pagar 1.3640€ a 1.714,67€, sempre i quan demanés una beca EQUITAT.

En el cas d'un estudiant d'una família de 3 persones amb una de 40.331€ anuals, que es matriculés dels mateixos crèdits el preu seria de 1.987,71€ enlloc dels 1364.26€ que hauria hagut de pagar prèviament al Decret.

Amb els preus de l'any passat haguessis pagat **1364.26 €**.

Després de l'anunci de la Generalitat del 29-06-12 la diferència és: **1714.67€ - 1364.26 € = 350.41€**

Perquè se t'apliquin els preus d'aquest llinar hauràs de demanar la beca EQUITAT a l'AGAUR.

Desglossament

Amb el llinar 3:

- Crèdits de 1a vegada: 36 — 636.74 €
- Crèdits de 2a vegada: 18 — 545.87 €
- Crèdits de 3a vegada: 6 — 394.24 €
- Crèdits de 4a vegada i successives: 0 — 0.00 €
- Taxes pròpies: matrícula **anual** — 137.82€

Llindars

Si no saps quin és el teu llinar, pots consultar les [diapositives de la Secretaria d'Universitats i Recerca](#) (pàg 24).

La taula de sota mostra l'import que pagaries en cadascun dels casos i el percentatge d'estudiants estimat que són típicament en cada llinar.

Llinar	0	1	2	3	4	5	6
Estudiants	15%	10%	5%	5%	5%	20%	40%
Increment	-	-	0%	16.7%	33.3%	50%	66.7%
Import	1077.93€	1532.73€	1623.69€	1714.67€	1805.43€	1896.57€	1987.71€

Comparativa amb la OCDE

Segons el darrer informe de la OCDE, Education at a Glance 2014, el percentatge de despesa a l'ensenyament terciari en els països de l'OCDE suportat per fons privats (individus, famílies,

empreses o institucions privades) és molt variable, oscil·lant entre menys del 5% a països com Àustria, Bèlgica o Noruega fins a un 40% a EE.UU, Canadà o Regne Unit.

Comparativament, segons un estudi elaborat per l'Observatori del sistema universitari després de la reforma Espanya s'ha convertit en el novè país més car de la UE, i el quart més car de la zona euro.

Per altra banda, aquest increment ha estat variable per comunitats autònomes, ja que mentre algunes autonomies com Astúries i Galícia han optat per congelar les matrícules, en d'altres s'ha disparat arribant a augmentar fins a un 67% a Catalunya i un 50% a Madrid. Segons l'OU Això ha portat a que tant en els estudis de grau com en els de Màster, la mitjana de preus públics de Catalunya sigui la més alta de tota Espanya, i que Catalunya s'hagi convertit en el tercer país més car de la UE-15 en estudis de grau i el quart en els estudis de màster.

Percentatge del cost traspassat als estudiants i les famílies

Un dels principals problemes de la reforma del nou sistema de finançament de les universitats públiques és la dificultat de diferenciar entre el cost de la universitat en global i el cost de la docència. -

El Decret estableix que la matrícula hauria de cobrir entre un 15 i un 25% del cost del servei, però el cost efectiu de la docència no es coneix i, en qualsevol cas, és molt variable en funció de les universitats i d'aplicar-se aquest criteri l'estructura de preus de les universitats seria extremadament complexa i difícil d'entendre, i deixaria determinades titulacions fora de l'abast de les famílies.

Un estudi elaborat per l'OU realitza una nova estimació del percentatge del cost de la docència que realment estan assumint els estudiants de les universitats públiques catalanes via taxes i preus públics de matrícules. Per realitzar aquesta estimació, l'estudi analitza els ingressos i les despeses de 7 universitats públiques catalanes i determina que el percentatge que es dedica a la docència és, com a mitjana, d'un 59%. Aplicant aquesta estimació, resultaria que els estudiants catalans han passat de pagar un 28% del cost de la docència entre 1996 i 2014 a un 41,6% en 2012 i, segons xifres encara provisionals, a un 43% al 2014. Tenint en compte que el Real Decret estableix uns ràtios de entre el 15 i el 25%, i que les segones i terceres matrícules haurien de suposar només un lleuger increment d'aquests percentatges, segons aquest estudi els estudiants catalans estan suportant un cost molt més elevat del que seria justificable.

Impacte en la matriculació universitària

Aquest mateix estudi analitza l'evolució de la matriculació universitària en els darrers anys i desmunta el mite que a Espanya sobren estudiants universitaris.

L'anàlisi comparativa de les dades de la OCDE mostra que el rati entre el número d'estudiants universitaris i la població total és menor a Catalunya i Espanya que a la mitjana de la OCDE: al 2011 aquest percentatge era del 2,9% a Espanya i el 2,7% a Catalunya, front a un 3,1% a la OCDE i percentatges superiors al 5% a Finlàndia, Islàndia, Austràlia, Suècia i Nova Zelanda.

Aquestes dades són especialment preocupants si es té en compte com està evolucionant la matrícula universitària al nostre país doncs, després d'un creixement sostingut de la població universitària des dels anys 70, per primer cop en 40 anys, el percentatge de població universitària ha començat a decreixer tant a Catalunya com a Espanya. L'informe de la OU atribueix aquesta davallada, en part, a l'increment del preu de les taxes i matrícules.

L'estudi finalitza amb aquesta reflexió:

Como sociedad deberíamos preguntarnos qué sentido tiene este cambio de modelo de financiación universitaria de carácter regresivo cuando, para abrir camino a un modelo económico que vaya más allá de la construcción y el turismo habría que hacer todo lo contrario: invertir más y mejor en la formación superior de los jóvenes que ahora tienen entre 20 y 29 años.

Articles premsa:

http://ccaa.elpais.com/ccaa/2012/12/18/catalunya/1355859359_504115.html

http://www.observatoriuniversitari.org/es/files/2012/12/Europa_es.pdf

<http://finanzasuniversitarias.edunomia.es/2013/01/20/datos-y-cifras-del-sistema-universitario-espanol-curso-2012-2013/>

[Generalitat de Catalunya. Nova política de beques i preus públics del sistema universitari català.](#)

[Calculadora CEUCAT](#)

El Ceucat presenta les seves propostes per a la millora del decret de preus i beques

Ahir el Consell d'Estudiants de Catalunya (Ceucat) va presentar en roda de premsa un document amb 21 propostes per a finançar el sistema de finançament de les Universitats, encaminades a aconseguir un model de Sistema Universitari més just i equitatiu.

En el document citen l'estudi realitzat per l'[Observatori del Sistema Universitari](#) (OSU), que, a partir de l'anàlisi d'evolució de preus de les universitats catalanes conclou que: "En els darrers 6 anys, l'efecte combinat del canvi dels plans d'estudi i de les successives modificacions del sistema de preus ha encarit entre un 69% i un 291% el preu dels estudis universitaris"

Davant aquesta situació, el Ceucat proposa:

- El retorn als preus anteriors al curs 2012-2013 per evitar l'increment de preus a les Universitats catalanes.
- Augment de la dotació de les beques equitat per aconseguir uns llindars més amplis i una equitat més real.
- Suspensió de les beques excel·lència, que no contempen la situació econòmica dels estudiants i que, en el context socioeconòmic actual, no poden coexistir amb les beques equitat fins que no es cobreixi a tot l'estudiantat català que necessita recursos econòmics per poder estudiar.
- Possibilitat de pagament de la matrícula mensualment o, com a mínim, en quatre fases distribuïdes al llarg del curs acadèmic i que el pagament fraccionat no suposi cap cost addicional a l'estudiantat.
- Gratuïtat en els casos de convalidació, adaptació o reconeixement de crèdits, tret de les taxes administratives corresponents.
- Eliminació del coeficient que estableix un recàrrec del 1,2 en el preu del crèdit en el cas de segones matrícules i, en cas que això no s'accepti, que l'actualització del preu del crèdit contempli l'interanual mitjà de l'Índex de Preus al Consum i no únicament l'interanual del mes d'abril.
- Major linearitat dels coeficients de terceres i quartes matricules respecte la segona matriculació, tant en els estudis de grau com en els de màster.
- Aplicar els recàrrecs en el preu dels crèdits només en el cas de les assignatures suspeses, no en els "no presentats".
- Exonerar del recàrrec en els casos en que el nombre d'estudiants que no han superat el crèdit representi un percentatge estadísticament significatiu del total d'estudiants que han cursat aquell crèdit.
- Eliminar el recàrrec en el preu de matrícula d'un 1,4 aplicat als estudiants que disposin d'un o més títols universitaris de grau, per tal de no penalitzar a aquells estudiants que volen dur més enllà la seva formació.
- Incloure les famílies monoparentals en el grup de beneficiaris de bonificacions i exempcions.

- Establir que les matrícules suposin l'exempció en l'import de la convocatòria ordinària de matrícula immediatament posterior a l'obtenció de la qualificació "Matrícula d'Honor".
- Permetre que els estudiants que finalitzin els estudis de Grau i obtenen una matrícula d'honor puguin beneficiar-se de l'exempció quan es matriculen a estudis de Màster.
- De no ser econòmicament possible tornar als preus existents al 2012-2013, establir una baixada de preus pel proper curs, per tal de trencar la tendència actual de pujada de preus.
- Concretar que el cost per a dur a terme estudis d'expedient acadèmic només s'haurà d'abonar la primera vegada que es sol·liciti.
- Establir que el cost per a dur a terme un trasllat d'expedient acadèmic només es durà a terme entre universitats, però no dins una mateixa Universitat.
- Suprimir la taxa establerta per a l'estudi de documentació i d'expedient per a la selecció i assignació, si correspon, en ensenyament de Màsters universitaris.
- Canviar la classificació del grau d'estudis biomèdics, incloent-los en el coeficient d'estructura docent B enlloc del C, donat que no té cap tipus d'experimentalitat clínica ni assistencial.
- Retornar els estudis del grau d'enginyeria al coeficient d'estructura docent B enlloc del C, ja que no es va dur a terme cap estudi que justificués el canvi de grup.
- Tornar a agrupar les titulacions en cinc nivells, ja que intervals més petits s'apropen més als costos reals dels ensenyaments.

DEBATS ENTORN AL FINANÇAMENT DE L'EDUCACIÓ SUPERIOR

El debat sobre el finançament de la Universitat: models i propostes

En el marc dels debats al diari "El País" sobre el model d'educació superior a Espanya ("*La Universidad a Examen*" <http://elpais.com/especiales/2014/debates-sobre-la-universidad/>) es tracta el tema del finançament de l'educació superior.

El debat està àmpliament documentat. Per una banda, amb un article de J.A Aunión, reporter del País especialitzat en temes d'educació ("*La Universidad no es gratis*" http://politica.elpais.com/politica/2014/12/19/actualidad/1419010185_711253.html) on es reflexiona sobre el model de finançament universitari espanyol, es compara amb els models existents a d'altres països i es presenten una sèrie de dades força alarmants sobre l'evolució de la despesa dedicada a educació a Espanya. Per altra banda, per l'opinió de dos experts: José García Montalvo, Catedràtic d'Economia de la Universitat Pompeu Fabra i Vera Sacristán, Professora de Matemàtica Aplicada de la Universitat Politècnica de Catalunya.

A continuació resumim alguns dels elements més rellevants d'aquest debat, des del punt de vista dels models alternatius de finançament de la formació.

El context: reducció de la inversió pública

Les retallades en educació han afectat molt negativament l'educació superior, on la inversió pública s'ha reduït de manera substancial. Entre 2008 i 2012 la inversió pública en Universitat a Espanya s'ha reduït en 1.168 milions d'euros, la qual cosa representa una caiguda de l'11%

Comparativament amb els països del nostre entorn, la despesa per alumne universitària a Espanya és molt baixa. Per exemple, a Dinamarca aquesta despesa és de 17.120 € mentre que a Espanya és de 10.600 € (incloent els diners invertits per les famílies). En percentatge del PIB destinat a la Universitat, Espanya se situa en un 1,1% mentre que a Dinamarca és d'un 1,9%.

Qui ha de pagar la universitat? el model nòrdic versus l'anglosaxó

A partir d'aquí, es planteja la pregunta de **Qui ha de pagar la universitat?** i es plantegen dos models alternatius: el dels països nòrdics, amb sistemes gratuïts pels estudiants, o el dels països anglosaxons, on els alumnes han de pagar bona part dels seus estudis al considerar-se que és el titulat qui obtindrà la major part del benefici al treure's una carrera.

A Espanya, hi ha un fort finançament per part de l'Estat, però el pressupost dedicat a beques i ajuts a la formació és mínim.

	Descripció	Avantatges	Desavantatges
Països nòrdics	La Universitat és gratuïta. Els alumnes reben un petit	Paradigma d'equitat en	Alumnes "eterns" que no acaben mai la carrera i viuen "a

	ajut econòmic de l'Estat per a la seva manutenció (entre 390 i 785€ al mes)	l'accés a l'educació superior	costa" de l'Estat
EE.UU	El 35% del diners de la Universitat prové de l'Estat. El 47% dels estudiants, i el 18% restant d'empreses, entitats i filantrops	Paradigma d'excel·lència. Les Universitats americanes ocupen els primers llocs dels rànquings internacionals	Greus problemes d'equitat en l'accés a l'educació superior. L'augment continuat dels preus de les matrícules ha causat un elevat endeutament dels universitaris, que no poden tornar els préstecs que van demanar per fer els seus estudis
Espanya	El 77,5% del finançament és d'origen públic però només es dedica el 0,11% del PIB a beques i ajuts	El pressupost públic dedicat a educació superior és molt elevat i es considera insostenible	Moltes famílies tenen dificultats d'accedir a l'educació superior. La liberalització de les taxes ha generat situacions molt diferents entre CC.AA, que han aplicat diferents criteris a l'hora de pujar les taxes universitàries

A continuació resumim alguns dels elements més rellevants d'aquest debat, des del punt de vista dels models alternatius de finançament de la formació.

Les propostes:

El debat sobre qui ha de suportar el preu de les matrícules no està tancat, i es plantegen diferents opinions.

Alguns experts advoquen per pujar el preu de les matrícules i, amb una part d'aquests diners, augmentar el pressupost destinat a beques i ajuts. Entre ells el catedràtic d'economia de la Pompeu Fabra José María Montalbo. Segons aquest expert, caldria pujar els preus públics substancialment per als estudiants les famílies dels quals s'ho poden permetre i reservar les beques per garantir l'accés a la universitat dels joves amb capacitats que no podrien estudiar en cas de no comptar amb ajuts.

Aquesta proposta es rebutjada per altres experts, com el catedràtic de la Complutense Julio Carabaña, afirma que una mesura d'aquest tipus perjudicaria a les classes mitjanes, per als qui sufragar l'educació dels seus fills pot ser un esforç important i no accedeixen als ajuts. També s'hi oposa Vera Sacristan, Professora de Matemàtica Aplicada de la UPC, que opina que l'activitat docent i investigadora de les universitats és un bé comú, i, per tant, correspon al poder públic garantir el seu finançament.

Altres propostes tenen a veure amb vincular el finançament públic a les universitats als resultats docents o d'investigació (nombre de graduats, articles publicats, etc.) amb un

finançament bàsic fixe per a totes les universitats i la resta variable. O amb augmentar els ingressos de la Universitat a través de noves fonts , com ara la creació de spin offs (empreses privades creades per la universitat a partir dels resultats de la investigació), la prestació de serveis (formació continuada, formació a mida per a empreses), les donacions d'antics alumnes o filantrops o els patrocinis de càtedres o estudis per part d'empreses.

Articles relacionats:

¿Hacia dónde debe ir la Universidad?

<http://elpais.com/especiales/2014/debates-sobre-la-universidad/>

Equidad e incentivos

http://politica.elpais.com/politica/2014/12/18/actualidad/1418922147_661884.html

Un bien común

http://politica.elpais.com/politica/2014/12/18/actualidad/1418924042_342297.html

Una universidad en cada pueblo.

http://elpais.com/diario/2009/04/14/sociedad/1239660001_850215.html

Dos carreras en Galicia por el precio de una en Madrid.

http://sociedad.elpais.com/sociedad/2013/08/26/actualidad/1377544876_084505.html

Los universitarios reciben un 10% menos de beca desde 2012

http://politica.elpais.com/politica/2014/10/02/actualidad/1412248444_792195.html

El eterno retorno de la reforma universitaria

http://sociedad.elpais.com/sociedad/2013/03/18/actualidad/1363644615_380675.html

La deuda universitaria, un peligroso lastre al alza en Estados Unidos

http://sociedad.elpais.com/sociedad/2014/06/23/actualidad/1403545667_671467.html

70.000 titulados ocupan trabajos que no precisan ninguna formación

http://sociedad.elpais.com/sociedad/2014/07/07/actualidad/1404750101_010838.html

El ministro de Educación presenta a los rectores sus cambios para la universidad

http://sociedad.elpais.com/sociedad/2014/07/23/actualidad/1406110638_111858.html

Los rectores exigen a Wert que revoque los recortes contra la equidad.

http://sociedad.elpais.com/sociedad/2014/04/29/actualidad/1398780460_451452.html

Matrículas más caras para combatir la desigualdad

http://elpais.com/diario/2010/04/26/economia/1272232808_850215.html

Propostes per al finançament de la formació universitària: pujar taxes i augmentar beques?

José García Moltalbo, catedràtic d'economia de la Universitat Pompeu Fabra, proposa, en un article per El País, augmentar les taxes per als qui les poden pagar i, amb els diners recaptats, augmentar les beques per als qui tenen dificultats econòmiques per a accedir a la Universitat.

La proposta s'emmarca dins el debat sobre el finançament de l'educació superior, en l'anàlisi del model d'educació superior a Espanya ("*La Universidad a Examen*" <http://elpais.com/especiales/2014/debates-sobre-la-universidad/>), i complementa l'article de J. A Aunión "La universitat no es gratis" (link a post).

Montalbo argumenta que a Espanya, tot i haver-se produït un dels augments més grans de tots els països de la OCDE en despesa social, la distribució de la despesa està irregularment distribuïda. A països com Noruega, Dinamarca o Suècia, però també al Regne Unit i EE.UU, la proporció de despesa social més elevada es dona en el quintil inferior de renda. En canvi, a Espanya això no és així: el 26% de la despesa social reverteix en el quintil superior de la renda mentre tan sols un 10,3% es dedica al quintil més pobre.

Per això, la proposta de Montalbo és augmentar les taxes per als estudiants amb més recursos. No té sentit, diu, que les famílies més adinerades estiguin disposades a pagar entre 2.000 i 6.000 euros en les escoles concertades i tan sols 1.000 euros a la Universitat.

Que el cost de la Universitat augmenta per a les famílies més adinerades, diu Montalbo, no afectarà a la seva decisió d'enviar als seus fills a la Universitat. En canvi, hi ha molts estudiants que no poden assumir el pagament de la matrícula o, el que és més, el cost d'oportunitat del temps invertit en estudiar a la Universitat. Segons Moltalbo, aquests joves tindrien que rebre ajuts estatals per pagar les taxes universitàries i, fins i tot, beques salari que els permetessin seguir els seus estudis.

Aquest tipus de proposta té defensors, però també detractors. Vera Sacristan, en el marc dels mateixos debats, fa una proposta diametralment oposada, doncs segons ella la Universitat és un bé públic i ha de ser finançada íntegrament per l'Estat.

¿Per quin plantejament hauriem d'apostar? L'objectiu d'Alterbeques és analitzar diferents posicions i experiències i obrir el debat per tal de proposar alternatives viables per al finançament de la educació.

Propostes per al finançament de la formació universitària: finançament per a tothom?

Per Vera Sacristán, professora de Matemàtica Aplicada de la UPC, tant l'activitat docent com investigadora

de les universitats és un bé comú, i, per tant, correspon al poder públic garantir el seu finançament.

Aquesta reflexió s'emmarca dins el debat sobre el finançament de l'educació superior, en l'anàlisi del model d'educació superior a Espanya ("*La Universidad a Examen*" <http://elpais.com/especiales/2014/debates-sobre-la-universidad/>), i complementa l'article de J. A Aunión "*La universidad no es gratis*" (link a post).

Sacristán està en contra de que qui vagi a la Universitat hagi de pagar pels estudis perquè obtindrà un benefici personal. Per contra, proposa un sistema impositiu progressiu vinculat a la renda i als beneficis, de tal manera que qui vagi a la Universitat i obtingui uns ingressos gràcies als estudis realitzats, torni a la societat allò que ha rebut.

També rebutja l'argument de que, com que els qui van a la Universitat són els fills de famílies de classe mitja i classe alta, no és just que siguin els contribuents qui els paguin els estudis. Afirmar que el que s'ha de fer és lluitar per que tothom pugui accedir a la Universitat, i que l'augment de les taxes i les matrícules és un element dissuasori per que això succeeixi.

Finalment, es manifesta clarament en contra de pujar el preu de la Universitat i oferir beques als qui no la puguin pagar. Afirmar que amb això el que s'aconsegueix és generar incertesa en els estudiants amb pocs recursos, que mai no saben si aconseguiran la beca, i per tant, abandonen la idea d'anar a la Universitat. També es mostra en contra dels préstecs per cursar estudis universitaris, i posa com a exemple les experiències dels països anglosaxos, que han portat a una situació crítica i insostenible.

L'argument de Sacristán és que la universitat és un bé públic, que la societat extreu un benefici col·lectiu del fet de que els seus ciutadans vagin a la Universitat, i que repercuteix en el benestar, en la cultura i en el progrés econòmic del país. I, finalment, en el retorn de la inversió a través dels impostos. En conseqüència, Sacristán defensa, en línia amb el que estan fent la majoria dels països europeus, apostar per la gratuïtat de la educació universitària i pel finançament públic de la educació superior.

Aquest tipus de proposta té defensors, però també detractors. José García Montalbo, en el marc dels mateixos debats, considera que el camí hauria de ser pujar les taxes pels qui poden pagar i oferir beques-salari per als qui no poden.

¿Per quin plantejament hauriem d'apostar? L'objectiu d'Alterbeques és analitzar diferents posicions i experiències i obrir el debat per tal de proposar alternatives viables per al finançament de la educació.

Factor Universitario 2015: ¿QUÉ UNIVERSIDAD QUEREMOS? ¿DÓNDE ESTÁN NUESTROS MODELOS?

Els propers 13, 14 i 15 d'abril es celebrarà a Sevilla **Factor U** una trobada per a reflexionar i debatre sobre el model d'Universitat Pública. Es tracta de la segona trobada d'aquestes característiques (la primera es va celebrar al febrer de 2013) i es proposa obrir un espai de reflexió obert i participatiu per, tal i com assenyala el programa *"dibuixar el punt exacte en què es troben avui les universitats públiques espanyoles"*. Entre altres aspectes, s'analitzaran els diferents models de finançament i de gestió universitari.

La trobada compta amb diferents canals de comunicació oberts, i es pot trobar tota la informació i el programa a la [web del CICUS](#) (Centro de Iniciativas Culturales de la Universidad de Sevilla), a twitter (@factorU_, [#FactorU](#)) i a [facebook](#)

A més, les jornades es retransmetràn en directe a través de la [televisió on line de la Universitat de Sevilla](#). Des d'AlterBeques seguirem on line el debat sobre models de finançament i en farem un resum.

Xavier Grau en Factor U: concebimos la Universidad como un bien público o como un servicio público

El II congreso de Factor Universitario, que se está celebrando en la Universidad de Sevilla los días 13 y 14 de abril, abre el debate sobre ¿QUÉ UNIVERSIDAD QUEREMOS? ¿DÓNDE ESTÁN NUESTROS MODELOS?

Entre los temas tratados está, obviamente, el de la financiación.

El primer debate sobre este tema ha contado con la participación de Xavier Grau, rector de la URV y José Antonio Pérez García, asesor de la CRUE en materia de Educación. A continuación resumimos los principales puntos de la presentación de Xavier Grau.

Xavier Grau afirma que la raíz del debate sobre el sistema de financiación universitaria está en determinar si la Universidad se considera un servicio público o un bien público. En función de la respuesta a la pregunta el modelo de financiación de la Universidad varía notablemente.

El elemento diferencial radica en quién paga la universidad: el global de la sociedad a través de los impuestos o el usuario que se beneficia de manera directa. Esta es, según Grau, la base de la discusión que está teniendo lugar hoy en día.

Si atendemos a la financiación pública, podemos ver como mientras en la OCDE se produce una tendencia general al crecimiento en la inversión en I+D+i en investigación, en España la tendencia es moderada, y ha disminuido durante los últimos años. Grau muestra diversos gráficos con datos de la base de datos de la OCDE que muestran como España está a la cola de Europa en lo que respecta al gasto gubernamental en la universidad por población entre 20 y 24, y como la inversión en este ámbito crece a un ritmo más lento que en otros países de la OCDE.

El resultado de este proceso es que las distancias crecen en lugar de acortarse, y nos alejamos cada vez más de los países que están apostando realmente por la formación y por la economía del conocimiento.

El análisis de diversos indicadores, como el índice de gini o el nivel de desarrollo humano es que en los países en que la inversión pública en educación superior es mayor hay más cohesión, más justicia social y más prosperidad.

Sin embargo, en Europa se está produciendo un cuestionamiento de la Universidad como servicio público derivado, según Grau, de miedo a no poder seguir sosteniendo el gasto social al mismo ritmo que hasta ahora. Este miedo se deriva del proceso de envejecimiento de la población. Este fenómeno afecta necesariamente al diseño futuro del sistema universitario, pues mientras que países emergentes tendrán una potencia joven enorme los países desarrollados pierden población joven y ganan población de + 65 años. De este miedo surge la afirmación sustentada por Angela Merkel de que Europa no se sostiene tal como está hoy, pues tiene el 7% de la población, produce el 25% del PIB y soporta el 50% del gasto social del mundo. Y esta idea es la que hay detrás del cambio de visión sobre el sistema de financiación universitaria.

En este contexto, la financiación de la Universidad compite con el gasto creciente en salud, seguridad o cobertura social, y la previsión es la de un desapego mayor de los gobiernos en inversión en educación superior. Sin embargo, la historia nos dice que la inversión en educación es importante, y en España estamos desacelerando y esto es peligroso.

José Antonio Pérez García en Factor U: la Universidad española no es insostenible

El II congreso de Factor Universitario, que se está celebrando en la Universidad de Sevilla los días 13 y 14 de abril, abre el debate sobre ¿QUÉ UNIVERSIDAD QUEREMOS? ¿DÓNDE ESTÁN NUESTROS MODELOS?

Entre los temas tratados está, obviamente, el de la financiación.

El primer debate sobre este tema ha contado con la participación de Xavier Grau, rector de la URV y José Antonio Pérez García, asesor de la CRUE en materia de Educación. A continuación resumimos los principales puntos de la presentación de José Antonio Pérez García.

Pérez García analiza los indicadores de la OCDE para desmentir la afirmación de Gormendio de que el sistema universitario español es insostenible.

Según los datos de la OCDE, en España el gasto público en educación como % del PIB está por debajo de la media, la tasa de acceso a los estudios superiores se encuentra igualmente por debajo de la media, las tasas universitarias no son, comparativamente con otros países europeos – especialmente baratas y el gasto en becas y ayudas al estudio son claramente insuficientes: según los datos oficiales del ministerio el esfuerzo en becas y ayudas representa el 0,11 del PIB cuando la media de la OCDE es del 0,28.

La realidad que muestran los datos es, por tanto, perfectamente sostenible, y se puede afirmar que la situación de la Universidad española está en parámetros de normalidad dentro de la modestia.

Sin embargo, en los últimos años se ha producido un importante crecimiento de los precios públicos de las universidades. Este crecimiento, además, se ha producido de manera muy asimétrica, produciéndose diferencias importantísimas entre CCAA, hasta el punto que en hay precios públicos de CCAA que multiplican por 3 los de otras CCAA

En contrapartida, la financiación pública de las universidades ha sufrido retrocesos muy severos, con caídas de la financiación pública de las universidades muy importante. En algunas universidades este retroceso han llegado hasta el 40% y el conjunto de las universidades públicas han retrocedido casi un 16% en su financiación. Se trata de cifras muy altas, sobre todo si se tiene en cuenta que los costes estructurales de la Universidad rondan el 70%.

Como consecuencia ha aumentado sustancialmente la financiación privada de las universidades, a través de la fijación de precios públicos. Sin embargo, se produce una gran variabilidad entre universidades, pues en algunas CCAA las matrículas representan el 12% de la financiación de la universidad y en otras esta cifra es hasta tres veces superior. Una variabilidad que incide, claramente, en la igualdad de oportunidades.

También se ha producido un retroceso importante en la financiación de la investigación, que ha llegado a representar del orden del 30% para la universidad pública presencial. Hasta ahora, las universidades han seguido realizando su actividad investigadora gracias a los remanentes acumulados que han permitido sostener muchos grupos de investigación, pero esto se está

acabando y estamos entrando en una situación límite de sostenibilidad de la actividad investigadora.

El resultado de esta política de recortes presupuestarios ha sido, según Pérez García, incertidumbre, exclusión, asimetría y pérdida de capital humano

La propuesta de Pérez García es establecer modelos de financiación por resultados, ligados a los diferentes outputs que producen las Universidades: no sólo en docencia sino también en investigación, innovación y transferencia. Propone, además, establecer un modelo en que se tenga en cuenta la repercusión de esos resultados en la sociedad, perfectamente medibles en relación a la mejora de la empleabilidad, retornos de renta, y aumento de la competitividad.

Finalmente, Pérez García aboga por una política de financiación que:

- priorice y garantice la igualdad de oportunidades, y permita la continuidad del ascensor social
- que valore la contribución social y económica de la universidad.
- que calibre la financiación pública y privada
- que esté basado en resultados
- y que impulse la eficiencia y la eficacia.

Un sistema de estas características, que produzca señales claras a las universidades sobre por donde tiene que discurrir la búsqueda de sus resultados, generaría, según Pérez García importantes beneficios y facilitaría la gobernanza de las universidades.

Debate en Factor U: Wagner Kamakura, Daniel Peña y Vera Sacristan hablan sobre los precios públicos de matrícula y los sistemas de ayuda a los estudiantes.

El debate sobre financiación de la universidad ha continuado esta mañana con un debate moderado por **Pilar Álvarez**, redactora de El País, y con **Wagner Kamakura** (Prof. Duke University, EE.UU, y miembro del Comité de Internacionalización de la US), **Daniel Peña** (rector de la Universidad Carlos III de Madrid), **Vera Sacristán** (profesora matemática aplicada, UPC sobre Los precios públicos de matrícula y los sistemas de ayuda a los estudiantes.

Resumimos a continuación algunas de las ideas más relevantes del debate.

Cuál es el contexto actual de la financiación de la universidad?

Daniel Peña

En los países del norte de Europa la concepción es que el estudiante es adulto desde los 18 años y es el Estado y no su familia quien financia sus estudios. Para ello existe un sistema de becas-salario muy generosas para ayudar al estudiante y facilitar su acceso a los estudios superiores.

En el sur de Europa y en Latinoamérica el estudiante paga una parte de las tasas (10 a 25%) y tiene un sistema de ayudas públicas complementario débil. El Estado da dinero a las universidades para sufragar las tasas o financiando a los estudiantes sin recursos para que puedan estudiar.

En EEUU o en UK el Estado dedica una parte importante del coste total de la enseñanza (entre el 50% y el 60%) en ayudas a los estudiantes en forma de becas o de préstamos. Los préstamos están en parte financiados por el Estado y muchas veces no se recuperan, porque el estudiante no devuelve hasta que empieza a ganar dinero.

Finalmente, en unos pocos países en el mundo (Chile, Japón, Corea) el Estado se desentiende de la educación, y no aporta prácticamente nada.

España tenía un sistema prácticamente mixto, en que el Estado pagaba casi el 80% del coste, a cambio no había una exigencia alta a los estudiantes. Era un sistema basado en la social democracia pero los años que los estudiantes están en la Universidad han ido aumentando y el nivel de exigencia ha ido bajando. Y las ayudas a los estudiantes en un momento eran razonables, pero ahora están muy por debajo del coste del nivel de vida, que ha aumentado significativamente. Actualmente España dedica el 10% de su PIB a educación cuando la media es el 30%.

Los modelos que vemos son muy coherentes de decisiones políticas. En modelos liberales como EE.UU, Corea, Chile, Japón se parte de que hay que pagar pocos impuestos, el estado intervenga todo y cada uno se las apañe. Y esta filosofía va bien para algunas personas y mal para otras. Luego hay otra filosofía más social demócrata, más europea, que dice que vivir en una sociedad igualitaria es bueno para todos, y tiene valor y para todos nos vale igual, y hay indicadores de bienestar social y calidad de vida... Pero al final es un problema político porque

tenemos los recursos que tenemos y hay que decidir cuánto dedicamos a educación, a sanidad, a carreteras y a investigación. En España hemos hecho mucha carretera, y ha pasado lo que ha pasado. Los países que menos invertíamos en formación era España, Grecia, Portugal, Irlanda. Los que no han hecho esto son Noruega, Dinamarca. Y las consecuencias de uno y otro modelo están a la luz. Y en España, entre CC.AA, hay las mismas diferencias

A mí me gustaría que España avanzara hacia un sistema más igualitario pero en los últimos años hemos dado pasos para atrás. Teníamos un sistema de becas que no era muy elevado pero por lo menos era previsible (el estudiante sabía qué nota necesitaba para mantener la beca,...) y sabía que le iban a dar. Ahora hemos hecho que la mitad del dinero lo damos con los mismos criterios que antes más complicados, y el resto depende de los resultados que obtenga el conjunto de los estudiantes becados, y el sistema se complica un poco más. La consecuencia es que hasta que no tenemos todas las notas no decimos a los estudiantes qué les vanos a dar.

Y luego con las tasas, es evidente que el sistema que teníamos era malo. Porque un mal estudiante que estaba 10 años en la universidad recibía una financiación del estado mucho más elevada que la de un becario (si tenemos en cuenta el coste de su formación). Dábamos a los becarios la mitad que a los estudiantes que repetían 10 cursos, y les exigíamos unas notas superiores a la media. Esto se ha querido solucionar de manera que el que repite pague cada vez más. Pero puede seguir recibiendo casi el doble de financiación, sigue siendo más que los becarios, un poco menos que antes, pero no ha cambiado el sistema. Y hemos perdido la oportunidad de replantear nuestro sistema.

Pero el problema no son solo las tasas sino que ayudas damos a los jóvenes. En España las ayudas a los estudiantes en un momento eran razonables, pero ahora están muy por debajo del coste del nivel de vida, que ha aumentado significativamente. Las becas de movilidad son muy bajas. Según el INE el nivel de pobreza en España se establece a partir de unos ingresos inferiores a 17.400€ para una familia de 4 miembros. Pero para obtener una beca de movilidad se requiere una renta de 13.900€: muy por debajo del nivel de pobreza.

La situación actual es que en España a los jóvenes los maltratamos: en Madrid el transporte para una persona son 60 al mes, para un estudiante 50 y para una persona mayor 15 ... pero una persona mayor puede tener mucho dinero. Hay que partir de la idea de que los jóvenes a los 18 años son autónomos y hay que ayudarles, independientemente de la familia.

Vera Sacristán

Tomando como referencia los datos de la UE en que analiza 38 regiones de 33 estados de Europa, a paridad de poder adquisitivo España es el 6º país más caro en tasas universitarias. Los países en que el precio de la matrícula es inexistente y además hay becas no son únicamente los países nórdicos. También hay otros países como Austria, o Escocia. También otro grupo de países en que la familia juega un papel más importante y las becas son menores, donde los precios son simbólicos como en Francia, donde se paga menos de 200 euros o Alemania, alrededor de 300. (Vera Sacristán). Y en este grupo de países hay incentivos fiscales para las familias que mantienen a sus hijos en la Universidad, subsidios para las familias con menos poder adquisitivo, o ayudas indirectas al estudio (comedores universitarios, residencias, transporte público a precios muy bajos para estudiantes)

En España tenemos una tasa de acceso a la Universidad baja. No hay una tasa de abandono alto como se dice ni tampoco es una fábrica de parados (hay informes que demuestran lo contrario como el informe de la uni de valencia para el BBVA). Interesa entender qué estudiantes universitarios tenemos, ya que eso también tiene un papel en la discusión sobre los precios: de la población activa masculina entre 40 y 60 años, en España el 48% y sus hijos sólo son el 27% de la población universitaria. Porque si el sistema universitario se ha expandido y mucho, todavía no ha conseguido hacerlo de manera lo suficientemente igualitaria.

España es uno de los pocos países en que el precio del master es muy superior al del grado. Un fenómeno que aquí parece natural pero que es atípico en el resto de Europa: sólo pasa en 7 de los 33 países de la OCDE. Según un informe del OSU en Cataluña, en algunas titulaciones, estamos en un 50% del coste que recaer sobre el estudiante

La evolución de la matrícula universitaria en España es preocupante: hemos asistido a la duplicación de los estudiantes universitarios hasta los años del boom, en que se estanca porque muchos jóvenes optan por trabajar. Cuando empieza la crisis vuelve a subir la proporción de matriculados, pero desde la subida de precios de matrícula está cayendo otra vez. No tenemos estudios que garanticen la correlación entre ambas cosas, pero si hay una correlación temporal. Y esto es preocupante por la justicia y la igualdad, y también porque afecta a nuestro proyecto de país.

Según el argumento del beneficio personal los estudiantes tienen un beneficio por ir a la universidad y deben pagar por ello. Si aceptamos que eso es así, significa eso que tiene que contribuir al pago de los estudios en el momento en que estudia? o debería contribuir pagando más impuestos cuando trabaje? Pienso que lo segundo es mejor que lo primero porque es menos disuasorio y más equitativo

La propuesta de precios diferenciados (que pague más el que más tiene y menos el que menos tiene) no me parece justa. Si el kilo de arroz o una TV nos cuesta a todos lo mismo, no entiendo por qué un servicio público ha de costar en función de nuestra renta. Si hay un sistema fiscal progresivo y eficaz todo esto se recupera luego a través de la renta

A quienes dicen que el contribuyente paga la universidad a los hijos de las clases medias, debería responderse: pues entonces arreglemos el problema de que no acceden todos por igual, no nos conformemos con que esto es así.

Tenemos una idea demasiado modesta de las becas. Cuando se habla de la beca, se habla como el sustituto del coste oportunidad (lo que cuesta estar estudiando en lugar de trabajar), esto es una beca. Lo que tenemos en España es una rebaja del precio (y un poquito más). Si hablamos de beca deberíamos hablar de una cantidad suficiente, de intentar ayudar a que quienes necesitan trabajar puedan estudiar porque eso sea su trabajo durante unos años.

Me parece preocupante que en la lista de medidas para ahorrar el gasto autonómico esté la medida de aumentar los créditos para subir los préstamos. Me parece un error que en un país que sabemos cuál ha sido el coste del crédito por la vivienda planteemos a los jóvenes que se endeuden. Porque es una medida muy disuasoria y porque si el inicio de tu vida profesional estás endeudado de entrada te coarta las posibilidades, te condiciona los trabajos que aceptas...

Deberíamos plantearnos por qué tantos países de nuestro entorno no hacen esto sino que están potenciando la universidad. Para mí la respuesta es que no es sólo justicia social, sino que es eficacia del sistema. Si la selección es económica estaremos perdiendo talento como país, y eficacia del sistema para el conjunto del país y no sólo de los que estudian.

Wagner Kamakura

En EEUU, UK, Japón, los estudiantes pagan la Universidad con créditos porque lo ven como una inversión. Cuando mi mujer estaba embarazada puse 80.000 dólares en una cuenta de inversión para financiar coste de los estudios universitarios de mi hijo. Muchos padres hacen esto. Es una inversión. Para el individuo y para la sociedad. Porque el coste de la Universidad en 30 años creció 6 veces y si no has hecho una inversión antes te ves obligado a pedir préstamos

Hay tres tipos de universidad según su modelo de financiación: universidades públicas financiadas por el gobierno, universidades privadas sin fin lucrativo y universidades con fin lucrativo que es un fenómeno que está creciendo mucho en el mundo. La mayor de estas universidades es Laureate que tiene unos ingresos de 4.000 millones de dólares el año pasado, con 80 universidades en el mundo. Son empresas que cotizan en bolsa y que hacen beneficios. Este fenómeno no existe en España pero es un problema serio en EEUU. Estas Universidades dedican más de 24% de su presupuesto para márketing, y tiene una tasa de abandono del 64%.

En EEUU la inversión es educación es la peor: si compras el coche o una casa y no puedes pagar, te quitan el coche o la casa. Pero si pides dinero para ir a la universidad y no puedes pagar el próximo año has de pagar con interés. No puedes escapar de la deuda educacional. La deuda en EEUU es de un trillón y 7 millones de estudiantes no están consiguiendo pagar. En UK la deuda es de 3000 millones, sólo que allá pagas en función de tus posibilidades. Pero en Suecia, que siempre se pone como ejemplo, hay 2 millones de dólares en deuda educacional. Y en Japón hay 1,3 millones de estudiantes con créditos educacionales y 1000 millones de dólares no pagados.

Hacia dónde va el modelo español:

Vera Sacristán

El modelo de financiación está cambiando. Según Un análisis que hicimos en Cataluña es qué cuesta estudiar una carrera (incluyendo los créditos de matrícula, las tasas administrativas, las tasas para sacar el título, lo que cuesta repetir asignaturas, etc.) comprobamos que entre el curso 2007-2008 y 2013-14 todas las carreras habían duplicado el coste, algunas triplicado y otras cuadruplicado.

Ha habido un cambio de modelo realmente y ese cambio se ha discutido muy poco si se quería hacer, si no, que consecuencias tendría.

Si antes nos decían que en EEUU que una carrera puede aumentar 6 veces en 30 años, aquí hay que han subido 4 en 7 años! Y eso es cambiar de modelo.

Cuando hablamos en términos económicos de a quién beneficia que se estudie en la universidad, el retorno económico no es sólo porque luego van a tener mejores retribuciones y van a pagar con los impuestos y vamos a recuperar lo que se ha invertido en ellos. También hay retorno porque estas personas van a contribuir en el progreso colectivo del país.

La financiación pública de la Universidad, tanto docencia como investigación, ha de ser garantía de que la actividad que se hace en la Universidad tenga un interés colectivo y social.

Qué exigencia ha de haber hacia los estudiantes que reciben financiación?

Wagner Kamakura

En general no creo que sea un gran problema porque si el estudiante está pagando va a querer obtener el diploma, porque si no obtiene el diploma no podrá tener el retorno para pagar el crédito.

Ahora en internet hay información muy detallada sobre el retorno de la educación por licenciatura y por universidad, y lo que muestran es que la diferencia de sueldo es más importante por licenciatura que no por universidad. Según un estudio de Payscale Wage es que las carreras STEM (ciencias, tecnología, ingeniería y matemáticas) son las que tienen mejor retorno, así como filosofía. En cambio las carreras relacionadas con educación son las que menos rendimiento tienen en términos económicos. Un estudiante, como individuo, ha de pensar en esto, tiene que tener en cuenta el valor moral o cultural de la carrera que elige pero también tiene que pensar en su valor económico.

Qui hauria de pagar la Universitat? Relat sobre el debat a twitter llançat per #AlterBeques

Qui hauria de pagar la Universitat?

- * Creus que la Universitat hauria de ser gratuïta per a tothom?.
- * Penses que el cost de la Universitat ha de recaure en els estudiants, que en són els principals beneficiaris?.
- * Estaries d'acord amb un sistema de préstecs per facilitar l'accés a la formació?.
- * Creus que caldrien més beques per premiar als bons universitaris?

https://storify.com/claudia_vallve/qui-hauria-de-pagar-la-universitat?utm_source=embed_header

La Universitat en venda? Debat sobre el 3+2 al programa L'alternativa

El [programa l'Alternativa del 24 de març de 2015](#) aborda la darrera reforma universitària en una entrevista amb José Manuel Pérez Tornero, catedràtic de comunicació de la UAB i un posterior debat amb l'exrector de la UPC Josep Ferrer, la vicerectora de la UAB Silvia Carrasco, el periodista Joao França i Isabel Benítez.

<https://youtu.be/5WYysuWABPE>

La universitat en venda? Relat del debat a twitter arrel de l'emissió del programa L'alternativa

Relació de tuits sobre [#AlternativaUniversitat](#) i el finançament de la Universitat

[El programa l'Alternativa del 24 de març de 2015](#) va abordar la darrera reforma universitària una entrevista amb José Manuel Pérez Tornero, catedràtic de comunicació de la UAB i un posterior debat amb l'exrector de la UPC Josep Ferrer, la vicerectora de la UAB Silvia Carrasco, el periodista Joao França i Isabel Benítez.

https://storify.com/claudia_vallve/alternativa-universitat?utm_source=embed&utm_medium=publisher&utm_campaign=embed-header

MODEL ANGLOSAXÓ DE FINANÇAMENT DE L'EDUCACIÓ SUPERIOR

Invertir en educació superior és rendible. Els arguments de la Lumina Foundation.

La Lumina Foundation és una fundació privada americana. Només té un objectiu, però no per això deixa de ser un objectiu ambiciós: que l'any 2015 el 60% dels americans tinguin formació universitària.

To increase the proportion of Americans with high-quality college degrees, certificates or other credentials to **60% by 2025**

Als EE.UU hi ha moltes institucions sense ànim de lucre que gestionen projectes com aquest. Per què, en aquest cas, la Lumina Foundation ha decidit centrar els seus esforços en aquest objectiu?

Les raons es recullen en el document de presentació de la Fundació (LINK: http://www.luminafoundation.org/publications/Lumina-Fact_Sheet.pdf), disponible des de la plana web. Tres raons, clares i concises, basades en qüestions econòmiques, d'impuls democràtic i d'equitat social.

- **Economia.** Incrementar el nombre de graduats universitaris és crucial per la salut econòmica del país. Els llocs de treball d'avui en dia requereixen cada cop nivells de qualificació més elevats. De fet, segons l'economista Anthoni Carnevale, es calcula que al 2018 es requerirà educació post-secundària al 63% de les feines dels EE.UU.
- **Democràcia.** Un major nivell educatiu enfortirà també la democràcia en tot el país. Hi ha evidència clara que un elevat nivell educatiu comporta millores a nivell de salut, fa baixar les taxes de criminalitat i contribueix a que els ciutadans siguin més participatius en processos democràtics com ara les votacions o el voluntariat.
- **Equitat.** Tradicionalment, les oportunitats educatives i l'èxit acadèmic han estat molt poc equilibrats als EE.UU. Els estudiants procedents de famílies amb baixos nivells d'ingresos i els fills de les minories racials i ètniques han estat, des de sempre, infrarepresentats entre els graduats universitaris. Aquest grup d'americans constitueix un percentatge molt elevat – i creixent – de la població americana, i pateixen les conseqüències de no haver pogut accedir a educació post-secundària.

EMBED VIDEO PROMOCIONAL LUMINA FOUNDATION:

```
<iframe width="560" height="315" src="//www.youtube.com/embed/G7oGnjn_Sm4"
frameborder="0" allowfullscreen></iframe>
```

SHARE: http://youtu.be/G7oGnjn_Sm4

Infografia: 100 estudiants comencen la universitat, qui es graduarà?

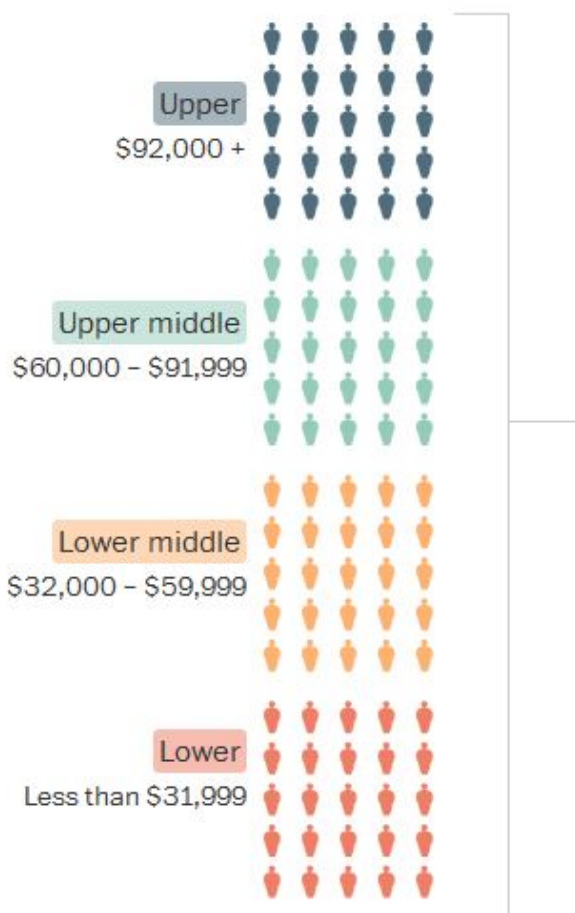
Al Washington post he trobat una infografia molt interessant sobre qui aconsegueix obtenir el títol de graduat a les Universitats americanes.

El punt de partida són 100 estudiants, amb diferents nivells d'ingressos (des de 32.000 \$ anuals fins a 92.000), que es van matricular a la Universitat al 2002. Quants d'ells ho deixen? I de quines classes socials són els que ho deixen? Quants aconsegueixen graduar-se? I de quines classes socials són?

Amb quatre gràfics es pot veure, clarament, com les oportunitats no són les mateixes per a tothom, i com la classe social juga un paper clau en l'èxit educatiu.

<http://www.washingtonpost.com/wp-srv/special/business/who-finishes-college/>

<http://www.washingtonpost.com/wp-srv/special/business/who-finishes-college/>

Universitats riques i estudiants pobres. Un estudi de l'American Institute for Research

El sistema americà és molt diferent del nostre. Als EE.UU una part important del finançament de les Universitats prové de donacions privades, exemptes de taxes, cosa que aquí no succeeix.

En un estudi realitzat per l'American Institute for Research s'analitza la política de finançament de les universitats americanes , i s'arriba a la conclusió que cal un sistema més just, que permeti distribuir millor els recursos que es destinen a les universitats.

Les Universitats més riques del país reben cada any cents de milions de dòlars en donacions privades. Aquestes donacions estan exemptes de taxes. En conseqüència, si bé les universitats privades no reben, directament cap subsidi de l'Estat, si que ho fan indirectament a través de les lleis fiscals que exoneren d'impostos les donacions privades. L'estudi calcula que el valor d'aquesta exempció fiscal per estudiant és molt superior que no pas les subvencions directes a les universitats públiques. Per exemple: la Universitat de Princeton gràcies al seu estatus fiscal, va generar més de 100.000\$ per estudiant en exempcions fiscals, molt per sobre dels 4.700\$ per estudiant que rebia la Universitat de regional Montclair State en concepte de subsidis estatals o els 2.400\$ que percebia el Community College d'Essex.

La conclusió és que, en realitat, el finançament estatal és molt superior a les Universitats privades que no pas a les Universitats públiques on es formen la majoria dels estudiants de classe mitja i baixa del país. Per tant, el contribuent mitjà americà subvenciona l'educació d'estudiants a les universitats més selectives molt més que no pas l'educació dels seus propis fills.

La història dels préstecs bancaris als EEUU

Breu documental de 15 minuts que explica com han arribat els EE.UU fins al sistema de préstecs bancaris per estudiar que tenen avui en dia.

Es una història complicada i enrevessada, de vegades difícil d'entendre, que s'inicia el 1956 quan un grup d'executius de Boston s'adonen que el preu de les universitats de prestigi (Harvard, Yale, Princeton) esta pujant descontroladament i que no podran enviar als seus fills a la universitat. Decideixen muntar una campanya per aconseguir fons, però s'adonen que mai no arribaran a obtenir suficients diners per pagar beques per a tots els estudiants que les necessiten, i decideixen, enlloc de donar beques, crear un fons per donar préstecs als estudiants. D'aquesta manera, els estudiants tornen els préstecs quan han acabat la carrera, el fons es va mantenint i es pot arribar a finançar els estudis de molta més gent.

Però aquest sistema es va complicant. Després de negociacions polítiques i pactes diversos, el govern assumeix el programa de crèdits als estudis. Es costos universitaris pugen, els estudiants tenen dificultats per tornar els diners que han demanat prestats, les famílies demanen més diners que els que poden tornar, el govern no és capaç de finançar tota aquesta despesa i els bancs necessiten recuperar els diners prestats.

Actualment, el programa d'ajuts a la formació als EE.UU és extremadament complicat, amb quatre programes que funcionen en paral·lel, sustentats per sistemes financers molt complexos i problemàtics. Però el més interessant del documental és la reflexió final, que fa Sandy Baum:

“Fins a on la gent hauria de dependre de préstecs, i fins a on la gent hauria de rebre subsidis del govern, són decisions a les que no hem arribat per que ho haguem dissenyat així sino per accident, pels dictats polítics i pels dictats del pressupost federals”

Sandy Baum. Independent Consultant, College Board, 2004-2013

Esta clar que l'educació i l'accés a l'educació són aspectes massa importants per que es dissenyin “per accident”. Per això, cal un debat seriós i profund, basat en una anàlisi rigorosa d'opcions i de models de finançament de la formació, a partir del qual es puguin prendre decisions assenyades, estables i coherents.

EMBED: <iframe width="560" height="315" src="//www.youtube.com/embed/6Cha6bWhuD0" frameborder="0" allowfullscreen></iframe>

Font: <http://www.luminafoundation.org/looking-back-to-move-forward>

Les mesures del govern d'Obama per facilitar l'accés de la població als estudis superiors

El problema del deute estudiantil als EE.UU ha pres dimensions desorbitades i, amb un 71% dels graduats endeutats i un deute que supera els 1,2 trilions de dòlars, ha situat aquesta problemàtica a l'agenda política.

En aquest context, facilitar l'accés a la educació superior per al màxim nombre d'estudiants americans és un dels objectius que s'ha proposat el president Obama per al seu mandat, i ha impulsat un paquet de mesures destinades a assolir aquest objectiu.

Tot i que la situació al nostre país divergeix en molts aspectes de la dels EE.UU, conèixer d'a prop l'experiència americana no deixa de ser rellevant, tant pel que fa als errors que s'han comés com a les mesures que s'estan implementant per donar-li resposta.

Aquestes són les principals propostes que s'han posat en marxa o en les que s'està treballant:

1. **Increment significatiu del pressupost** destinat a beques a estudiants de baixos nivells d'ingresos (Pell Grants) ([link](#)). Des de 2008 l'increment acumulat en els imports màxims de les beques ha estat de gairebé 1.000\$, i el nombre de receptors de beques d'aquest fons ha augmentat en un 50%.
2. **Beneficis fiscals** als estudiants i les seves famílies amb el llençament de l'*American Opportunity Tax Credit* (AOTC), un "crèdit fiscal reemborsable" que permet una reducció directa sobre els impostos fins a 2.500\$ anuals per les despeses en educació superior ([link](#))
3. **Refinançament de deute** per als estudiants endeutats, a través del pla conegut com *Pay as you learn loans*. El refinançament consisteix en un traspàs del deute, amb millores significatives en les condicions de pagament que no poden superar el 10% dels ingressos del titular del préstec. Aquest pla es va aprovar el 2011 per complir una promesa electoral d'Obama, i s'estima que afectarà a 1,6 milions de persones endeutades per préstecs que van demanar per poder estudiar.
4. **Subvencions als centres d'educació superior** per al disseny i pilotatge de projectes innovadors per fer més assequible la universitat i per reduir el temps necessari per la finalització dels estudis superiors, a través del programa *First in the world* ([link](#))
5. **Disseny d'un sistema de puntuacions** que posi a disposició dels estudiants i les seves famílies informació sobre diferents variables vinculades a l'accessibilitat, l'assequibilitat i els resultats obtinguts en els diferents centres d'educació superior del país (*College Ratings Program*) ([link](#))
6. **Gratuïtat de la matrícula als community colleges** per als estudiants amb una nota mitja de 7,5, independentment de la seva renda. La nova proposta del America's College Promise ([link](#)) (pendent d'aprovació pel Congrés)

America's College Promise. Un nou pla d'Obama aposta per repensar el finançament de la formació superior.

El Govern dels EE.UU està preocupat per la pèrdua de protagonisme del seu país en l'àmbit de l'educació superior. Recuperar aquest protagonisme passa per garantir l'accés a la formació universitària i, conseqüentment, repensar l'actual sistema de finançament de la formació superior.

El president Obama va presentar el seu Pla – sota el nom: “America's College Promise,” - el dia 9 de gener de 2015 en una visita a l'estat de Tennessee, però prèviament havia enregistrat un vídeo en el que anunciava el Pla a través de les xarxes socials. L'anunci es va fer viral i en tan sols una nit va aconseguir 6 milions de visites.

EMBED:

```
<div id="fb-root"></div> <script>(function(d, s, id) { var js, fjs =  
d.getElementsByTagName(s)[0]; if (d.getElementById(id)) return; js = d.createElement(s); js.id  
= id; js.src = "//connect.facebook.net/es_ES/all.js#xfbml=1"; fjs.parentNode.insertBefore(js,  
fjs); }(document, 'script', 'facebook-jssdk'));</script>  
  
<div class="fb-post" data-  
href="https://www.facebook.com/video.php?v=10153120229619238" data-width="466"><div  
class="fb-xfbml-parse-ignore"><a  
href="https://www.facebook.com/video.php?v=10153120229619238">una publicació</a>  
de <a href="https://www.facebook.com/WhiteHouse">The White House</a>.</div></div>
```

Però, en què consisteix aquest pla? Hem fet una petita cerca documental per resumir-vos, a continuació, les seves principals característiques.

Per què aquest tema està a l'agenda política?

En una nació on el forat del deute estudiantil és de 1,2 trilions de dòlars el president Obama s'ha manifestat preocupat pel preu de la educació superior i la seva accessibilitat.

Als anys 50, la creació d'un fons per avalar als estudiants que demanaven beques per a accedir a estudis universitaris va fer possible augmentar les taxes d'accés a la universitat (link a post --> video: how we get here) . Com a conseqüència, van millorar els nivells educatius de la població americana i, segons argumenta el document elaborat per la Casa Blanca (link a Fact sheet) el resultat varen ser dècades de creixement econòmic i prosperitat.

La visió de l'actual govern americà és que l'èxit dels EE.UU durant el segle XX va ser degut, en part, a que aquesta nació tenia “la força de treball amb majors nivells de qualificació del món”. Aquesta tendència, però, s'ha trucat, i altres països han pres el protagonisme als EE.UU en aquest àmbit.

L'objectiu del govern d'Obama amb aquest i altres plans per facilitar l'accés a l'educació superior (link a post sobre les mesures del govern d'Obama, a partir del document de la casa blanca, per elaborar) és augmentar el nivell de coneixements i habilitats de la població per tal de donar resposta a les demandes del mercat de treball. I això sense que calgui assumir els altíssims nivells d'endeutament que s'estan produint abans de començar la carrera professional.

En què consisteix el Pla?

El Pla (que encara ha de ser aprovat pel Congrés) pretén oferir una beca de dos anys que cobreixi íntegrament la matrícula d'un *community college* als estudiants que mantinguin una mitjana de 7 (GPA de 2,5 en el sistema americà) i que mantinguin un progrés continuat en el programa.

El sistema educatiu americà presenta algunes diferències respecte al nostre, i una d'aquestes diferències està en els *community colleges*. Es tracta, segons explicava Joe Biden, vicepresident dels EE.UU, un dels "secrets millor guardats d'Amèrica" i, segons ell, una via d'accés directa a la classe mitjana.

Així doncs, els *community colleges* són centres educatius públics que proporcionen una formació superior de primer cicle, d'una durada de dos anys. També es coneixen com a *junior colleges*, *technical colleges* o *two year colleges*. Després d'aquesta formació, els alumnes poden continuar els seus estudis en una universitat durant dos o tres anys més per obtenir, una titulació universitària superior (bachelor's degree).

Als EE.UU hi ha més de 1.100 *community colleges* i el 40% dels estudiants del país estan matriculats en centres d'aquest tipus. El seu cost assequible i la possibilitat de realitzar els estudis a temps parcial els converteixen en una opció especialment atractiva per a estudiants adults, persones amb pocs recursos o estudiants que combinen feina i estudis.

Quin és l'impacte esperat?

Si el Pla s'arribés a fer efectiu es calcula que l'estalvi mitjà per a un estudiant de *community college* estudiant a temps complet és de 3,800\$ anuals. I si tots els Estats participen, es poden beneficiar de la mesura 9 milions d'estudiants.

A més, s'espera que la mesura sigui un impuls per que els *community colleges* adoptin reformes adreçades a oferir nous programes per potenciar la continuïtat a la universitat dels estudis dels seus estudiants i per millorar els resultats dels seus estudiants.

Quines reaccions s'han manifestat?

El "America's College Promise" és un pla de finançament via oferta, consistent en la subvenció de matrícula. Després de l'anunci realitzat pel president Obama s'han recollit diverses reaccions a la proposta. Aquests són alguns dels principals arguments que s'han exposat, en relació a aquest tipus de mesura .

La principal crítica al pla és que beneficia a qui no ho necessita, doncs l'accés a l'ajut està obert a qualsevol estudiant, independentment de la seva situació econòmica.

En aquest línia, els detractors del Pla argumenten que el cost d'un programa de caràcter universal com aquest és molt elevat. L'estimació de cost total del Pla és de 15 bilions de dòlars anuals, i 60 bilions després de deu anys. Uns diners que, diuen, no està garantit que serveixin per a aconseguir l'objectiu final que es proposa el Pla. En aquest sentit, es considera que el Pla és ineficient, doncs proporciona finançament a estudiants que es matricularien igualment en un *community college*, encara que no tinguessin cap ajut, i que seria molt més efectiu dedicar aquests fons a ajudar a aquells estudiants que realment tenen necessitats de finançament per poder seguir una formació universitària.

Per altra banda, el finançament cobreix únicament els costos de matrícula, quan es calcula que aquests cost representa tan sols una cinquena part del cost total que implica anar a un *community college*. La resta dels costos (llibres de text, transport, despeses de manutenció, etc.) són molt més elevats que no pas la matrícula i constitueixen una veritable barrera no només per l'accés als estudis superiors sinó també per a l'èxit i continuïtat en els estudis. Amb aquest tipus d'ajuts, però, aquests costos queden sense cobrir.

Les dades elaborades per *The Institute for College Access and Success* (TICAS) mostren que l'ajuda que necessiten els estudiants amb nivells baixos d'ingressos va molt més enllà del finançament de la matrícula universitària. El 92% dels estudiants del quartil d'ingressos més baix tenen necessitats no cobertes a les que no poden donar resposta amb el que els proporcionen les beques i els seus propis ingressos. En canvi, el 91% dels estudiants del quartil d'ingressos alt i el 65% del nivell mig-alt poden cobrir no només els costos de matrícula sinó el cost complert dels seus estudis. Per altra banda les ajudes que actualment obtenen els estudiants amb menys ingressos van molt més enllà que els costos de matrícula (un 328% segons les dades). En opinió del TICAS el perill d'un Pla com el de *America's College Promise* és donar el missatge que l'important són els costos de matrícula ignorant el cost global que implica realitzar estudis superiors.

Dependent Students at Community Colleges				
Income Quartile	Expected Family Contribution (EFC)	College Costs minus EFC	Share of Students with Financial Need after Grants and EFC	Ratio of Grants to Tuition and Fees
Lowest	\$600	\$8,700	92%	328%
Low-Middle	\$4,200	\$6,000	78%	166%
High-Middle	\$12,500	\$1,900	35%	39%
Highest	\$28,900	\$400	9%	33%

Calculations by TICAS from U.S. Department of Education survey data for school year 2011-12 (NPSAS). Across all dependent community college students, average tuition costs were \$1,800 and average total costs were \$9,100. Differences in total costs and tuition/fee costs between income quartiles were generally not statistically significant. All dollar figures rounded to the nearest hundred.

Aquests arguments porten a considerar que, en una situació en que els recursos són limitats i s'han de prioritzar, calen mesures que realment impactin en aquells que realment necessiten els ajuts. Les propostes de subvenció de matrícula, conclou el TICAS, són políticament molt populars però regressives i ineficients.

Un altre dels arguments que s'han expressat en els darrers dies en contra del Pla és que una mesura d'aquest tipus podria portar a que els estudiants amb menors nivells d'ingressos tendissin a quedar-se en el primer cicle de la formació superior, ampliant la diferència entre els qui tenen recursos i els qui no. Cal tenir en compte que actualment només el 21% dels estudiants de *community college* prossegueixen els seus estudis en una universitat per obtenir una titulació universitària superior, i el Pla pot desviar finançament actual, garantint la gratuïtat dels dos primers anys d'estudis però reduint els fons dedicats a la resta d'ajuts.

Fonts:

Casa Blanca	Fact Sheet http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2015/01/09/fact-sheet-white-house-unveils-america-s-college-promise-proposal-tuition
	Video https://www.facebook.com/video.php?v=10153120229619238&set=vb.63811549237&type=2&theater
Reaccions	The conversation http://theconversation.com/free-access-to-community-college-benefits-students-but-not-the-nation-36094
	International Business Times http://www.ibtimes.com/free-community-college-obama-debuts-america-college-promise-doubts-over-cost-1778826

	The hufftington post http://www.huffingtonpost.com/patricia-mcguire/free-community-college-gi_b_6451562.html
	The Institute for college Access and Success http://views.ticas.org/?p=1421
Informació complementaria	Concepte de community college (wikipedia) http://en.wikipedia.org/wiki/Community_college
	Estadístiques http://www.aacc.nche.edu/AboutCC/Trends/Pages/default.aspx

American Opportunity Tax Credit. Beneficis fiscals per cursar estudis superiors als EE.UU.

L'American Opportunity Tax Credit (AOTC) és una de les mesures llençades pel president Obama per reduir els costos de la educació superior als EE.UU i, d'aquesta manera, aconseguir incrementar el rati de participació de la població en els estudis superiors. L'AOTC revisa un incentiu fiscal anterior anomenat "Hope Credit" millorant significativament les condicions i ampliant els potencials destinataris.

Es tracta d'una mesura de finançament via demanda, a través de beneficis fiscals als estudiants i les seves famílies.

Consisteix en un reemborsament de les despeses derivades dels estudis, fins a un màxim de 2.500\$ anuals en funció de la renda, durant quatre anys. És a dir, que els qui s'acullen a aquesta mesura poden arribar a estalviar-se fins a 10.000\$ en impostos en quatre anys. I si el que s'ha de pagar en concepte d'impostos és inferior al crèdit fiscal es reintegra fins a un 40% de la quantitat restant (fins a 1.000\$).

Aquest tipus de mesura és especialment beneficiosa per al contribuent en tant en quant no es tracta d'una desgravació sobre la base imposable sinó d'un reemborsament directe. Per tant, en lloc de reduir els ingressos subjectes a impostos el que fa és restar el crèdit de manera íntegra en la quantitat a pagar en concepte d'impostos.

Poden beneficiar-se d'aquesta mesura els estudiants que estan cursant estudis superiors i les seves famílies, sempre i quant els ingressos bruts anuals siguin inferiors a 80.000\$ (160.000\$ per parelles que fan declaració conjunta). Per altra banda, el crèdit permet recuperar tant les despeses en concepte de matrícula com altres despeses derivades de la compra de llibres o equipament necessari per realitzar els estudis.

La mesura inicialment proposada per Obama preveia la obligació de realitzar treballs de servei a la comunitat per a obtenir aquest benefici fiscal, però aquesta proposta no va ser aprovada.

Fonts:

http://en.wikipedia.org/wiki/American_Opportunity_Tax_Credit#cite_note-3

<http://www.irs.gov/Individuals/AOTC>

First in the world grants

Les ajudes “First in the world gran program” (FITW) formen part del programa d’Obama per lluitar contra els problemes d’accés a l’educació superior als EE.UU.

Es tracta d’un Programa impulsat pel Departament d’Educació per donar subvencions als centres educatius que impulsin mesures adreçades a ampliar l’accés a la educació superior i lluitar contra l’abandonament prematur dels estudis superiors.

El Pla es va llençar al setembre de 2014 i s’hi varen assignar 75 milions de dolars. En total, s’hi varen presentar més de 500 propostes, de les quals es van seleccionar 24.

L’objectiu del programa és fomentar idees innovadores per fer que l’educació superior sigui asequible i per millorar els resultats educatius dels estudiants estatunidencs. Els projectes presentats s’adrecen, com a mínim, a una de les següents prioritats:

- Augmentar l’accés als estudis superiors i la seva finalització
- Augmentar la ratio de transferència entre els community colleges (que ofereixen formació superior de primer grau) i la universitat
- Augmentar la ratio de matriculació en les carreres de ciència, tecnologia, enginyeria i matemàtiques (STEM) i reduir el temps necessari per finalitzar aquests estudis

Els projectes presentats, que tenen una subvenció de 4 anys, són molt variats: des de la creació de comunitats virtuals d’aprenentatge per a estudiants adults, la creació d’un joc per ajudar als estudiants a entendre millor el sistema de cerca d’ajuts per a la formació o la cerca de noves estratègies que permetin implicar més activament els alumnes en el seu aprenentatge.

En aquest link es pot consultar el llistat de tots els projectes seleccionats:

<http://www2.ed.gov/programs/fitw/awards.html>

Font: <http://www.ed.gov/news/press-releases/departments-awards-75-million-first-world-grants-24-colleges-and-universities>

College ratings program

Una de les mesures que està impulsant el Departament d'Educació dels EE.UU és la creació d'un sistema de puntuacions que permeti comparar les universitats i centres d'educació superior dels EE.UU en base a la seva assequibilitat i valor. Concretament, es preveu que aquest sistema de puntuacions valori, per a cada centre:

- **Accessibilitat:** tenint en compte criteris com la proporció d'estudiants que reben una beca adreçada a estudiants amb baixos nivells d'ingressos
- **Assequibilitat:** tenint en compte criteris com el cost net dels estudis
- **Resultats:** tenint en compte elements com la taxa de graduació i transferència a nivells d'estudis superiors, guany mitjà dels estudiants que es graduen o taxa de finalització dels estudis.

Durant el 2014 s'han recollit les valoracions i propostes dels diferents agents involucrats (famílies, estats, escoles, universitats i experts en educació superior) sobre els elements a tenir en compte i desenvolupar el sistema de puntuació.

A partir d'aquesta informació, s'ha elaborat una proposta que recull les principals característiques del sistema de puntuacions, i es proposen 11 indicadors a tenir en compte a l'hora de calcular les puntuacions.

L'objectiu és posar en marxa aquest nou sistema el curs 2015-2016. Les puntuacions es publicaran anualment, a fi de poder oferir informació a les famílies i guiar l'elecció del centre educatiu. A partir de 2018 es preveu vincular els ajuts a la formació a aquestes puntuacions.

Fonts:

<http://www.ed.gov/college-affordability/college-ratings-and-paying-performance>

<http://www.ed.gov/college-affordability/college-ratings-and-paying-performance>

Comptes individuals de formació: El pla 529

Entre les modalitats de finançament de la formació trobem la dels fons capitalitzables o comptes individuals de formació.

Es tracta d'un instrument bancari d'estalvi, que genera interessos i desgravacions fiscals, i que està vinculat a despeses per formació. Ve a ser com un compte-habitatge, en el que els individus o les famílies van estalviant els diners que necessitaran per formar-se o per pagar els estudis dels seus fills. Són fons administrats per l'Estat, que proporcionen importants beneficis fiscals i que poden estar vinculats a altres avantatges com ara accés a beques o protecció de creditors.

A Espanya aquesta modalitat no existeix però als EE.UU està molt implantada. Es coneix com el Pla 529 i, segons el Washington post, 12 milions de famílies depenen d'aquests plans per enviar als seus fills a la Universitat.

En el darrer discurs sobre l'Estat de la Nació, Obama va plantejar eliminar els beneficis fiscals vinculats a aquest pla. La reacció de rebuig arreu del país va estar tan intensa que en menys d'una setmana es va decidir retirar la proposta (--

>http://www.washingtonpost.com/business/economy/obama-drops-proposal-to-cut-tax-benefits-of-529-college-savings-plans/2015/01/27/5f3f429a-a675-11e4-a2b2-776095f393b2_story.html)

L'objectiu de la mesura era redirigir els diners a les classes mitjanes, doncs, segons les dades aportades per la Casa Blanca, aquest fons era utilitzat majoritàriament per les famílies benestants. Segons altres fonts, però, aquestes dades no són correctes i molts dels titulars d'aquests comptes són famílies de classe mitjana o baixa.

En qualsevol cas, es tracta d'una mesura desconeguda en el nostre país però molt valorada als EE.UU. , doncs permet estalviar de manera progressiva per fer front a futures inversions en formació i, al mateix temps, obtenir un benefici fiscal derivat d'aquest estalvi.

Solucions alternatives al finançament de la formació: el cas de Lumni

En un context en el que el preu dels estudis superiors està per sobre del que molta gent pot pagar (no només pel que representa el preu de la matrícula sinó per tots els costos que es deriven d'estudiar a la Universitat), cal trobar solucions viables que facilitin l'accés a la formació superior.

L'experiència de Lumni (<http://www.lumni.net/index.html>) n'és un exemple prou interessant.

Lumni és una iniciativa de "Human Capital Financing" fundada per colombians fa nou anys. El Human Capital – proposat originalment per Adam Smith i defensat per economistes com Milton Friedman o Robert Merton – és un producte financer que consisteix en proporcionar fons per mitjà d'un acord basat en l'equitat. En aquest tipus de producte, l'inversor rep una part del futur salari de la persona que rep l'ajut durant un període de temps fixat.

En el cas de Lumni, el funcionament del fons és senzill. Un estudiant rep la quantitat que necessita per realitzar els seus estudis, i es compromet a pagar un percentatge del seu sou (al voltant del 15%) durant un període limitat de temps (al voltant dels 9 anys). D'aquesta manera, el risc que assumeix l'estudiant està sota control: si no guanya, no paga si guanya poc paga poc i si guanya més, paga més, i, en qualsevol cas, el que ha de pagar sempre és una quantitat assumible respecte als seus guanys. Per la seva banda, els inversors garantitzen una rendabilitat suficient dels fons, doncs els estudiants que més diners guanyen cobreixen les pèrdues dels qui cobren salaris baixos.

Font: http://opinionator.blogs.nytimes.com/2011/05/30/instead-of-student-loans-investing-in-futures/?_r=2

La loteria pot ser una alternativa de finançament dels ajuts a la formació?

En molts estats dels EE.UU els beneficis de la loteria s'utilitzen pel finançament de les beques.

El finançament de l'educació als EE.UU es troba en el punt de mira. Per una banda, els recursos públics per finançar les universitats han disminuït i la càrrega financera de la educació s'ha traspassat als estudiants i les seves famílies a l'augment significatiu de les matricules i les taxes. Per altra banda, les Universitats americanes es troben sota una gran pressió per ser competitives internacionalment i innovant i millorant la qualitat de l'educació superior.

Davant aquesta situació, es fa necessària la cerca d'alternatives al finançament de l'educació superior. Una d'aquestes formules ha estat utilitzar els beneficis de les loteries per finançar l'educació, que s'ha implantat amb força èxit en molts estats americans. Actualment 26 estats destinen els ingressos obtinguts amb la loteria a finançar beques i la utilització de fonts d'ingressos no tributaris (com ara les loteries) per finançar l'educació superior ha passat de 2,2 bilions de dòlars al 2008 a 2,9 bilions de dòlars al 2013.

Des de la AASCU (*American Association of State Colleges and Universities*) s'ha realitzat una recerca per analitzar les conseqüències d'utilitzar la loteria per finançar l'accés a l'educació.

L'estudi arriba a la conclusió que aquestes mesures tendeixen a substituir – enlloc de complementar – el finançament estatal a l'educació superior, i que no resulten útils per a ajudar als estudiants més necessitats.

Un dels principals problemes és que els beneficis de les loteries són impredecibles, i que els guanys inicials tendeixen a disminuir amb el temps. Com a conseqüència, augmenta la competència entre els estudiants per aconseguir les beques finançades per la loteria, i els requeriments per aconseguir les beques són cada cop més alts. Aquesta situació beneficia clarament als estudiants procedents de famílies acomodades, que tendeixen a ser els que estan millor preparats acadèmicament. El resultat és que els americans amb menors ingressos – que són els que compren més loteria – acaben finançant als estudiants de famílies de classe mitja i alta.

Article: <https://www.insidehighered.com/news/2014/09/04/report-unintended-consequences-lottery-based-scholarships-and-how-fix-them>

Report: <http://www.aascu.org/policy/publications/policy-matters/StateLotteryScholarships.pdf>

CATEGORIES: Estudi. Formació universitària. Beques. Nord Amèrica. Equitat.

Com afecta el preu de la matrícula a la demanda d'educació superior?

Fins l'any 1998 l'educació superior al Regne Unit era gratuïta, i els costos corrien a càrrec de l'administració pública. Però durant els anys 80 i 90 la participació als estudis superiors va incrementar-se notablement. El finançament, però, no va augmentar al mateix ritme, per la qual cosa es van implementar noves mesures per tal de repartir el pes dels costos en la matrícula passant de l'Estat als estudiants.

Un estudi de la London School of Economics, realitzat per Peter Dolton i Li Lin al 2011, examina la incidència de les noves polítiques en la participació a l'educació superior amb l'objectiu de respondre a la següent pregunta: ha afectat la baixada de finançament en la participació a l'educació superior?

Aquesta pregunta és clarament rellevant, en vista de la recent reforma del model de finançament impulsada pel govern del partit popular, que ha comportat un augment significatiu en el cost de la matrícula universitària suportada pels estudiants i les seves famílies.

Una primera anàlisi de l'evidència existent sobre la demanda de formació superior permet identificar els elements que condicionen la participació en els estudis superiors. Així, l'informe elaborat per Dolton i Li cita diferents estudis que demostren l'existència d'un desequilibri creixent en l'accés a la educació superior en funció de la renda, de manera que a mesura que la participació en la formació superior es va expandir, la diferència entre els fills de famílies riques i pobres es va anar ampliant.

També es cita un estudi realitzat al 2010 a partir de l'anàlisi de dades estadístiques (Labour Force Survey) segons el qual existeix un impacte negatiu significatiu de l'apujada dels preus de la matrícula en la participació en els estudis superiors i un efecte positiu de les beques i les ajudes a l'estudi. Aquest estudi mostra que un increment de 1.000€ en les taxes de matriculació reduïa el nivell de participació en 4,4 punts percentuals, mentre que el mateix nivell d'increment en préstecs augmentava la participació en 3,2 punts i aquest mateix augment dedicat a beques suposava un increment de 2,1 punts.

Seguidament, Dolton i Lan passen a centrar-se en a la pregunta sobre la incidència del cost de la matrícula en la participació a l'educació superior al Regne Unit. Per fer-ho, analitzen sèries estadístiques de dades procedents de diverses fonts, entre 1955 i 2008, amb l'objectiu d'identificar el paper dels diferents factors que influeixen en la demanda d'educació superior al Regne Unit. La metodologia està descrita en detall en l'informe.

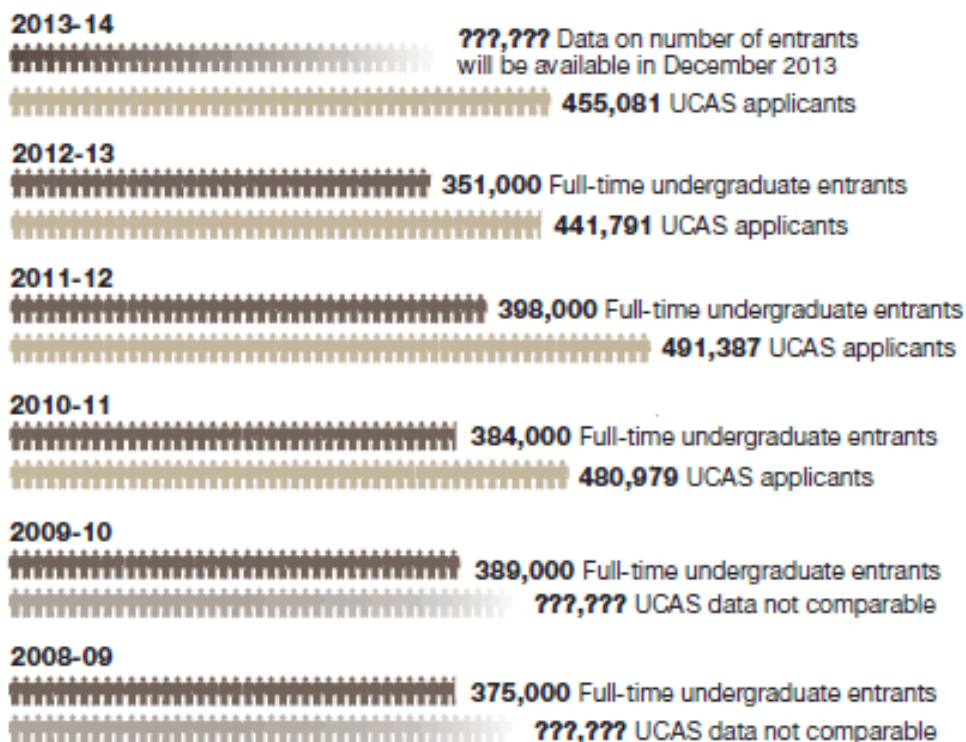
Els resultats de l'anàlisi mostren la existència d'una clara relació negativa entre els costos nets de l'educació superior i els ratis de matriculació, tant pels homes com per les dones.

En el moment de realitzar-se l'estudi el govern britànic havia aprovat una reforma del finançament de l'educació superior que permetia a les universitats augmentar el cost de la matrícula fins arribar a 9.000€ (12.125€) a partir de setembre de 2012.

Segons Dolton i Lan, si la matrícula universitària augmentava fins a 7,000£ es produiria una baixada en la matriculació de 5,33 punts per als nois i 2,84 punts per les noies, i si augmentaven fins a 9.000£, aquesta baixada seria de 7,5 punts pels nois i 4,92 punts per les noies. Així mateix, l'estudi estableix un llindar de 3.315£ per als nois i 4.610£ per les noies a partir del qual la demanda de places universitàries començaria a baixar.

Aquesta reforma va portar a les universitats angleses a augmentar les seves taxes, situant-se un promig de 8.354 lliures (equivalent a 11,385.82 €).

Les dades semblen donar la raó a Dolton i Lan. El seguiment de les dades de matriculació al Regne Unit posteriors a la reforma de 2012 mostren una davallada significativa en el nombre de matriculacions. Segons el University World News, les matriculacions han baixat en un 4% entre els post-graus i un 18% en els estudiants que accedien per primera vegada a la Universitat. Es tracta d'una caiguda excepcional, i no disposem de dades sobre els motius d'aquesta baixada. Segons el Higher Education Funding Council For England les causes no es poden atribuir exclusivament a l'augment del cost de la matrícula, però pot ser una de les explicacions.

Font: Higher education funding council for England

Darrerament s'ha tornat a obrir el debat, amb la proposta de baixar el màxim permès de 9.000 a 6.000 lliures. Però hi ha qui opina que aquesta no és la solució, i que l'augment del cost de la matrícula universitària és un error, que posa en perill el potencial de tota una generació.

El Regne Unit debat sobre preu de la matrícula universitària

Fins l'any 1998 l'educació superior al Regne Unit era gratuïta, i els costos corrien a càrrec de l'administració pública. Però durant els anys 80 i 90 la participació als estudis superiors va incrementar-se notablement. El finançament, però, no va augmentar al mateix ritme, per la qual cosa es van implementar noves mesures per tal de repartir el pes dels costos en la matrícula passant de l'Estat als estudiants.

Un estudi de la London School of Economics, realitzat per Peter Dolton i Li Lin al 2011, examina la incidència de les noves polítiques en la participació a l'educació superior amb l'objectiu de respondre a la següent pregunta: ha afectat la baixada de finançament en la participació a l'educació superior? (link: <http://cee.lse.ac.uk/ceedps/ceedp127.pdf>)

Aquesta pregunta és clarament rellevant, en vista de la [recent reforma del model de finançament](#) impulsada pel govern del partit popular, que ha comportat un augment significatiu en el cost de la matrícula universitària suportada pels estudiants i les seves famílies.

Una primera anàlisi de l'evidència existent sobre la demanda de formació superior permet identificar els elements que condicionen la participació en els estudis superiors. Així, l'informe cita diferents estudis que demostren l'existència d'un desequilibri creixent en l'accés a la educació superior en funció de la renda, de manera que a mesura que la participació en la formació superior es va expandir, la diferència entre els fills de famílies riques i pobres es va anar ampliant.

També es cita un estudi realitzat al 2010 a partir de l'anàlisi de dades estadístiques (*Labour Force Survey*) segons el qual existeix un impacte negatiu significatiu de l'apujada dels preus de la matrícula en la participació en els estudis superiors i un efecte positiu de les beques i les ajudes a l'estudi. Aquest estudi mostra que un increment de 1.000£ en les taxes de matriculació reduïa el nivell de participació en 4,4 punts percentuals, mentre que el mateix nivell d'increment en préstecs augmentava la participació en 3,2 punts i aquest mateix augment dedicat a beques suposava un increment de 2,1 punts.

Seguidament, Dolton i Lan passen a centrar-se en a la pregunta sobre la incidència del cost de la matrícula en la participació a l'educació superior al Regne Unit. Per fer-ho, analitzen sèries estadístiques de dades procedents de diverses fonts, entre 1955 i 2008, amb l'objectiu d'identificar el paper dels diferents factors que influeixen en la demanda d'educació superior al Regne Unit. La metodologia està descrita en detall en l'informe.

Els resultats de l'anàlisi mostren la existència d'una clara relació negativa entre els costos nets de l'educació superior i els ratis de matriculació, tant pels homes com per les dones.

En el moment de realitzar-se l'estudi el govern britànic havia aprovat una reforma del finançament de l'educació superior que permetia a les universitats augmentar el cost de la matrícula fins arribar a 9.000£ (12.125€) a partir de setembre de 2012.

Segons Dolton i Lan, si la matrícula universitària augmentava fins a 7,000£ es produiria una baixada en la matriculació de 5,33 punts per als nois i 2,84 punts per les noies, i si augmentaven fins a 9.000£, aquesta baixada seria de 7,5 punts pels nois i 4,92 punts per les noies. Així mateix, l'estudi estableix un llindar de 3.315£ per als nois i 4.610£ per les noies a partir del qual la demanda de places universitàries començaria a baixar.

Aquesta reforma va portar a les universitats angleses a augmentar les seves taxes, situant-se un promig de 8.354 lliures (equivalent a 11,385.82 €).

Les dades semblen donar la raó a Dolton i Lan. El seguiment de les dades de matriculació al Regne Unit posteriors a la reforma de 2012 mostren una davallada significativa en el nombre de matriculacions. Segons el University World News, les matriculacions han baixat en un 4% entre els post-graus i un 18% en els estudiants que accedien per primera vegada a la Universitat. Es tracta d'una caiguda excepcional, i no disposem de dades sobre els motius d'aquesta baixada. Segons el Higher Education Funding Council For England les causes no es poden atribuir exclusivament a l'augment del cost de la matrícula, però pot ser una de les explicacions.

Darrerament s'ha tornat a obrir el debat, amb la proposta de baixar el màxim permès de 9.000 a 6.000 lliures. Però hi ha qui opina que aquesta no és la solució, i que l'augment del cost de la matrícula universitària és un error, que posa en perill el potencial de tota una generació.

<http://www.universityworldnews.com/article.php?story=20140123101448915>

L'efecte dels préstecs en l'augment de les taxes universitàries.

Interessant article d'avui al Washington post sobre el cost de la Universitat als EE.UU.

L'autor, David Lat, fundador i editor d'una web especialitzada sobre la professió legal, i reflexiona sobre els efectes de les beques i els ajuts en l'estructura de costos de les Universitats americanes.

Segons l'autor, els préstecs a baix interès per a estudiants, finançats amb diners públics, han tingut com a conseqüència una espiral de preus descontrolada. El cost de les universitats privades de dret americanes s'ha doblat en els darrers 20 anys, s'ha triplicat en els darrers 30 i s'ha quadruplicat en els darrers 40 anys i a les Universitats públiques aquesta pujada ha estat encara més ràpida.

David Lat sosté que, mentre continuïn existint els préstecs a estudiants sufragats amb diners públics, és molt difícil que els preus de les matrícules universitàries deixin de pujar. Afirmar, en canvi, que si el govern deixés de fer préstecs als estudiants, o si simplement imposés límits en la quantitat dels préstecs disponibles per estudiant o per Universitat, les escoles de dret es veurien obligades a baixar substancialment el cost de les matrícules per tal d'atraure estudiants. D'altra forma, seria impossible que els estudiants poguessin finançar la seva educació. És possible, diu, que amb aquesta operació els operadors privats entressin en el negoci, però serien molt cautes, doncs els bancs tenen molt més interès que no pas l'Estat en recuperar els diners que han deixat. Els operadors privats, per tant, prioritzarien els estudiants d'universitats amb taxes altes d'inserció laboral i augmentaria la competència entre les universitats. Cal tenir en compte que el 86,9% dels estudiants de dret de Harvard aconseguixen un lloc de treball a temps complert en l'àmbit del dret, mentre que en una escola pública com la Thomas M. Cooley Law School només el 22,9% dels llicenciats acaben treballant com a advocats. En canvi, els estudiants de Harvard i els de la Thomas M. Cooley tenen el mateix accés als préstecs finançats per l'Estat.

[Law school is way too expensive. And only the federal government can fix that. - The Washington Post.](#)

Dues visions oposades sobre el finançament de la matrícula universitària

Gormendio:

“Continuamente se habla de educación gratuita, el problema es que la educación no es gratuita, y entonces la pregunta es quién lo paga, cuándo y cómo y eso es lo que tenemos que decidir”

Link a vídeo: <http://www.abc.es/videos-espana/20150223/gomendio-insiste-sistema-universitario-4076085243001.html>

OSU (Observatori del Sistema Universitari):

“El canvi de model de finançament ens apropa cada cop més als països anglosaxons on els estudiants paguen gran part del cost de la Universitat i ens ha allunyat de la majoria dels països d'Europa on l'educació universitària es considera un bé públic i està finançada per l'Estat.”

<https://youtu.be/3Cca0P4OzTU>

La Casa Blanca recull signatures per protegir als estudiants que demanen préstecs

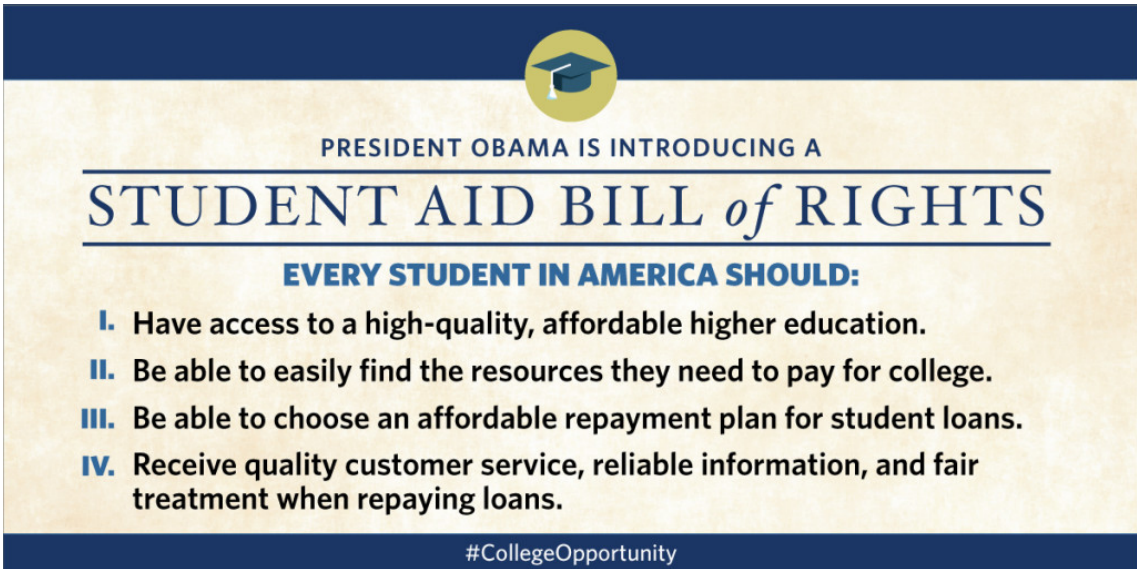
Dimarts passat, el president Obama s'adreçava als estudiants de Georgia:

http://vp.nyt.com/video/2015/03/10/32734_1_obama-student-debt_wg_360p.mp4

“Avui, una titulació universitària és el ticket més segur per aconseguir un bon treball i un bon sou. Una titulació universitària demostra a les empreses que no només tens una sèrie de capacitats sino que tens la capacitat de desenvolupar de manera continuada noves capacitats, la qual cosa és especialment important en la vostra generació, perquè la economia canviarà i es desenvoluparà de maneres que no podem anticipar. I, deixeu-me afegir, també és crític per a mantenir la democràcia en una societat complexa i diversa.”

Per això, va anunciar el llençament d'una nova iniciativa anomenada “Student Aid Bill of Rights”. No és un Programa complex, no té un acrònim complicat, no implica més burocràcia ni requereix finançament addicional, va dir. Es tracta d'una simple declaració de principis per protegir als estudiants que utilitzen els préstecs com a via de finançament per a la realització dels seus estudis.

Segons aquesta declaració de principis, tots els estudiants mereixen accés a una educació assequible i de qualitat. Tots els estudiants haurien de tenir accés a recursos per pagar els seus estudis. Tots els sol·licitants de préstec tenen el dret a un pla de devolució del seu deute. I tots els sol·licitants de préstecs tenen dret a un servei d'atenció de qualitat, informació confiable i un tracte just per pagar els seus debtes.

The graphic features a dark blue header with a gold circular logo containing a graduation cap. Below the header, the text reads: "PRESIDENT OBAMA IS INTRODUCING A" followed by "STUDENT AID BILL of RIGHTS" in large, bold, blue letters. Underneath, it says "EVERY STUDENT IN AMERICA SHOULD:" followed by a list of four points: I. Have access to a high-quality, affordable higher education. II. Be able to easily find the resources they need to pay for college. III. Be able to choose an affordable repayment plan for student loans. IV. Receive quality customer service, reliable information, and fair treatment when repaying loans. At the bottom, a dark blue bar contains the hashtag "#CollegeOpportunity" in white.

PRESIDENT OBAMA IS INTRODUCING A

STUDENT AID BILL *of* RIGHTS

EVERY STUDENT IN AMERICA SHOULD:

- I. Have access to a high-quality, affordable higher education.**
- II. Be able to easily find the resources they need to pay for college.**
- III. Be able to choose an affordable repayment plan for student loans.**
- IV. Receive quality customer service, reliable information, and fair treatment when repaying loans.**

#CollegeOpportunity

La Casa Blanca ha llençat una campanya amb el hashtag #CollegeOpportunity per recollir signatures a favor d'aquesta declaració de principis. En el seu discurs setmanal, el president Obama ha demanat a la ciutadania que signi aquesta declaració, des de la pàgina web creada a

l'efecte, i es compromet a demanar aquest mateix compromís als membres del congrés, a les companyies que donen préstecs i als líders empresarials. <https://youtu.be/umXgNpiPzxs>

La ASU ofereix el primer any de llicenciatura on line i a crèdit

Es tracta d'una nova iniciativa, per facilitar l'accés a la Universitat als EEUU.

Per poder matricular-se en una Universitat americana, els estudiants han de complir una sèrie de requeriments i pagar taxes de matrícula que poden ser força elevades. En molts casos, això significa que han de demanar un crèdit que els permeti fer front al cost del primer any d'estudis universitaris.

La Universitat Estatal d'Arizona (ASU) acaba d'implantar un nou sistema per reduir aquest risc. Per una suma petita els estudiants poden tenir l'opció de determinar si volen realment estudiar en aquesta universitat i, en aquest cas, demanar un crèdit al final del curs. D'aquesta manera, els estudiants no han de pagar pel crèdit fins que saben que tindràn èxit.

La "Global Freshman Academy" és el nom que la ASU ha donat a aquest nou model. Consisteix en 12 MOOCs (massive open online course) en diferents àrees: des de matemàtiques fins a humanitats o ciències socials i del comportament.

Com la resta de MOOCs, aquests cursos estaran disponibles on line de manera gratuïta. Però, per als estudiants que tinguin previst matricular-se posteriorment a la ASU, s'estableix una quota de 45\$ per verificar la seva identitat amb una webcam i el seu carnet d'identitat. Un cop acabin el curs, podran realitzar un examen final i, els que el superin amb èxit, pagaran 200\$ per aconseguir el crèdit. Els estudiants que finalitzin vuit crèdits podran accedir al segon curs.

Més info:

[Arizona State University to offer freshman year online, for credit](#)

Una bona eina per reflexionar: com creus que afecta la renda familiar en les possibilitats d'anar a la Universitat?

Quina és la possibilitat de que els fills de famílies amb baixos nivells d'ingresos vagi a la Universitat? I els fills de famílies riques?

En un gràfic de dues entrades, en el que a l'eix de les ordenades tenim el percentatge de nois i noies que arriben a la Universitat i a l'eix de les abscisses la renda familiar, quina línia dibuixaries: recta?, ascendent? descendent? o ascendent fins a un determinat punt i després recta?

El New York Times ofereix una eina per fer la prova i, després, comparar-la amb la realitat. T'atreveixes a provar?

http://www.nytimes.com/interactive/2015/05/28/upshot/you-draw-it-how-family-income-affects-childrens-college-chances.html?smid=pl-share&_r=0

ENTREVISTES I APORTACIONS

Entrevista amb Miquel Gené sobre la campanya #bequesmenjador

Miquel Gené, membre de la comisió Beques Menjador i de pobresa infantil de FaPaC i de l'AMPA Fort Pienc ens explica com va començar la campanya #bequesmenjador, quina és la situació actual en relació als menjadors escolars i quines són les propostes per a fer front a aquesta situació.

<https://youtu.be/qcG-0rA3ApM?list=PLcsIrUHedr1JQga-48BjpiGLTkiJTL55B>

Entrevista amb Lluís Forcadell, coordinador del Ceucat

Lluís Forcadell em rep al despatx del [Ceucat](#) (Consell de l'Estudiant de les Universitats Catalanes) a la seu central de la Universitat de Barcelona, a la Plaça Universitat.

Als jardins de la UB, m'explica quina és la [posició del Ceucat](#) i detalla les seves propostes en relació al finançament de la matrícula universitària.

<https://youtu.be/OWr1v4gFGL8>

Entrevista amb Xavier Martínez sobre l'informe: "Les Beques a exàmen"

Aquesta setmana s'ha publicat l'Informe Breu "Les Beques a exàmen", una anàlisi exhaustiva sobre la situació de les beques a Espanya realitzada pel sociòleg de l'educació Xavier Martínez-Celorrio

En aquesta entrevista, realitzada per Laura Morató a la seu de la Fundació, resumeix les principals conclusions

<https://youtu.be/ZTmM-mt2IUo>

L'informe breu i el material elaborat amb motiu de la Roda de Premsa per la presentació de les conclusions de l'informe als mitjans es poden descarregar [aquí](#)

Entrevista amb Eduard Clariana: El crowdlending com a alternativa de finançament de l'educació

Em trobo amb Eduard Clariana al viver d'empreses de Barcelona Activa, on la seva empresa, Real Funding s'ha instal·lat des de fa poc d'un mes.

Després d'una breu explicació sobre les diferents modalitats de finançament existents: les donacions solidàries, el crowd-funding, el crowd-lending i el crowd-equity, analitzem com aquestes es poden aplicar al finançament de la formació.

Ens centrem, sobre tot, en el crowd-lending, una forma alternativa de préstecs en els que l'important no és l'interès econòmic (de fet, en els préstecs que gestiona Real Funding no hi ha ni tan sols interès) sinó la satisfacció de participar i fer possible un projecte de caràcter social o medi ambiental.

Modalitats de finançament col·lectiu

Eduard Clariana m'explica que hi ha quatre models de finançament col·lectiu:

- les donacions per causes solidàries, en les que el donant fa una aportació sense rebre res a canvi
- les donacions amb recompensa, conegudes com a crowdfunding de recompensa, que són les que es gestionen a través de plataformes com ara verkami o goteo, en les que el donant fa una aportació i rep alguna cosa a canvi, que varia en funció de l'import total de l'aportació
- els préstecs col·laboratius, o crowdlending, en els que una persona fa un préstec a una altra persona o institució fora dels canals habituals dels bancs i rep a canvi un interès
- les co-inversions en capital, o crowdequity, on s'inverteix en un projecte a canvi d'un retorn en capital posterior.

Aplicabilitat al finançament de la formació:

Des del punt de vista del finançament de la formació, el finançament col·lectiu en forma de préstec podria tenir sentit en l'àmbit universitari o postobligatori, doncs podria constituir una fórmula per facilitar l'accés a la formació superior a persones amb dificultats econòmiques per accedir a la Universitat o per pagar els costos relacionats amb els estudis (manteniment, alimentació, despeses i cost oportunitat d'estudiar enlloc de treballar).

Per tal que això sigui possible, Eduard assenyala quatre condicions:

1. Un producte ben estructurat i ben definit, on es defineixin clarament les condicions i característiques del préstec
2. Una col·laboració públic privada, que permeti garantir a l'entitat que gestiona el préstec l'accés a un fons de garantia per respondre davant possibles impagaments (i,

- d'aquesta manera, poder garantir a les persones o institucions que participen en el préstec la devolució dels seus diners minimitzant el risc)
3. Un compromís clar per part de la persona que demana el préstec, en termes d'esforç i de rendiment acadèmic
 4. Persones i institucions disposades a destinar una part dels seus estalvis a una causa altruista, sense que això impliqui assumir un alt risc

Els préstecs gestionats a través del finançament col·lectiu en forma de préstec són especialment interessants per l'àmbit educatiu perquè poden arribar a tenir interessos baixos o no tenir-ne, es minimitzen els costos de la transacció i es poden gestionar les garanties d'una forma més justa. En aquest aspecte, si es crea un fons de garantia en el que tant beneficiaris del préstec com institucions públiques i privades comparteixen esforços, el tipus d'interès que es pot demanar pot ser molt baix o nul d'acord amb el risc del préstec com a tal. En els préstecs tradicionals aquest darrer element és especialment punyent en els casos de les persones o entitats amb menys recursos que, al tenir un nivell de risc alt, accedeixen als diners en condicions molt més dures que no pas qui disposa d'un capital o una família que l'avalua. Es genera així la contradicció de que, qui té més, té més facilitat d'accés als diners que no pas qui no té, que és, precisament, qui més ho necessita.

L'experiència de RealFunding

RealFunding es centra en els préstecs col·laboratius, però amb una característica diferencial i és que en els préstecs que ells gestionen no hi ha interès sinó que la persona que fa el préstec rep a canvi dels seus diners la satisfacció d'haver contribuït a fer realitat un projecte determinat i una medició de l'impacte generat. Per això, els projectes finançats a través de la plataforma de RealFunding són de tipus social o mediambiental.

Entrevista amb Vera Sacristán

Vera Sacristán em rep al seu despatx de la UPC per parlar sobre els models de finançament universitari. Tot i que la seva especialitat és la geometria computacional, s'ha convertit en una de les principals veus crítiques amb l'actual sistema de finançament universitari. Com a presidenta del Observatori del Sistema Universitari ha participat en nombrosos estudis sobre el finançament de la Universitat (tots ells disponibles a la web del OSU --> [link](#)) i la seva veu és habitual als mitjans de comunicació, actes i congressos en què es parla sobre aquesta qüestió (com per exemple el congrés celebrat a Sevilla aquesta setmana --> [link a post](#)).

Al Blog d'AlterBeques he anat fent referència a alguns d'aquests estudis i intervencions (--> [links a posts](#)). L'objectiu inicial de la trobada era gravar una breu entrevista en format audiovisual. A última hora, la tecnologia em traeix i no només em falla la càmera de vídeo sinó també la gravadora d'àudio. Finalment, però, és una sort que sigui així, doncs això em permet tenir una conversa molt més llarga i interessant del que hauria pogut recollir en una entrevista de cinc minuts. Ha estat un veritable plaer poder-la escoltar i tot un luxe que em dediqués tan amablement el seu temps.

Resumeixo (amb les meves paraules) les principals idees que hem parlat, intentant ser el més fidel possible als seus raonaments.

¿Qui ha de finançar la Universitat, l'Estat o els estudiants que se'n beneficien?

Segons Vera Sacristán la Universitat és un bé públic, del que se'n beneficia tota la societat, i és raonable que estigui finançada amb fons públics que – a fi de comptes – són els diners dels ciutadans que ens organitzem per ajudar-nos els uns als altres. És veritat que l'estudiant es beneficia de la formació que adquireix a la Universitat: les estadístiques d'atur entre els universitaris és més baixa i els ingressos més elevats que entre la població amb nivells d'estudis inferiors. Però també és veritat que tota la societat se'n beneficia del que fa la Universitat, tant en relació a la docència com a la investigació.

Pel que fa a la docència el normal és que els qui s'han beneficiat d'uns estudis universitaris obtinguin una renda elevada i que, per tant, retornin la inversió que ha realitzat l'Estat en la seva formació a través dels impostos que pagaran al llarg de la seva vida laboral. Però, independentment d'això, el benefici social de la formació universitària abasta a tota la societat, doncs el metge, el tècnic que treballa en una fàbrica o el gestor públic aporten un coneixement que és necessari per al país, i generen un benefici econòmic i social que també cal tenir en compte.

Pel que fa a la investigació que es realitza a la universitat, el retorn de la inversió pública també és evident. La Universitat disposa d'instal·lacions i equipament de gran qualitat que permeten realitzar recerques que d'altra forma no estarien a l'abast de cap empresa. A més, determinats tipus de recerca que no comporten un benefici econòmic immediat però que són indispensables per poder avançar en altres àmbits, o que són necessàries socialment, com ara

la recerca bàsica o la recerca en malalties rares, només es poden realitzar amb finançament públic.

Hi ha qui diu que si la Universitat està finançada per l'Estat, la conseqüència és que amb els diners dels contribuents s'estan finançant els estudis dels fills de les classes mitjanes, que són els qui accedeixen a la Universitat. Però Vera Sacristán considera que, davant aquesta situació, la solució no és deixar de finançar la Universitat sinó prendre mesures que permetin que tothom pugui accedir a la Universitat. Això no vol dir que tothom hagi d'anar a la Universitat: cal que l'accés a la Universitat no depengui dels recursos econòmics de la família de l'estudiant, sinó que els qui realitzin estudis universitaris siguin els qui realment estan disposats a fer l'esforç que suposa una carrera universitària, i que tinguin les capacitats per fer aquests estudis. Si no és així, es perd el talent de molta gent que, per qüestions econòmiques i no d'interès ni de capacitat no poden realitzar estudis universitaris. Això significa que es perd gent que podria arribar a ser grans metges, grans científics, grans historiadors o grans mestres. I, segons Vera Sacristán, això és una cosa que, com a societat, no ens podem permetre.

Com ha evolucionat el model de finançament de la formació superior en els darrers anys?

Vera Sacristán considera que s'està produint un canvi del model de finançament de la universitat, però no és un canvi d'aquests darrers anys sinó que ve de lluny.

De fet, diu, la Universitat a Espanya mai no ha estat barata. Hi ha d'altres països en el nostre entorn on la Universitat és gratuïta o on es cobren taxes fixes per estudiar a la Universitat, independentment del nombre d'assignatures o crèdits que es realitzin. És el cas de França, on les taxes per estudiar a la Universitat són de poc més de 180€, o d'Alemanya on estan al voltant dels 300€.

A Espanya el sistema de matrícula implica un cost variable en funció dels crèdits a què es matricula l'alumne. I si be és veritat que abans la percepció social és que aquest cost no era car, sempre ha estat un cost més elevat que en molts dels països europeus. Cal tenir en compte, per exemple, que pagar 900€ de matrícula universitària, com succeïa abans de la darrera gran pujada de preus, per a moltes famílies equivalia al sou sencer d'un més.

Des de fa 10 o 15 anys, la matrícula universitària ha anat creixent per sobre de l'índex de preus al consum (IPC), però de manera molt progressiva: eren pujades d'un o dos punts per sobre de l'IPC, però que, acumulats en 15 anys, comporten una pujada significativa de preus. Aquesta pujada va anar produint-se de manera desigual a les diferents CC.AA, de manera que a Catalunya el cost de la Universitat va créixer per sobre a d'altres comunitats, i van començar a establir-se diferències significatives entre les diferents comunitats. De fet, un any abans del decret que regula el nou model de finançament universitari, a Catalunya la pujada de les matrícules universitàries ja va ser 4 punts percentuals per sobre de l'IPC.

El nou model de finançament el que ha fet ha estat augmentar el cost de les matrícules, sobre tot en determinades CCAA com Catalunya. Tot això és el que ens indica, segons Vera Sacristán, que efectivament està tenint lloc un canvi de model, i tot i que els preus de la Universitat a Espanya encara estan molt per sota dels que poden donar-se als països més cars, com ara els

EE.UU. Ens estem allunyant del model Europeu i apropant-nos cada cop més al model anglosaxó en el que la Universitat es considera un benefici individual i fins i tot, com comentava un dels ponents al congrés celebrat a Sevilla aquesta setmana, una inversió de futur.

Quines propostes plantejaries per millorar el model de finançament de la universitat?

Per Vera Sacristán una revisió del model de finançament de la universitat comporta actuar en diferents àmbits de manera complementària.

En primer lloc, considera que hauria d'haver un model fiscal més progressiu i reduir el frau fiscal, per permetre un major finançament d'aquelles necessitats comunes de tots els ciutadans, com és l'educació però també la sanitat o la cura de les persones grans.

En segon lloc, opina que el sistema de beques actual hauria de repensar-se. En la seva opinió, el que tenim ara no són exactament beques, sinó reduccions al preu de la matrícula. Si que és veritat que alguns alumnes obtenen algun complement més enllà del preu de la matrícula, per l'adquisició de material o llibres, o ajuts a la mobilitat d'estudiants. Però són quantitats molt reduïdes. Vera Sacristán defensa un sistema de beques salari, que permetés als estudiants dedicar-se als seus estudis i compensés la pèrdua d'ingressos pel fet d'haver de dedicar el seu temps a estudiar i no a treballar. Només d'aquesta manera podem aconseguir que els fills de famílies sense recursos puguin realment accedir a la Universitat, perquè no és només una qüestió del que costa matricular-se a la Universitat, sinó que per a moltes famílies el fet de que el fill o la filla no ingressi diners perquè està estudiant és un cost que no poden assumir. En qualsevol cas, el sistema de beques hauria de ser estable, per tal d'evitar incerteses sobre si es disposarà de la beca i sobre la seva quantia, com està succeint amb l'actual sistema. I la universitat ha de ser exigent amb tot l'estudiantat per igual, tingui o no tingui una beca, considerant que la feina d'un estudiant és estudiar, i que, igual que qualsevol altre treballador, cal que faci bé la seva feina i obtingui bons resultats per continuar gaudint de la possibilitat d'estudiar.

Però a banda de les matrícules i de beques Vera Sacristán també parla d'altres vies de finançament de la formació universitària.

Una via poden ser les desgravacions fiscals a les famílies amb fills que estudien a la Universitat, com les que existeixen a molts països europeus. Fer això suposaria reconèixer que, efectivament, per a una família és un esforç enviar el seu fill a la Universitat, i això es pot alleujar amb desgravacions fiscals que compensin aquest esforç.

Un altre tema clau és l'establiment de preus públics reduïts per a estudiants en serveis com ara el transport o el menjar. Una política d'ajuts al transport públic per a joves estudiants seria molt beneficiosa, i no existeix. O, per exemple, el tema dels menjadors universitaris. Abans teníem menjadors per als estudiants a preus públics, però això ha desaparegut. I a molts països europeus es pot menjar a la Universitat per un preu molt reduït (en molts països el preu d'un

àpat en un menjador universitari pot oscil·lar entre 1 i 3€ , amb un menú variat, de qualitat i amb possibilitat d'escollir diferents plats).

També està el tema de les residències universitàries. El fet que el cost de viure fora de casa sigui tan car per als estudiants és un fre molt important a la mobilitat dels estudiants. I no només dels qui viuen lluny de la Universitat i s'han de desplaçar per fer els seus estudis. També els que viuen en ciutats universitàries haurien de poder anar a estudiar fora de la seva ciutat. Perquè el que està passant és que els estudiants no poden escollir una universitat que ofereix uns estudis que l'interessen degut a l'elevat cost de viure fora de casa seva, i que les universitats no s'especialitzen, sinó que ofereixen totes el mateix. I aquest sistema no és eficient. Seria molt més econòmic concentrar la massa crítica de les diferents especialitats en un nombre limitat d'universitats i assumir el cost d'allotjar els estudiants que no pas multiplicar l'oferta d'estudis en diferents ciutats.

A Anglaterra, on s'ha produït un increment substancial del cost de la matrícula universitària (exceptuant Escòcia, que té un model gratuït) ja hi ha estudis que analitzen l'efecte d'aquest encariment. Per una banda, la pujada de preus ha afectat els estudiants adults – és a dir, aquelles persones que decideixen reorientar-se laboralment i realitzar una carrera universitària – que han disminuït significativament. Però un altre efecte important ha estat sobre la mobilitat, que s'ha reduït moltíssim. Tradicionalment a Anglaterra era molt comú que els estudiants escollissin les Universitats en les que volien estudiar i que es traslladessin per fer els seus estudis lluny de casa dels seus pares. Amb la pujada dels preus de les matrícules això ha canviat: molts estudiants han dedicat a la matrícula els diners que en altres temps haurien utilitzat per cobrir les seves despeses d'allotjament i manutenció, i han escollit universitats properes al seu domicili familiar per estalviar-se aquest cost.

Un altre tema és el dels préstecs. Als EE.UU els preus de les Universitats són molt elevats, i això es compensa amb un sistema de préstecs als estudiants. Teòricament aquest model permet que els estudiants puguin accedir als estudis universitaris, que les Universitats puguin tenir més ingressos i que els bancs facin beneficis. Semblaria, per tant, un model win win. Però en la pràctica no és així. Perquè tot això és a costa de que els estudiants comencin la seva vida professional endeutats, amb tot el que això significa des del punt de vista personal i professional. El fet de tenir deutes tan alts, amb poc més de 20 anys, suposa necessàriament un fre per a desenvolupar un projecte personal i familiar. Però també és un condicionant a l'hora de cercar feina, perquè si el graduat té la pressió de tornar el crèdit es veurà obligat a acceptar feines que potser no l'interessin, o que no li permetin dirigir la seva carrera professional en la direcció que voldria.

Un cas curiós en aquest sentit és el de Dinamarca. Segons les dades, és el país on es demanen més préstecs de tota Europa (incloent Regne Unit), i que els estudiants que demanen un préstec representen gairebé el 50%. Això s'explica perquè a Dinamarca la matrícula és gratuïta per a tothom i hi ha un sistema de beques salari que permet als estudiants procedents de famílies amb baixos nivells d'ingressos accedir a la Universitat. Els estudiants procedents de famílies benestants no accedeixen a aquestes beques, però demanen crèdits per independitzar-se i anar a viure fora de casa. Al tractar-se joves procedents de famílies de classe

mitjana la seva capacitat per retornar el préstecs és alta, i poden obtenir crèdits a baix interès sense incórrer en nivells molt alts d'endeutament.

Per acabar l'entrevista, explico a Vera Sacristán les reflexions d'Eduard Clariana, de Real Funding, entorn als sistemes de crowd-lending (--> link a post). La seva percepció en relació a aquest tipus d'iniciatives és ambivalent. Per una banda, diu, són iniciatives molt interessants i està bé que existeixin. Però, per l'altra, el fet que la societat civil es mobilitzi i busqui solucions per poder donar resposta a necessitats col·lectives i socials, no deixa de ser un símptoma de que hi ha alguna cosa que no funciona. Aquesta responsabilitat, en teoria, hauria de recaure en l'Estat, que és, a fi de comptes, qui ha de vetllar pels interessos comuns a partir dels diners de tots.

Helena Troiano: Aportacions de lectures i recerques més recents

Conseqüències de l'increment de preus

Recerques actuals que han analitzat les primeres conseqüències de l'increment de preus. En trobem una a UK (Wilkins, Sham i Huisman, 2013), amb enquesta específica a estudiants de 6th form (1er de batxillerat) que ens diu que els estudiants han començat a buscar alternatives més barates a la universitat pública.

Hi ha oferta de graus en institucions privades a menor preu i en temps més comprimit (en menys de dos anys, amb horaris de 8 a 21, 7 dies a la setmana).

L'endeutament hauria de ser tan gran, que fins i tot els fills de classes mitjanes, i més els nois que les noies, busquen aquesta mena d'alternatives.

En el nostre grup de recerca, mitjançant diverses aproximacions (de fet hi ha una tesi que s'està fent sobre aquest tema), s'observa com els estudiants d'orígens més baixos estan seguint estratègies d'adaptació a la universitat que els permetin assegurar més l'èxit. En particular, es veu com els estudiants d'orígens més baixos trien en major mesura titulacions que comporten menys risc de suspendre i més barates.

Beques lligades a rendiment (com a premi) i increment preu de segones matrícules

El risc que els estudiants d'orígens més baixos intenten evitar s'ha vist agreujat, no només amb l'increment regular de les taxes, sinó també amb el canvi de concepció de les beques i amb l'increment del preu de les segones matrícules.

Les beques que es lliguen al rendiment de l'estudiant no es conceben com una eina de redistribució de riquesa i oportunitats, sinó com un premi. Es converteixen en un bé que es pot perdre fàcilment i, per tant, en un component de risc.

Elias i Daza (2014), del nostre equip, han explorat les conseqüències que això pot haver tingut en la tria de titulació universitària i han observat que la tendència assenyalada anteriorment s'accentua: els estudiants de CT trien carreres amb menor risc de suspendre i més barates; tot i que amb beca s'atreveixen una mica més a fer carreres més cares.

Qui són els "rics" de qui parlem?

Quan parlem de "finançar els estudis dels rics" hem d'anar amb compte!

Els fills d'universitaris representen només una tercera part dels estudiants que accedeixen a la universitat, tenen més probabilitat d'accedir-hi, però no són majoria (perquè tampoc són majoria a la societat). Per tant, l'alumnat universitari està compost per dues tercers parts de fills de persones amb com a màxim estudis secundaris. A més, fins i tot els fills d'universitaris, és dubtós que tinguin tots progenitors amb rendes molt altes. Pensem que la mitjana de renda

neta per llar a Catalunya està en 30.423 E (molt a prop de la mediana). I encara que hi hagi un petit grup de superrics que es dispari, és poc probable que els seus fills estiguin estudiant a universitats públiques.

Així doncs, la repercussió de l'increment de taxes cau directament sobre estudiants que disposen de rendes mitjanes, amb poca opció de beca, però amb molt de pes de la despesa sobre les seves economies familiars. Només cal que ens imaginem com una família amb una renda mitjana neta de 30.000 euros li resulta molt onerosos tenir dos fills que vulguin accedir a carreres de màxima experimentalitat alhora... és a dir, una càrrega anual de més de 5.000 E només en costos directes (a això cal afegir-hi els indirectes). Especialment, si són carreres difícils que comporten un elevat risc de suspendre alguna assignatura (segons matrícula d'una assignatura experimental pot arribar fàcilment als 600 E). Per tant, és probable que no puguin triar tots dos alhora medicina, o arquitectura, etc.

La meva posició

Donat que el sistema de "més preu compensat amb beques" té efectes no volguts sobre els estudiants d'origens més baixos, i donada l'alta probabilitat d'afegir dificultats molt oneroses a les rendes mitjanes (que són una proporció molt gran en la població), jo crec que cal ser molt caut amb aquestes opcions.

A això hi afegeixo tres opcions personals, dues d'elles de caràcter més ideològic.

La primera és més tècnica. La progressivitat, que implica distribució de riquesa, es concentra en el sistema que tenim d'impostos que sobre la renda (salarial o de patrimoni). Hi ha una instància especialitzada en aquesta recaptació i en el control del frau. Si aquesta progressivitat la traslladem al preu sobre el servei, com és l'educació universitària, vol dir que hem d'adequar els dispositius administratius i de control a què això es compleixi de manera eficient i justa. Evidentment això és una duplicitat d'inversió pública i la meva experiència tant com a professora, com a través de les entrevistes que he fet a estudiants com a investigadora, em diu que comporta problemes (situacions sobrevingudes que no es poden tenir en compte, rendes puntuals que fan perdre la beca a gent que després li cal, etc.).

La segona és més ideològica. A mi un sistema d'impostos progressius em sembla just i em sembla una bona eina per tal de distribuir riquesa. Per tant, tinc en compte que els pares de rendes altes, a través dels seus impostos, contribueixen més al finançament de l'estat que no pas els de rendes baixes. Igualment, si els actuals estudiants, gràcies a haver pogut estudiar a la universitat, obtenen una millor feina i cobren més, també contribuïran més a les arques de l'administració pública (de nou, a través dels impostos progressius). A això s'hi afegeix que no tot el rendiment econòmic és individual, sinó que ja ha quedat demostrat que una bona part d'aquests beneficis són socials.

L'última és encara més ideològica i té a veure amb la cohesió social i la voluntat de contribució futura dels actuals estudiants. La qüestió seria quina mena de ciutadans forma implícitament un model o altre; i llavors, ¿prefereixo un futur graduat orgullós d'haver passat per un sistema que li ha ofert una oportunitat? O un que es considera client d'un servei en el qual ha invertit

(els seus pares o treballant) i que, per tant, s'ho ha "guanyat" (potser a través de beca) i, així, no li deu res a ningú? Jo opino que són millors ciutadans els primers.

Helena Troiano és professora del departament de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona, Investigadora del Grup de Recerca Educació i Treball de la UAB

Des de l'any 1993 treballa en recerca centrada en temes d'universitat: inserció professional de titulats universitaris, reforma universitària, el canvi de rol del professorat, experiències i adaptació dels estudiants universitaris, trajectòries dins la universitat (accés, progrés i sortida). En els temes referits a estudiants universitaris és en els que major coordinació amb equips de recerca europeus s'ha assolit.

BIBLIOGRAFIA

Tots els nivells educatius

[Martínez M. Albaigés B. \(2012\). L'Estat de l'Educació a Catalunya. Anuari 2011. Col·lecció polítiques nº 75. Fundació Jaume Bofill.](#)

[OECD \(2014\), Education at a Glance 2014: OECD Indicators, OECD Publishing](#)

[Real Decreto-ley 14/2012, de 20 de abril, de medidas urgentes de racionalización del gasto público en el ámbito educativo.](#)

Educació superior

[Arcas O. et al. \(2015\) El finançament de les universitats públiques a Catalunya, 1996-2014. Observatori del Sistema Universitari](#)

[BOE Real Decreto-ley 14/2012, de 20 de abril, de medidas urgentes de racionalización del gasto público en el ámbito educativo.](#)

[Dolton P. Lin L.. \(2011\) From Grants to Loans and Fees: The Demand for Post-Compulsory Education in England and Wales from 1955 to 2008. Centre for the Economics of Education London School of Economics.](#)

[Crawford, C. Jin W. Payback time? Student debt and loan repayments: what will the 2012 reforms mean for graduates? IFS Report R93](#)

[Elias M. Daza L. \(2014\) Sistema de becas y equidad participativa en la universidad. Revista de la Asociación de Sociología de la Educación vol 7 nº 1.](#)

[Eurydice Facts and Figures. \(2013\). National Student Fee and Support Systems. European Commission.](#)

[Escardíbul O. Perez C. \(2013\). La financiación de las universidades públicas españolas. Estado actual y propuestas de mejora. Revista de educación y derecho Num. 8](#)

[FINST Project. Lobby sheet 2: Tuition fees.](#)

[Konstantinos G. Xhomaqi B. Primožič R. et al \(2013\) Compendium on financing of higher education. Final report of The Financing the Students' Future project. Lifelong Learning Programm. European Commission.](#)

[Leviada k. A Gamble with Consequences: State Lottery-Funded Scholarship Programs as a Strategy for Boosting College Affordability](#)

[Ministerio de Educación, Cultura y Deporte \(2015\) Datos y cifras del sistema universitario español. Curso 2012-2013](#)

[Palacios, M. Human Capital Contracts. "Equity-like" Instruments for Financing Higher Education. Policy Analysis. No. 462. December 16, 2002](#)

[Primožič R. \(2011\) Financing the Students' Future. European Universities Forum for Financial Sustainability. Lifelong Learning Programm. European Commission.](#)

[Schwartz P. \(2007\) Nuevas opciones de financiación para la universidad española. Revista digital Principios nº 9.](#)

[Sacristán V., França J. \(2013\) El precio de la carrera. Precios universitarios 2013-14 en Cataluña y análisis de la evolución del precio total de los estudios](#)

[Sacristán V., \(2012\) Quant paga l'estudiant?. Preus i taxes de matrícula universitària a Catalunya, a Espanya i al món](#)

[Tello E. \(2012\) Estudiar en Europa: precios de matrículas y becas en las universidades europeas. Observatori del Sistema Universitari.](#)

Educació post-obligatòria

[Mediavilla M \(2010\). Las becas y la continuidad escolar en el nivel secundario post-obligatorio. Un análisis de sensibilidad a partir de la aplicación del propensity score matching.](#)

[Merino M \(2008\) . Evaluación del sistema general de becas educativas. Primera evaluación: diagnóstico de la situación actual y principales alternativas para mejorar su eficacia.](#)

[Dale R. Network of experts in social sciences of education and training \(2010\). Early school leaving. Lessons from research for policy makers](#)

[Dynarski S. Scott-Clayton J. \(2013\) Financial Aid Policy: Lessons from Research. The future of children. Vol 23 nº 1.](#)

[Middleton S. et al. \(2003\) The Evaluation of Education Maintenance Allowance Pilots: Three Years Evidence A Quantitative Evaluation. Department for education and skills. Research report RR499.](#)

[UGT \(2014\) Becas y ayudas al estudio. Fin de la equidad. Estudios obligatorios, postobligatorios, Universitarios](#)

[Walther A. Pohl A. \(2005\) Thematic Study on Policy Measures concerning Disadvantaged Youth. European Commission, DG Employment and Social Affairs in the framework of the Community Action Programme to Combat Social Exclusion 2002 – 2006](#)

[Usher. A. \(2012\) Can Money or Other Rewards Motivate Students?. Center on Education Policy The George Washington University Graduate School of Education and Human Development](#)

[Villa A. \(2015\) Jóvenes extutelados: el reto de emanciparse hoy en día. FEPA](#)

Educació obligatòria

[Bote V \(2007\) El cheque escolar para elegir en libertad la educación de nuestros hijos. La experiencia sueca. Fundación FAES.](#)

[Calero J. Choi A. \(2010\) Anàlisi del sistema de beques de transport i de menjador escolar. Diputació de Barcelona](#)

[Calero J. Choi A. \(2010\) Impacte del sistema de beques de menjador de Catalunya sobre la igualtat d'oportunitats educatives. Revista RACO nº 38](#)

[Granell R. \(2003\) Vales educativos: el cheque escolar de Valencia. Universitat de València](#)

[Levin H. \(2013\) Privatitzar l'educació és la solució? Reptes i tensions del finançament de l'educació. Debats d'Educació 32.](#)

[Save the children. Iluminando el futuro. Invertir en educación es luchar contra la pobreza infantil. Marzo 2015.](#)

[Síndic de Greuges de Catalunya. Informe sobre la malnutrició infantil a Catalunya. Agost 2013.](#)

[UGT \(2014\) Becas y ayudas al estudio. Fin de la equidad. Estudios obligatorios, postobligatorios, Universitarios](#)

[Usher. A, Kober N. Center on Education Policy. \(2011\) Keeping Informed about School Vouchers: A Review of Major Developments and Research](#)

